

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Ο δρόμος του Χριστού

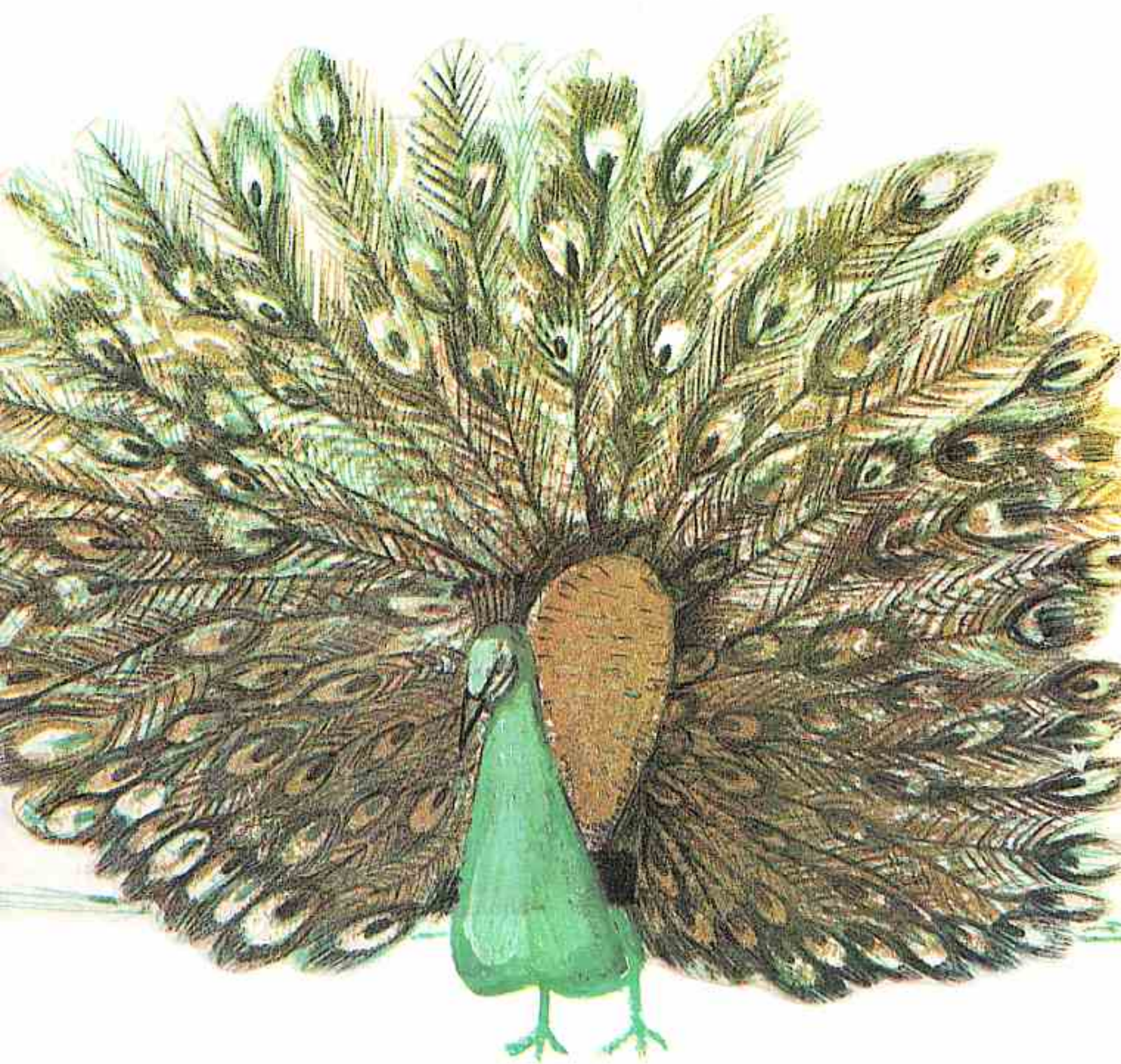
Δ' Δημοτικού

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ - ΑΘΗΝΑ

Με απόφαση της ελληνικής κυβερνήσεως τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου και του Λυκείου τυπώνονται από τον Οργανισμό Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων και διανέμονται δωρεάν.

Ο δρόμος του Χριστού

Συντακτική Ομάδα

Ε. Γκανούρη
Δ. Θερμός
Λ. Κάσδαγλη
Στ. Ντάντης
Ζ. Πλιάκου - Νίκα
Ι. Σωτηρόπουλος

Εικονογράφηση Σελιδοποίηση

Ελ. Μωραΐτη

Εποπτεία - καθοδήγηση

Δ. Μελάς

Κριτές των δοκιμίων

Ευθύμιος (Στύλιος)
Θ. Παπακωνσταντίνου
Μ. Μπέγζος
Κ. Ραπτόπουλος

Επίσκοπος Αχελώου
Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών
Επίκουρος Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών
Σχολικός Σύμβουλος Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

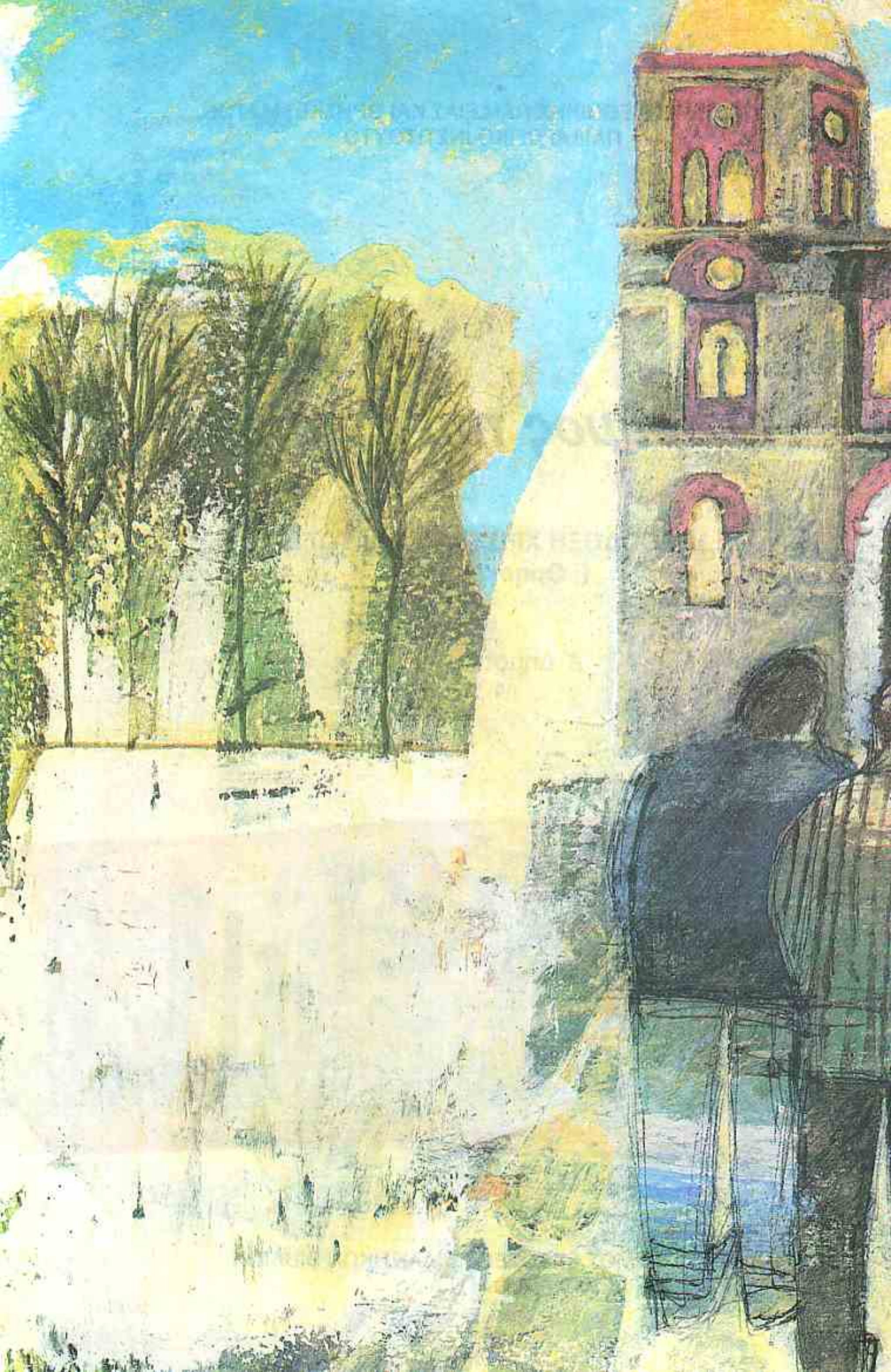
Ο δρόμος του Χριστού

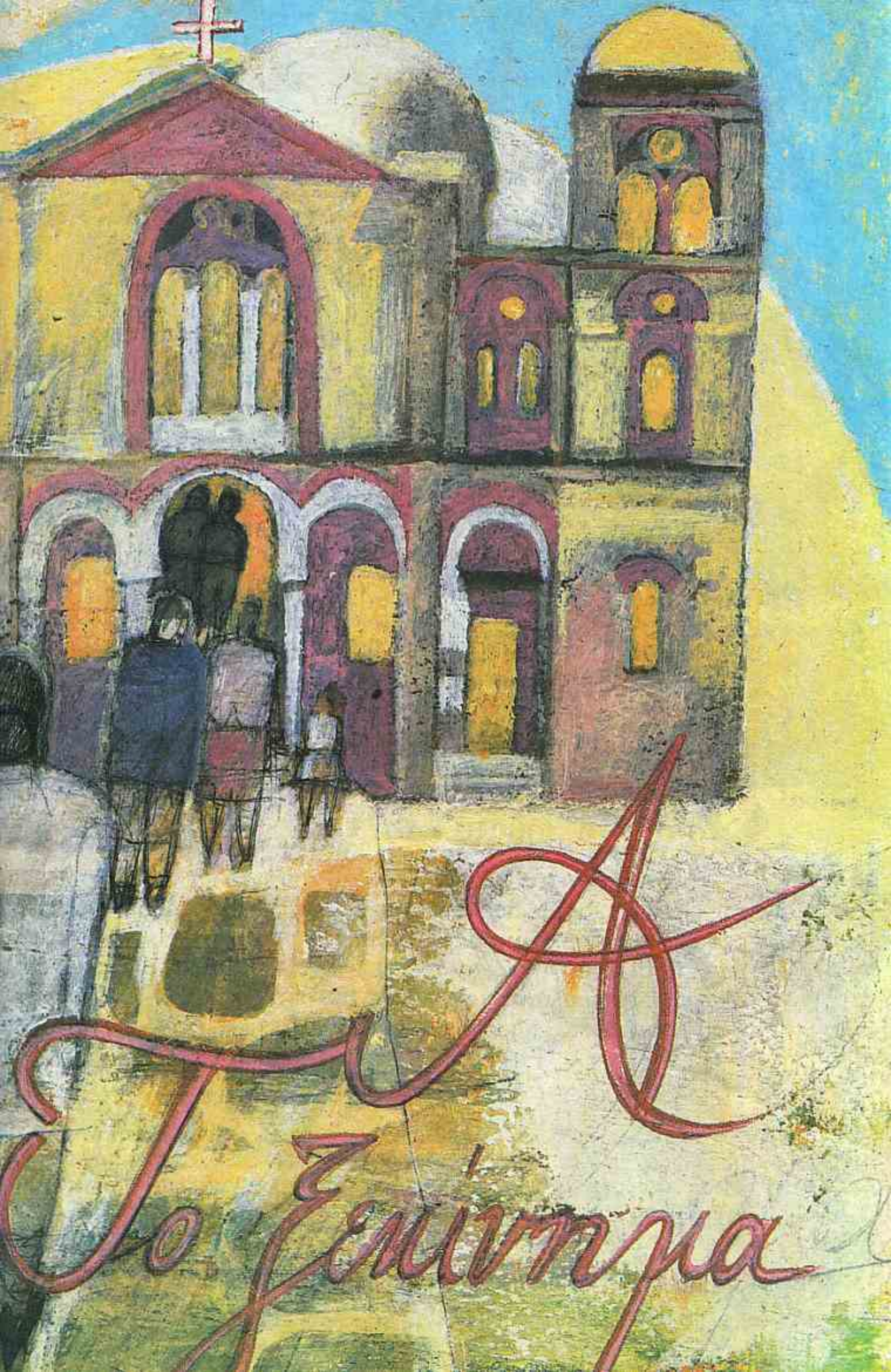
ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ
(Θρησκευτικά)

Δ' Δημοτικού

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑ

Τα πρώτα βήματα (Πίνακας του Ιακωβίδη)

1

Τα πρώτα βήματα

Στο χορτάρι της αυλής, κάτω απ' το τρυφερό και άγρυπνο βλέμμα της μητέρας και της αδελφής του, ο Βασίλης προσπαθεί να περπατήσει. Με τα μικρά του χέρια πιάνεται απ' το πόδι της καρέκλας, τραμπαλίζεται λίγο, στηρίζεται τρεμουλιαστά, γελά πανευτυχής και βάζει πλήρη για την ολάνοιχτη αγκαλιά της μητέρας. Ένα, δυο, τρία αβέβαια βήματα και... παρ' τον κάτω.

Η Επταβηματίζουσα. Ψηφιδωτό από τη Μονή της Χώρας, στην Κωνσταντινούπολη. Παρουσιάζει τη μικρή Μαρία, την Παναγία, έξι μηνών μωρό, να κάνει τα πρώτα της βήματα. Περπατάει με τα χεράκια της ανοιχτά προς την αγκαλιά της μητέρας της, της αγίας Άννας, που την περιμένει. Πίσω της μια κοπέλα με ελαφρό φόρεμα που το παίρνει ο αέρας, την προστατεύει. Επτά ήταν, λένε, τα πρώτα βήματα της Παναγίας, γι' αυτό η εικόνα πήρε αυτόν τον τίτλο.

Ἡ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ

— Σήκω, Βασίλη, μη σταματάς! Τον ενθαρρύνει η Αλεξάνδρα και τον βοηθά να σηκωθεί. Ξανά η προσπάθεια, το γέλιο, η βοήθεια... κι ο Βασιλάκης, ολόχαρος, θριαμβευτής, πέφτει στην αγκαλιά της μητέρας. Ζήτω, μπράβο, χειροκροτήματα και πανηγυρισμοί. Ο Βασίλης έχει κάνει την αρχή.

Έτσι έγινε με το Βασίλη, έτσι γίνεται με όλους μας. Στη ζωή μας μαθαίνουμε να περπατάμε, να μιλάμε, να γράφουμε, να διαβάζουμε. Μαθαίνουμε ν' ακούμε και να βλέπουμε. Στην αρχή έχουμε δυσκολίες, καταβάλλουμε μεγάλη προσπάθεια. Δεν είμαστε όμως μόνοι. Έχουμε συνοδούς τους γονείς, τ' αδέρφια, τους φίλους, τους δασκάλους μας.

Τα βήματα της πίστης

Ό,τι μας λένε οι μεγάλοι για τη ζωή της πίστης με λόγια, το νιώθουμε με όλες τις αισθήσεις μας, το βλέπουμε, το μυρίζουμε, το ακούμε, το αγγίζουμε καθώς μπαίνουμε σε μια εκκλησία.

Μέχρι να συνηθίσουν τα μάτια μας στο άλλο φως, είναι λίγο αβέβαια τα βήματά μας. Η ευωδία του χώρου μάς ενθαρρύνει να προχωρήσουμε. Προσκυνούμε την εικόνα του αγίου του ναού. Μερικά βήματα ακόμη, και οι άγιοι από τις τοιχογραφίες μάς καλωσορίζουν· ξεχωρίζουμε τις μορφές και τα ονόματά τους. Ψηλά, πολύ ψηλά, από τον τρούλο, το βλέμμα του Παντοκράτορα Χριστού μάς συντροφεύει. Στην αγκαλιά της Παναγίας, στο βάθος του ιερού, βλέπουμε το Χριστό παιδί, που φώλιασε εκεί για να είναι πιο κοντά μας.

Φεύγουμε τώρα από το ναό, μα με το αναμμένο κεράκι που αφήσαμε συνεχίζεται η προσευχή μας.

Ακόμα κι ένα ταξίδι χιλίων χιλιομέτρων αρχίζει με το πρώτο βήμα.
Παροιμία από την Ιαπωνία

1. Η ακροστιχίδα των ΒΗΜΑΤΩΝ.

_____	Η Αλεξάνδρα τον βοηθά να περπατήσει.
_____	Βηματίζει στην προηγούμενη εικόνα (με άρθρο).
_____	Το όνομα της Παναγίας.
_____	Είναι τα πρώτα μας βήματα.
_____	Ζωγραφιές στους τοίχους.
_____	Η Παναγία κρατά το Χριστό στην...

2. Θέμα για συζήτηση.

☐ Τα πρώτα βήματα στη ζωή. Τα πρώτα βήματα στην Εκκλησία.

Χέρι - χέρι

Η ομάδα των παιδιών ανεβαίνει με προσεχτικά βήματα την πλαγιά του βουνού. Τα μαλλιά τους ανεμίζουν στο δροσερό αέρα του πρωινού. Ξαφνικά ο αρχηγός της ομάδας σηκώνει το χέρι του:

Από 'δω και πέρα είναι η δυσκολότερη φάση της ανάβασης, λέει. Πιαστείτε χέρι χέρι για να κρατήσει ο ένας τον άλλο, αν χρειαστεί, αλλά και για να τραβάτε τον επόμενο προς τα πάνω. Τώρα έχουμε ιδιαίτερη ανάγκη ο ένας τον άλλο.

Η ομάδα ξεκινάει πάλι. Μετά από δυο τρία λεπτά, ακούγεται ένα σύρσιμο κι ένας πνιχτός ψίθυρος. Κάποιος πήγε να γλιστρήσει, μα το χέρι του διπλανού τον συγκράτησε. Τι ανακούφιση στις ψυχές των παιδιών! Είναι αλήθεια πως για μια στιγμή είχαν λαχταρίσει. Μα η πορεία συνεχίζεται, με εμπιστοσύνη στον αρχηγό και με τη σιγουριά που μας δίνει το σφίξιμο του χεριού του διπλανού μας.

Ο άγιος Αρσένιος ο Καππαδόκης

Μετά την καταστροφή του 1922, οι Έλληνες που είχαν απομείνει στη Μικρά Ασία έφευγαν διωγμένοι από τον τόπο τους και έρχονταν πρόσφυγες στην Ελλάδα. Τρομαγμένοι, ταλαιπωρημένοι, με μόνο στήριγμα το Θεό και τη βοήθεια που έβρισκαν ο ένας στον άλλο.

Σ' ένα από τα χωριά που ξεριζώθηκαν, τα Φάρασα της Καππαδοκίας, ήταν ιερέας ο πατήρ Αρσένιος, ένας άγιος άνθρωπος. Σε όλη την περιοχή ήταν γνωστό και σεβαστό το όνομά του. Αγαπούσε τους ανθρώπους και τους μάθαινε ν' αγαπάνε ο ένας τον άλλο. Για την αγιότητά του, ο Θεός του είχε δώσει τη χάρη να κάνει ακόμα και θαύματα.

Ως πριν από λίγα χρόνια, οι πιο ηλικιωμένοι του χωριού, που ζούσαν πια στην Ελλάδα, τον θυμούνταν ακόμα. Είχε έρθει κι εκείνος εδώ, μαζί με τα «παιδιά» του, όπως τους έλεγε. Ήταν αρχηγός και πατέρας τους. Κι όπως ο καλός βοσκός νοιάζεται για το κοπάδι του, έτσι κι εκείνος τους στήριζε, τους παρηγορούσε και τους συμβούλευε. Φρόντιζε τους ηλικιωμένους, τους αρρώστους, τα μικρά παιδιά και προπάντων τους μάθαινε να νοιάζεται ο καθένας για τους συντρόφους του, όπως για τον εαυτό του. Κι αυτοί τον άκουγαν, γιατί του είχαν εμπιστοσύνη.

Έτσι τους οδήγησε ως τον Πειραιά, κι από κει στην Κέρκυρα, όπου εγκαταστάθηκαν μερικοί. Οι άλλοι σκόρπισαν σε όλη την Ελλάδα.

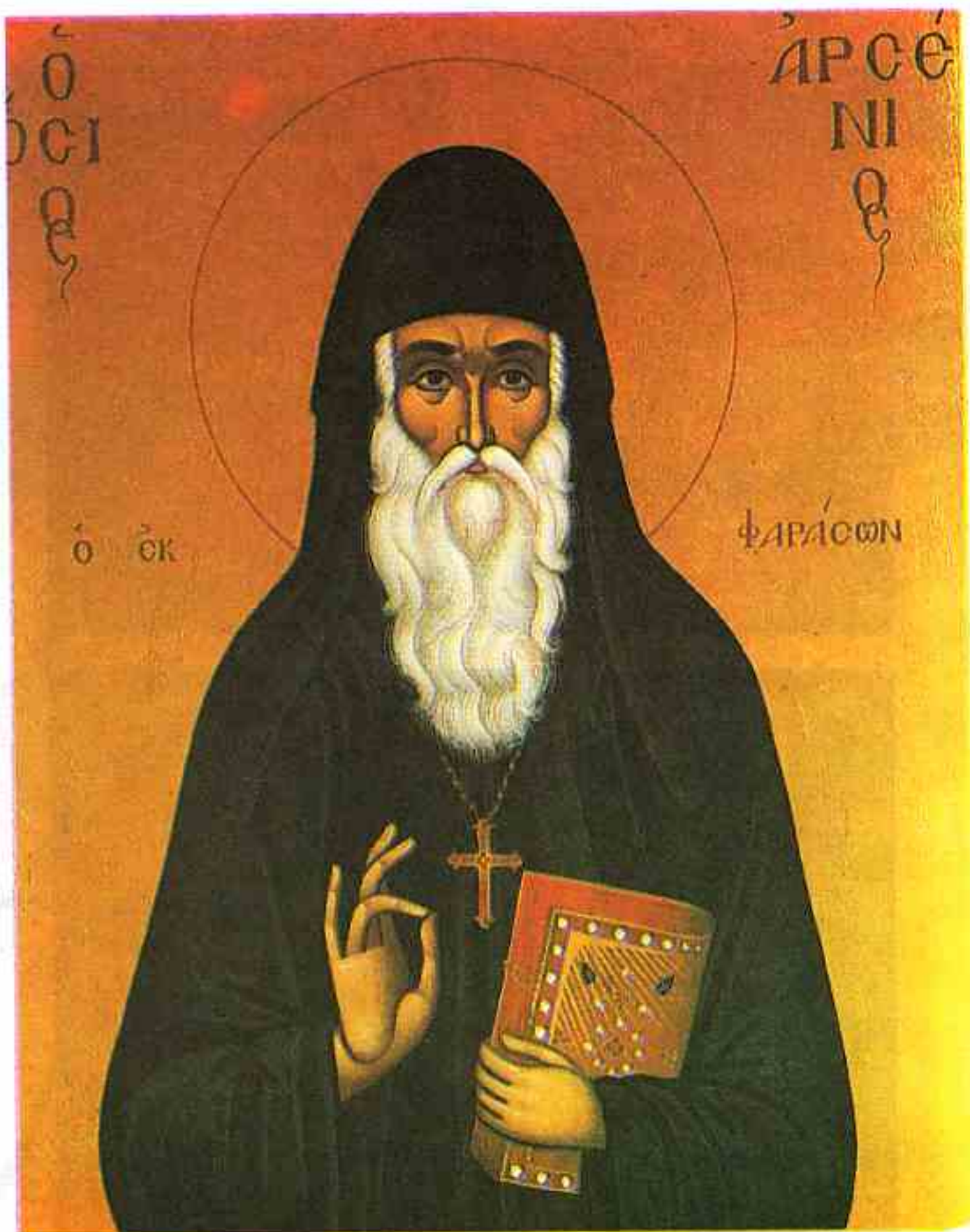
Σαράντα μέρες αργότερα, κοιμήθηκε για πάντα στην Κέρκυρα ο άγιος άνθρωπος του Θεού. Ήσυχος, γιατί είχε κάνει το χρέος του. Με την ευλογία του, οι Φαρασιώτες, όπως και όλοι οι Έλληνες από τη Μικρά Ασία, άρχισαν να ριζώνουν και να προκόβουν στις καινούριες τους πατρίδες.

* Η Παλαιά Διαθήκη λέει πως ο άνθρωπος που τον βοηθάει ο αδελφός του μοιάζει με πόλη οχυρωμένη που δε φοβάται τους εχθρούς.

* «Βάστα με να σε βαστώ, ν' ανεβούμε το βουνό».

* Οι ορειβάτες ανεβαίνουν στο βουνό, ξέροντας πως ο σύντροφος θα τους δώσει το χέρι στη δύσκολη στιγμή. Είναι έτοιμοι να του δώσουν κι εκείνοι το χέρι, άμα χρειαστεί.

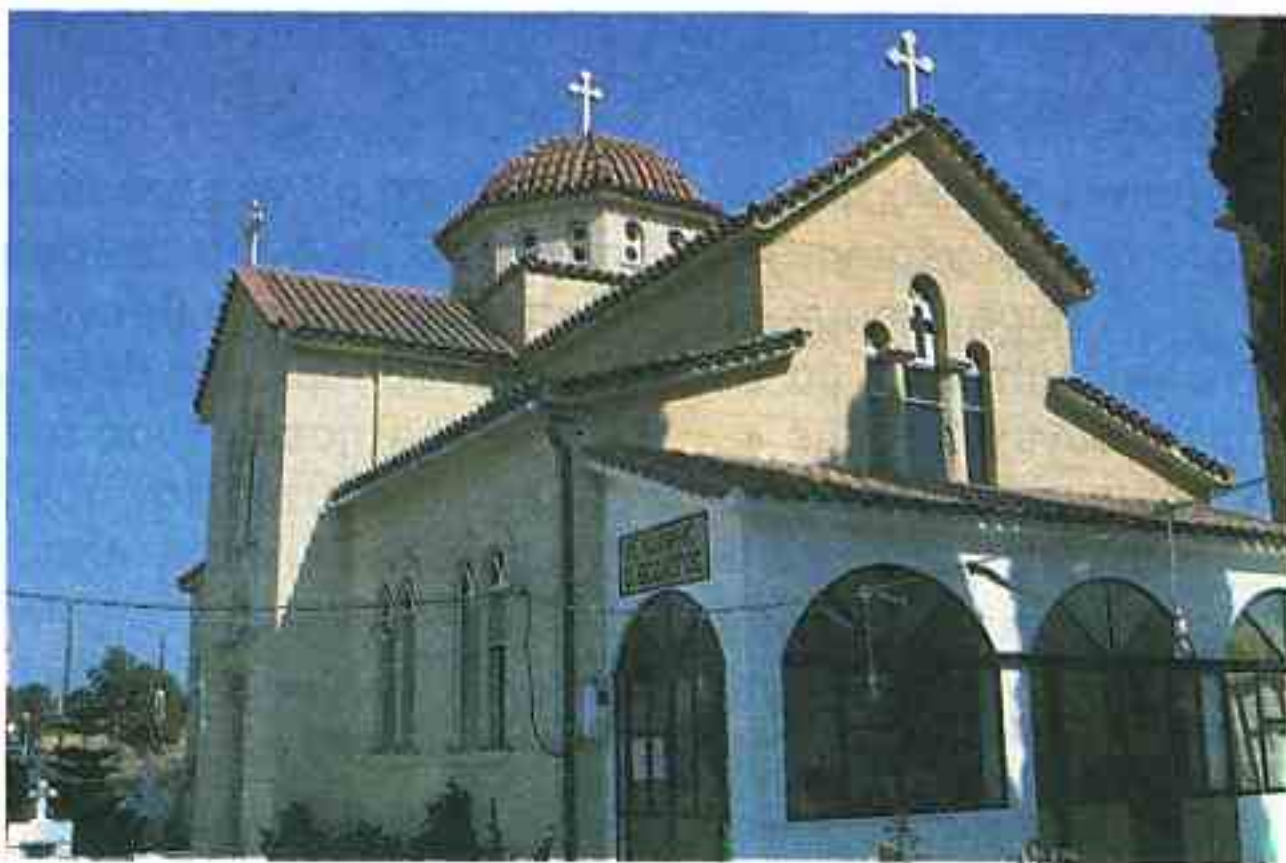
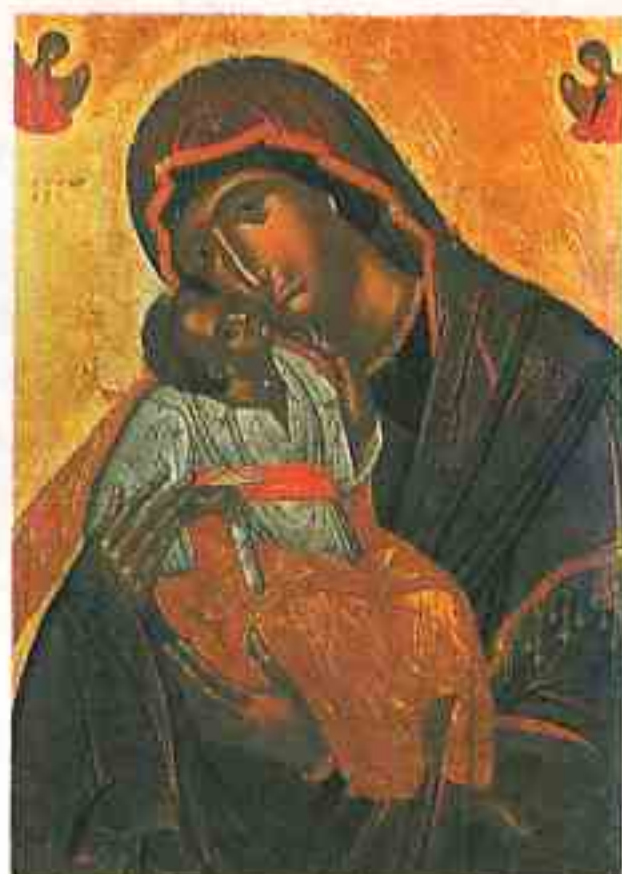
1. Αντιστοιχίζω με βάση το κείμενο.

Η ομάδα ανεβαίνει προσεχτικά •
 Πιαστείτε χέρι χέρι για •
 Τώρα έχουμε •
 Κάποιος πήγε να γλιστρήσει μα •
 Η πορεία συνεχίζεται με •
 Βάστα με να σε βαστώ •

- ανάγκη ο ένας τον άλλο.
- ο διπλανός του τον συγκράτησε.
- την πλαγιά του βουνού.
- ν' ανεβούμε στο βουνό.
- να κρατήσει ο ένας τον άλλο.
- εμπιστοσύνη στον αρχηγό.

2. Θέμα για συζήτηση.

□ Πώς θέλουμε τον αρχηγό μας.

οδοδείχτες

Ο πατέρας της Αγγελικής προσπάθησε να προσανατολιστεί και έστριψε το τιμόνι δεξιά.

— Πατερούλη, μόλις πήρες λάθος δρόμο, παρατήρησε η κόρη του. Πρόλαβα και είδα την ταμπέλα με το όνομα του μοναστηριού.

— Αλήθεια; θα κάνω τον κύκλο να ξαναβγώ στη διασταύρωση.

Ο μπλε οδοδείχτης με τα άσπρα γράμματα έλυσε το πρόβλημα. Ο πατέρας ξανάφερε το αυτοκίνητο στο σωστό δρόμο. Είναι πολύ καλός οδηγός. Και η Αγγελική, παρ' όλο που τον πειράζει, του έχει εμπιστοσύνη.

Έτσι η Αγγελική κι ο πατέρας έφτασαν στην ώρα τους και με ασφάλεια στο μοναστήρι. Ο ήλιος χτυπούσε κατακόκκινος πάνω στο σταυρό του καμπαναριού, καθώς έμπαιναν στην εκκλησία για την Παράκληση. Εκείνη τη στιγμή ο παπάς άρχιζε να διαβάσει το Ευαγγέλιο.

* Μπορείς να φτάσεις εκεί που θέλεις αν παρατηρείς τους οδο δείχτες που σε οδηγούν.

* Μπορείς να φτάσεις στο Χριστό και στους αδελφούς σου, αν έχεις το νου σου στα σήματα που σου δείχνουν το δρόμο.

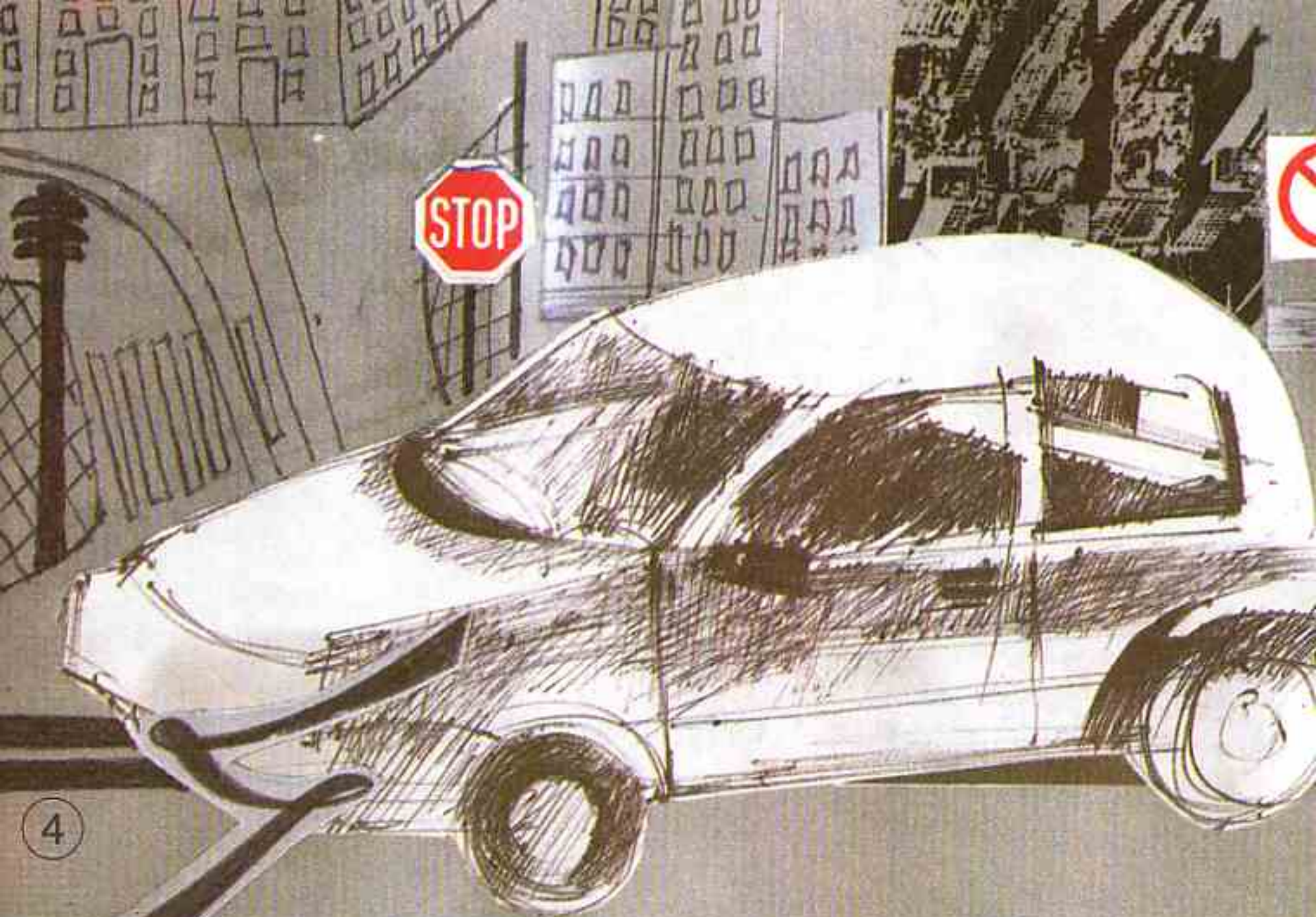
* Οι χριστιανοί προχωρούν το δρόμο του Χριστού, ζητώντας βοήθεια ο ένας από τον άλλο. Ξέρουν πως ο αδελφός δίπλα τους θα τους βοηθήσει να γίνουν καλύτεροι· όσο μπορέσουν, θα τον βοηθήσουν κι αυτοί.

* Προχωρούν μ' εμπιστοσύνη, γιατί ξέρουν ότι μπροστά τους βαδίζει και τους οδηγεί ο Χριστός και τους στηρίζει η αγάπη των αδελφών τους.

1. Θέμα για συζήτηση.

☐ Ταξίδι σε δρόμους χωρίς οδοδείχτες.

2. Ζωγραφίζω κάτι από το μάθημα.

ήματα πορείας

Ο μεγάλος αδελφός του Γρηγόρη, ο Νίκος, που σπουδάζει στο Πανεπιστήμιο, ετοιμάζεται να δώσει εξετάσεις, για να πάρει άδεια οδήγησης. Από το πρωί μελετάει τα σήματα της τροχαίας. Ο Γρηγόρης έχει μάθει να αναγνωρίζει κι αυτός μερικά από τα σήματα πορείας: Το σήμα **απαγορεύεται το παρκάρισμα**, τα σήματα που δείχνουν αν πρέπει να κάνεις στροφή δεξιά ή αριστερά, εκείνο που ενημερώνει τον οδηγό πως υπάρχει σχολείο στο δρόμο του, το **STOP** και μερικά άλλα.

— Και πρέπει να τα ξέρεις όλα αυτά τι σημαίνουν; ρωτάει τον αδελφό του ο Γρηγόρης.

— Μα φυσικά. Τα σήματα έχουν μεγάλη σημασία για την οδική κυκλοφορία. Κάνουν ασφαλή την πορεία του οδηγού, γιατί προστατεύουν και τον ίδιο και τους άλλους από ατυχήματα.

— Κοντεύω να τα μάθω κι εγώ τα σήματα, λέει ο Γρηγόρης.

— Να σε ρωτήσω τότε; Αυτό εδώ το θαυμαστικό, που το συναντήσαμε και χθές στο δρόμο, τι σημαίνει;

— Μμμ!... **Προσοχή! Κίνδυνος!** Αν και θα μπορούσε...

Το πρόσωπο του Γρηγόρη φωτίζεται από ένα χαμόγελο:

— Θα μπορούσε και να σημαίνει: «Μπράβο!... Φτάσατε ως εδώ;»

Σήματα πορείας στο δρόμο του Θεού

Όπως η τροχαία μας οδηγεί στους δρόμους με τα σήματα οδικής κυκλοφορίας, έτσι κι ο Θεός μας οδηγεί με τις εντολές του, δηλαδή με τις συμβουλές του. Οι εντολές αυτές δεν είναι απαγορεύσεις, για να δυσκολεύουν τη ζωή μας. Είναι μια βοήθεια κι ένα στήριγμα:

Για να ξέρουμε το δρόμο που θ' ακολουθήσουμε.

Για να φυλαχτούμε από τις κακοτοπιές που συναντάμε.

Για να προχωρήσουμε πλάι πλάι, αγαπημένοι με τους αδελφούς μας, τους άλλους ανθρώπους.

* Ν' αγαπάς το Θεό με όλη την καρδιά σου.

* Ν' αγαπάτε ο ένας τον άλλον.

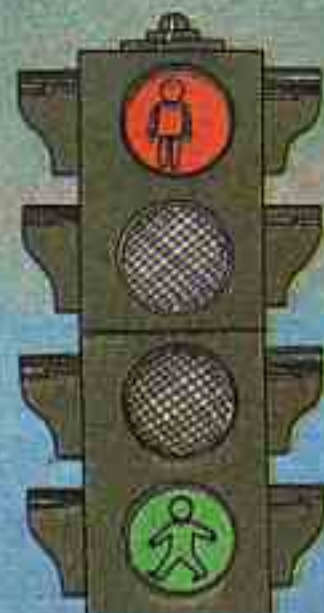
* Όπως θέλετε να σας συμπεριφέρονται οι άνθρωποι, έτσι να τους συμπεριφέρεστε κι εσείς.

* Αν συγχωρείτε τους άλλους, θα σας συγχωρεί κι εσάς ο Θεός.

1. Συμπληρώνω τα τετραγωνάκια με τα χρώματα και τα ονόματα.

--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--

2. Συμπληρώνω τις φράσεις.

1. Ν' αγαπάς το Θεό

2. Ν' αγαπάτε

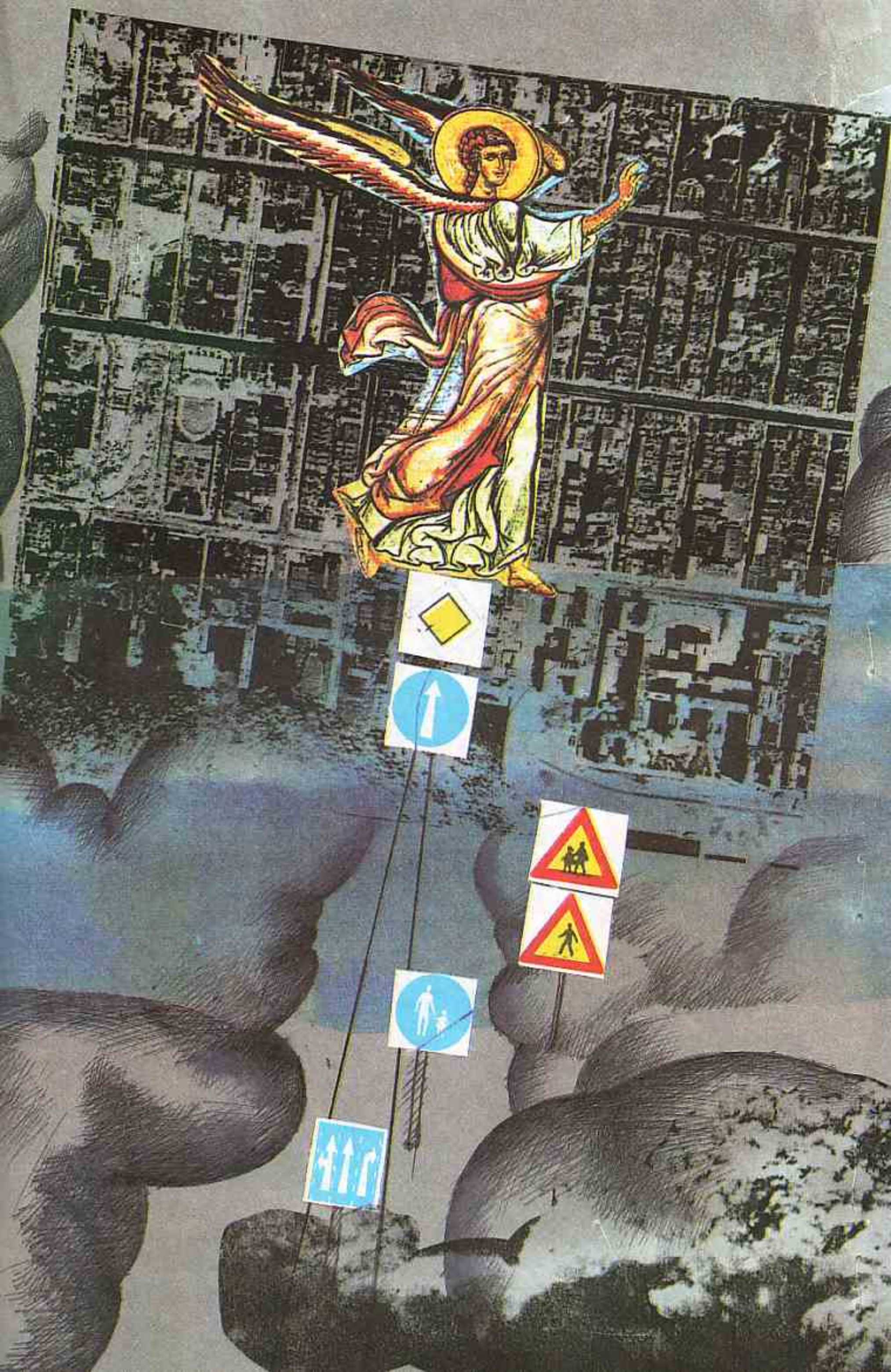
3. Αν συγχωρείτε

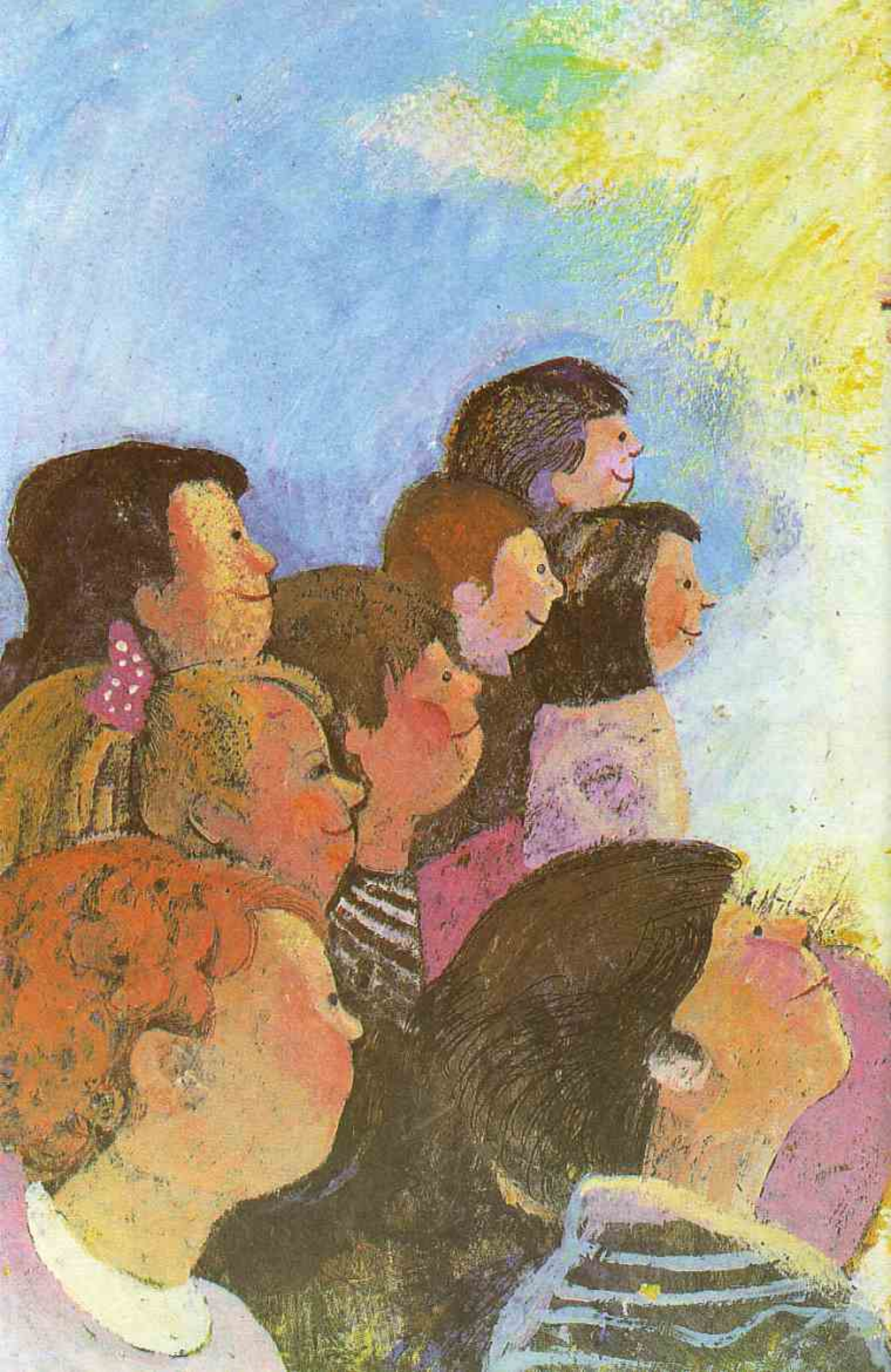
4. Όπως θέλετε να σας συμπεριφέρονται

.....

3. Θέμα για συζήτηση.

☐ Συζητούμε την τελευταία φράση που συμπληρώσαμε στην άσκηση 2.

Χριστός είναι η οδός

Εκείνοι που έδειξαν το δρόμο

Μετά τις ειδήσεις στην τηλεόραση, οι μεγάλοι είχαν στήσει ζωηρή κουβέντα. Οι δυο μικροί, ο Ηλίας και ο Στάθης, ήταν όλο αυτιά.

— Δε μαθαίνει κανένας και τίποτα ευχάριστο, είπε η μητέρα. Πόλεμοι, αδικίες, δυστυχίες...

— Είχε ποτέ ο κόσμος τα χάλια τα σημερινά;

— Πολλές φορές! είπε σιγανά από τη γωνιά της η γιαγιά. Από τότε που έχασαν τον παράδεισο οι άνθρωποι, χάνουν κάθε τόσο και το δρόμο του Θεού.

— ... Και τότε αγαπάνε τα πλούτη και την πολυτέλεια πάνω από καθετί άλλο, πρόσθεσε ο παππούς. Όπως και σήμερα, που πολλοί δε λογαριάζουν το δίκαιο, καταστρέφουνε τη γη που μας δίνει ζωή και τα θέλουν όλα δικά τους.

— Κι ωστόσο, ο Θεός δεν έπαψε ποτέ ν' αγαπάει τους ανθρώπους, μπήκε πάλι στη μέση η γιαγιά. Και πάντα έστελνε στον κόσμο κάποιους που θα τον ξανάφερναν στον ίσιο δρόμο. Αυτοί ήταν οι προφήτες, άνθρωποι που ο Θεός μιλούσε με το στόμα τους. Θύμιζαν στο λαό τα καλά που τους είχε δώσει ως τότε ο Θεός, τα βάσανα που πέρασαν όταν ξεμάκρυναν από εκείνον και τους κινδύνους που τους περίμεναν αν δεν αποφάσιζαν να μετανοήσουν.

— Έδιναν όμως και την ελπίδα στους ανθρώπους, είπε η μητέρα. Συχνά μιλούσαν για το Μεσσία, το Γιο του Θεού, που θα έρθει να σώσει τον κόσμο, να τον ξανακάνει ωραίο και ειρηνικό, όπως ήταν στον παράδεισο.

— Και μήπως έφτιαξε ο κόσμος; Τώρα δα λέγατε ότι ποτέ δεν είχε τόσα χάλια, απόρησε ο Ηλίας.

— Γι' αυτό χρειάζεται να ξαναβρεθούμε κοντά στο Χριστό, είπε ο πατέρας, και να προσέξουμε πάλι τα λόγια του. Ο Θεός αγαπάει τον άνθρωπο και προσπαθεί ξανά και ξανά να τον φέρει κοντά του. Και σ' αυτό πρέπει όλοι να βοηθήσουμε. Ίσως θα πρέπει ν' αρχίσουμε από τώρα.

— Άραγε εμείς οι μικροί, μπορούμε να κάνουμε τον κόσμο καλύτερο; ρώτησε εκείνο το βράδυ ο Στάθης τον Ηλία.

Από τα λόγια των προφητών

Μιχαίας

Ο προφήτης Μιχαίας έζησε σε καιρούς πολέμων. Προφήτεψε όμως μια άλλη εποχή, όταν οι άνθρωποι, με την πίστη στο Θεό, δε θα μάχονται αναμεταξύ τους. Και θα σπάσουν τα σπαθιά τους για να φτιάξουν αλέτρια, και τα δόρατά τους για να τα κάνουν δρεπάνια, και δεν θα μαθαίνουν πια να πολεμούν.

Ησαΐας

Ο προφήτης Ησαΐας, πιο πολύ από όλους, μίλησε για τον ερχομό του Χριστού στη γη. «Ετοιμάστε το δρόμο του Κυρίου, έλεγε· ισιώστε τα μονοπάτια από όπου θα περάσει ο Θεός μας... Να που η κόρη θα γεννήσει γιο και θα τον ονομάσει Εμμανουήλ... Μεγάλη θα είναι η εξουσία του, και η ειρήνη που θα φέρει δε θα έχει τέλος...».

Ιερεμίας

Ο προφήτης Ιερεμίας έζησε στα χρόνια που οι Βαβυλώνιοι νίκησαν τους Ισραηλίτες και τους πήραν αιχμαλώτους στη χώρα τους. Βλέπει κι εκείνος πού οδήγησαν το λαό του οι αμαρτίες του και του μιλάει με τα λόγια του Θεού: «Να τι λέει ο Κύριος: Σταθείτε στους δρόμους και ψάξτε να βρείτε τα αιώνια μονοπάτια του Θεού. Και δείτε ποιος είναι ο καλός ο δρόμος και περπατήστε σ' αυτόν και θα γίνουν αγνές οι ψυχές σας».

1. Η μεσοστιχίδα του ΜΕΣΣΙΑ.

1 Μ

1. Οι προφήτες έδειξαν το...

2 Ε

2. Όνομα προφήτη.

3 Σ

3. Μεγάλος προφήτης.

4 Σ

4. Προφήτης γνωστός από τα προηγούμενα

5 Ι

5. Άλλος προφήτης.

6 Α

6. Ο τελευταίος προφήτης.

7 Σ

7. Γι' αυτόν μιλούσαν περισσότερο οι προφήτες.

2. Θέματα για συζήτηση.

☐ Εκείνη την εποχή οι προφήτες συμβούλευαν τους ανθρώπους σε διάφορα θέματα της ζωής. Σήμερα υπάρχουν άνθρωποι φωτισμένοι που συμβουλεύουν και στηρίζουν τους άλλους;

☐ Συζητούμε την τελευταία φράση του πρώτου κειμένου του μαθήματος.

Ιωάννης ο Πρόδρομος

6

Όσο πλησίαζε ο καιρός που θα ερχόταν ο Χριστός στη γη τόσο πιο πολλά μηνύματα έφταναν στους ανθρώπους για τον ερχομό του. Τότε ο Θεός έστειλε τον Ιωάννη τον Πρόδρομο. Εκείνον που θα προετοίμαζε το δρόμο του Χριστού.

Ο Ιωάννης γεννήθηκε με τρόπο θαυμαστό: Πατέρας του ήταν ο Ζαχαρίας, ιερέας στο Ναό των Ιεροσολύμων, και μητέρα του η Ελισάβετ, άνθρωποι καλοί και πιστοί στο Θεό. Ήταν όμως ηλικιωμένοι και το είχαν καημό που δεν απέκτησαν παιδί.

Μια μέρα που ο Ζαχαρίας θυμιάτιζε στο Ναό, είδε ξαφνικά δίπλα του άγγελο λαμπρό που του είπε:

— Μη φοβάσαι, Ζαχαρία. Άκουσε ο Θεός την προσευχή σας. Η Ελισάβετ θα γεννήσει γιο και θα του δώσεις το όνομα Ιωάννης. Αυτό το παιδί θα σας γεμίσει χαρά, κι εσάς και πολλούς άλλους.

— Μα πώς θα γίνει αυτό; απόρησε ο Ζαχαρίας· η γυναίκα μου κι εγώ είμαστε γέροι.

— Εγώ είμαι ο Γαβριήλ, ο άγγελος του Θεού, που μ' έστειλε να σου πω το μεγάλο νέο. Και το σημάδι για το θαύμα που θα γίνει είναι να μείνεις βουβός ως τότε.

Ο κόσμος, που περίμενε έξω να τελειώσει την προσευχή του ο Ζαχαρίας, τον είδε να βγαίνει άλαλος και κατάλαβε ότι κάτι είχε συμβεί.

Γεννήθηκε το παιδί και ήρθε η όγδοη μέρα, που συνήθιζαν τότε να δίνουν το όνομα στα νεογέννητα. Μαζεύτηκαν λοιπόν όλοι οι συγγενείς, όπως γίνεται και τώρα στα βαφτίσια, κι είπαν να το ονομάσουν Ζαχαρία, του πατέρα του το όνομα.

— Όχι, είπε η Ελισάβετ, Ιωάννη θα το βγάλουμε.

— Μα δεν έχετε κανέναν Ιωάννη στην οικογένεια, είπαν οι συγγενείς. Τότε ο Ζαχαρίας πήρε μια πλάκα, έγραψε «Ιωάννης» κι αμέσως ξαναβρήκε τη φωνή του. Και όλοι θαύμασαν και είπαν:

— Τι θα γίνει πια αυτό το παιδί! Έχει το χέρι του Θεού απάνω του.

Και αληθινά το είχε. Όταν μεγάλωσε, βγήκε στην έρημο, κοντά στον Ιορδάνη ποταμό ζούσε απλή ζωή, τρώγοντας άγρια χόρτα και μέλι και φορούσε ρούχα από καμηλότριχα. Το κήρυγμά του άρχιζε πάντοτε με τα λόγια του Ησαΐα:

«Ετοιμάστε το δρόμο του Κυρίου... Ο Κύριος έρχεται και κάθε άνθρωπος θα γνωρίσει τη σωτηρία από το Θεό».

Ακόμη ζητούσε από τους ανθρώπους να μετανοήσουν και να βαφτιστούν στον ποταμό Ιορδάνη.

Στο Ευαγγέλιο είναι γραμμένο: «Έστειλε ο Θεός άνθρωπο, που τον έλεγαν Ιωάννη· αυτός ήρθε για να φανερώσει ποιος είναι το φως, ώστε με τα λόγια του να πιστέψουν όλοι... Ο Χριστός είναι το φως το αληθινό, εκείνο που φωτίζει κάθε άνθρωπο που έρχεται στον κόσμο».

Γι' αυτό στην εκκλησία, στο εικονοστάσι, δίπλα στην εικόνα του Χριστού βλέπουμε την εικόνα του Ιωάννη του Προδρόμου. Είναι «ο πιο σεβάσμιος από τους προφήτες», όπως λέει το τροπάριο που ψάλλουμε στη γιορτή του.

Κάλαντα των Θεοφανίων

**Σήμερα τα Φώτα κι ο φωτισμός
και χαρά μεγάλη και αγιασμός.**

**Κάτω στον Ιορδάνη τον ποταμό
είν' η Παναγιά η Δέσποινα.**

**Σπάργανα κρατάει και κερι
και τον Αϊ-Γιάννη παρακαλεί:**

**— Δύνασαι βαπτίσεις Θεού υιόν;
— Δύναμαι και θέλω και προσκυνώ,
και τον Κύριό μου παρακαλώ.**

Κάλαντα από την Κω.

1. Η ακροστιχίδα του ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ.

Πάνω σ' αυτήν ο Ζαχαρίας έγραψε «Ιωάννης».
Ήταν φτιαγμένα από καμηλότριχα.
Τη μέρα αυτή έδιναν το όνομα στα νεογέννητα.
Τον ετοίμασε για να έρθει ο Χριστός.
Μισή χαρά.
Ο πατέρας του Ιωάννη (με άρθρο).
Ο Ιωάννης ζητούσε από τους ανθρώπους να...
Όνομα ποταμού της Παλαιστίνης (με άρθρο).
«Ο πιο... από τους προφήτες».

2. Θέμα για συζήτηση.

☐ Ο Ιωάννης προετοιμάζει τους ανθρώπους για τον ερχομό του Χριστού.

7

οι τόποι όπου περπάτησε ο Χριστός

Σας αρέσει να διαβάσετε χάρτες; Ο Σπύρος κι ο Θεοδόσης, οι δυο φίλοι, βλέπουν μαζί ένα γεωγραφικό χάρτη της Παλαιστίνης, της χώρας όπου έζησε ο Ιησούς: μια λωρίδα γης που τη διασχίζει ο Ιορδάνης ποταμός.

Κάθε τόσο βρίσκουν τα παιδιά ένα όνομα που τους θυμίζει κάτι από τη ζωή του Κυρίου και τους φαίνεται ότι τον ακολουθούν στις πορείες του.

— Να η Βηθλεέμ. Εδώ γεννήθηκε ο Ιησούς μέσα σ' έναν ταπεινό στάβλο. Να 'μαστε κι εμείς εκεί, ν' ακούσουμε το τραγούδι των αγγέλων!

— Η Βηθλεέμ βρίσκεται κοντά στην Ιερουσαλήμ, τη μεγάλη πόλη με το λαμπρό Ναό. Την πόλη που άκουσε το κήρυγμα του Χριστού, τον δόξασε και όμως τον σταύρωσε. Εκεί δίπλα είναι και η Βηθανία, το χωριό του Λαζάρου, του αγαπημένου φίλου του Χριστού. Και οι Εμμαούς, όπου ο Κύριος εμφανίστηκε μετά την Ανάσταση σε δυο μαθητές του.

ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ

Όρια των διοικητικών διαμερισμάτων

Καισάρεια του Φίλιππου

Πτολεμαίδα

Καπερναούμ

Τιβεριάδα

επαλίδιο της Τιβεριάδας

Κανά

Ναζαρέτ

Όρος Σιμόν

Γάδα

ΔΕΚΑΠΟΛΙΣ

Καισάρεια

ΣΑΜΑΡΕΙΑ

Σεβάστεια

Αντίπατρίς

Ιόπη

Ιεριχώ

Εμμαούς

Ιερουσαλήμ

Κουμράν

Βηθανία

Ασκαλών

Βηθλεέμ

Γάζα

ΙΟΥΔΑΙΑ

Χεβρόν

Νεκρά Θάλασσα

ΙΟΡΔΑΝΗΣ

Φίλιστα

Χάρτης της Παλαιστίνης στα χρόνια του Χριστού.

— Και η Ναζαρέτ; ρωτάει η Κατερίνα, η αδελφή του Σπύρου, που κοιτάζε κι αυτή το χάρτη. Εκεί μεγάλωσε η Παναγία, εκεί της έφερε ο άγγελος το μήνυμα ότι θα γεννήσει το Χριστό. Εκεί μεγάλωσε κι ο Χριστός, παίζοντας δίπλα στο εργαστήρι του Ιωσήφ του μαραγκού.

— Ου! Η Ναζαρέτ είναι μακριά, ψηλά πιο πάνω στο χάρτη, κοντά στη Κανά όπου ο Ιησούς έκανε το πρώτο του θαύμα. Να και η λίμνη Γεννησαρέτ, που στις όχθες της χόρτασε το λαό με δύο ψάρια και πέντε ψωμιά.

— Σκέψου τι δρόμο χρειαζόταν να κάνουν, για να πάνε από τη Ναζαρέτ στη Βηθλεέμ ή στα Ιεροσόλυμα!

— Και με τι μέσα... Καμήλες, γαϊδουράκια, και τις πιο πολλές φορές με τα πόδια.

Τα παιδιά νομίζουν πως έχουν κάνει και τα ίδια αυτό το ταξίδι. Έτσι, με τα πόδια —πού και πού με το γαϊδουράκι για ξεκούραση— ακολουθούν τον Ιησού, ρουφώντας τα λόγια του.

1. Βρίσκω στο χάρτη πόλεις και άλλους τόπους που συναντήσαμε ως τώρα στα μαθήματά μας.

2. Θέματα για συζήτηση.

☐ Αναφέρω τι συνέβη σε κάθε μέρος που σημείωσα στον χάρτη.

☐ Ταξίδια τότε και τώρα.

γώ είμαι η οδός

Ο Πέτρος και η Μέλπω ταξιδεύουν για πρώτη φορά με αεροπλάνο. Πάνε από την Αθήνα στα Γιάννενα, στον παππού. Η Μέλπω φοβάται λιγάκι, αλλά έχει τόση περιέργεια να δει πώς θα είναι, ώστε ξεχνάει το φόβο της. Όταν βγαίνουν από το αεροπλάνο είναι και οι δυο ενθουσιασμένοι.

— Και τι σας έκανε τη μεγαλύτερη εντύπωση στο ταξίδι, ρωτάει ο παππούς, μετά τα πρώτα φιλιά και τις χαρές.

— Εμένα το ίδιο το αεροπλάνο, λέει ο Πέτρος. Πώς τρέχει πριν από... απογειωθεί, πώς προσπαθεί να ξεκολλήσει από τη γη...

— Εμένα, πετιέται η Μέλπω, μου έκαναν εντύπωση αυτά που έβλεπα κάτω. Σωστός χάρτης — με βουνά, λίμνες, παραλίες και πολλούς πολλούς δρόμους, που έχουν φτιάξει οι άνθρωποι, για να πηγαίνουν από το ένα μέρος στο άλλο.

— Αλήθεια, λέει ο παππούς. Οι δρόμοι είναι από τα πιο σπουδαία έργα του ανθρώπου. Με τους δρόμους γνωρίζουμε ο ένας τον άλλον, με τους δρόμους πηγαίνει από χώρα σε χώρα ο πολιτισμός. Και να σας πω και κάτι άλλο; Ο Χριστός είπε: «Εγώ είμαι η οδός και η αλήθεια και η ζωή. Κανείς δεν μπορεί να φτάσει στον πατέρα μου το Θεό, παρά μόνο από το μοναδικό δρόμο που είμαι εγώ». Περπατώντας στους δρόμους της γης, γνωρίζουμε τους άλλους ανθρώπους. Και περπατώντας, το δρόμο που είναι ο Χριστός, θα γνωρίσουμε το Θεό.

— Δεν είχα λοιπόν δίκιο, παππού, που μου άρεσαν τόσο οι δρόμοι των ανθρώπων πάνω στον αληθινό χάρτη της γης; είπε με καμάρι η Μέλπω.

Στο δρόμο μου έστησαν παγίδα. Εσένα φώναξα, Κύριε, να με βοηθήσεις. Εσύ ξέρεις. Εσύ είσαι η ελπίδα μου. Κύριε, άκουσε την προσευχή μου. Γλίτωσέ με από τις παγίδες... Δείξε μου το δρόμο που θα περπατήσω. Κύριε, σου δίνω την ψυχή μου· δίδαξέ με να κάνω το θέλημά σου, γιατί εσύ είσαι ο Θεός μου. Το πνεύμα σου το αγαθό θα με οδηγήσει στον ίσιο δρόμο.

Δαβίδ, από τους Ψαλμούς 141 και 142 (απόδοση)

Ο Θεός πηγαίνει μπροστά, για να μας ανοίγει το δρόμο...

Προφήτης Μιχαίας

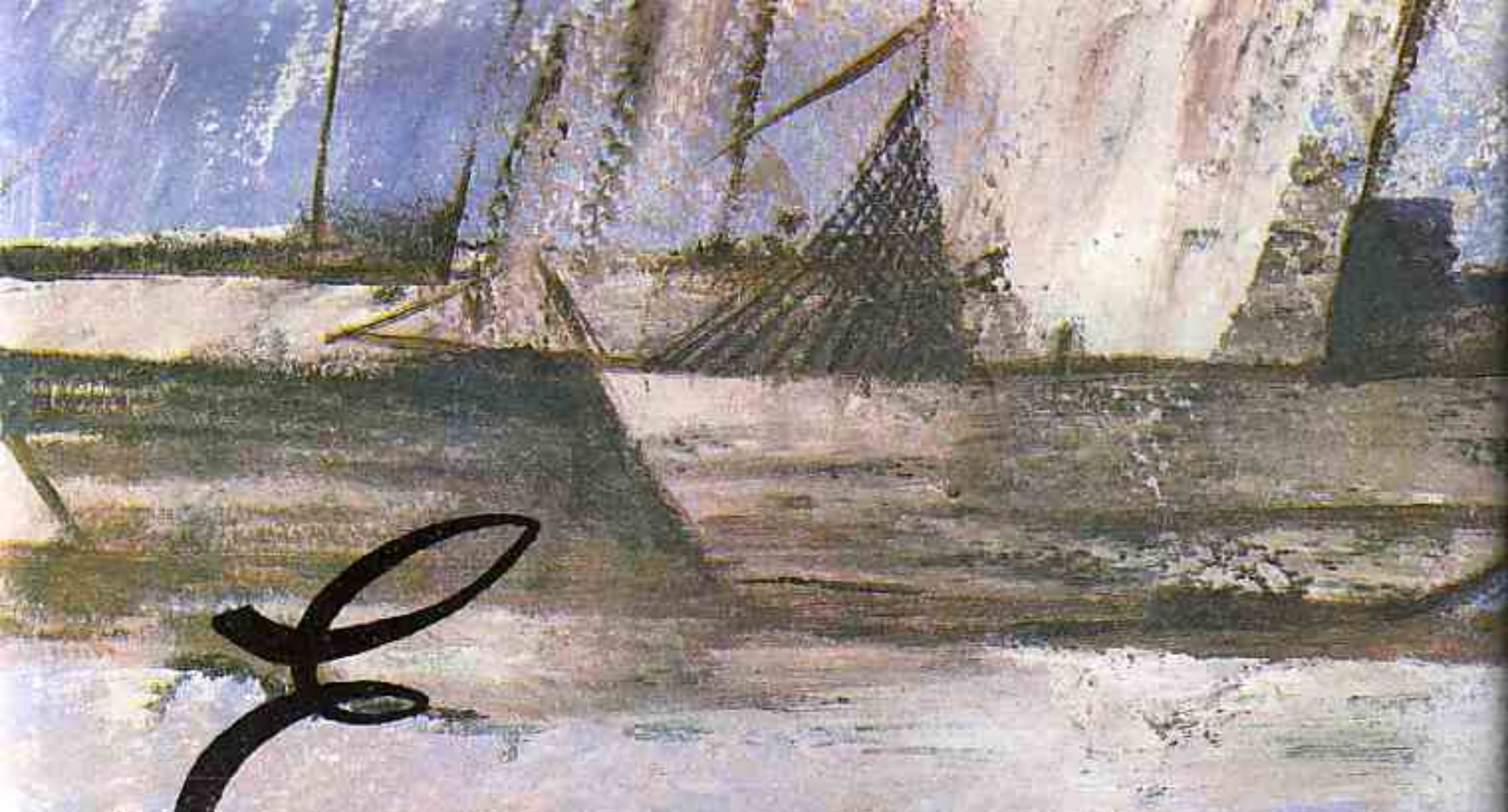
1. Αντιστοιχίζω τα ονόματα με τις φράσεις που είπαν.

Μέλπω •	• Σωστός χάρτης.
	• Από το δρόμο μου θα φτάσετε το Θεό.
	• Βλέπει δρόμους που ενώνουν το ένα μέρος με το άλλο.
Παππούς •	• Το Πνεύμα σου θα με οδηγήσει στον ίσιο δρόμο.
	• Με τους δρόμους γνωρίζουμε ο ένας τον άλλο.
Δαβίδ •	• Εγώ είμαι η οδός, η αλήθεια και η ζωή.
	• Με τους δρόμους πηγαίνει από χώρα σε χώρα ο πολιτισμός.
Χριστός •	• Δείξε μου το δρόμο που θα περπατήσω.

2. Θέμα για συζήτηση.

☐ Οι δρόμοι του ανθρώπου. Ο δρόμος του Χριστού.

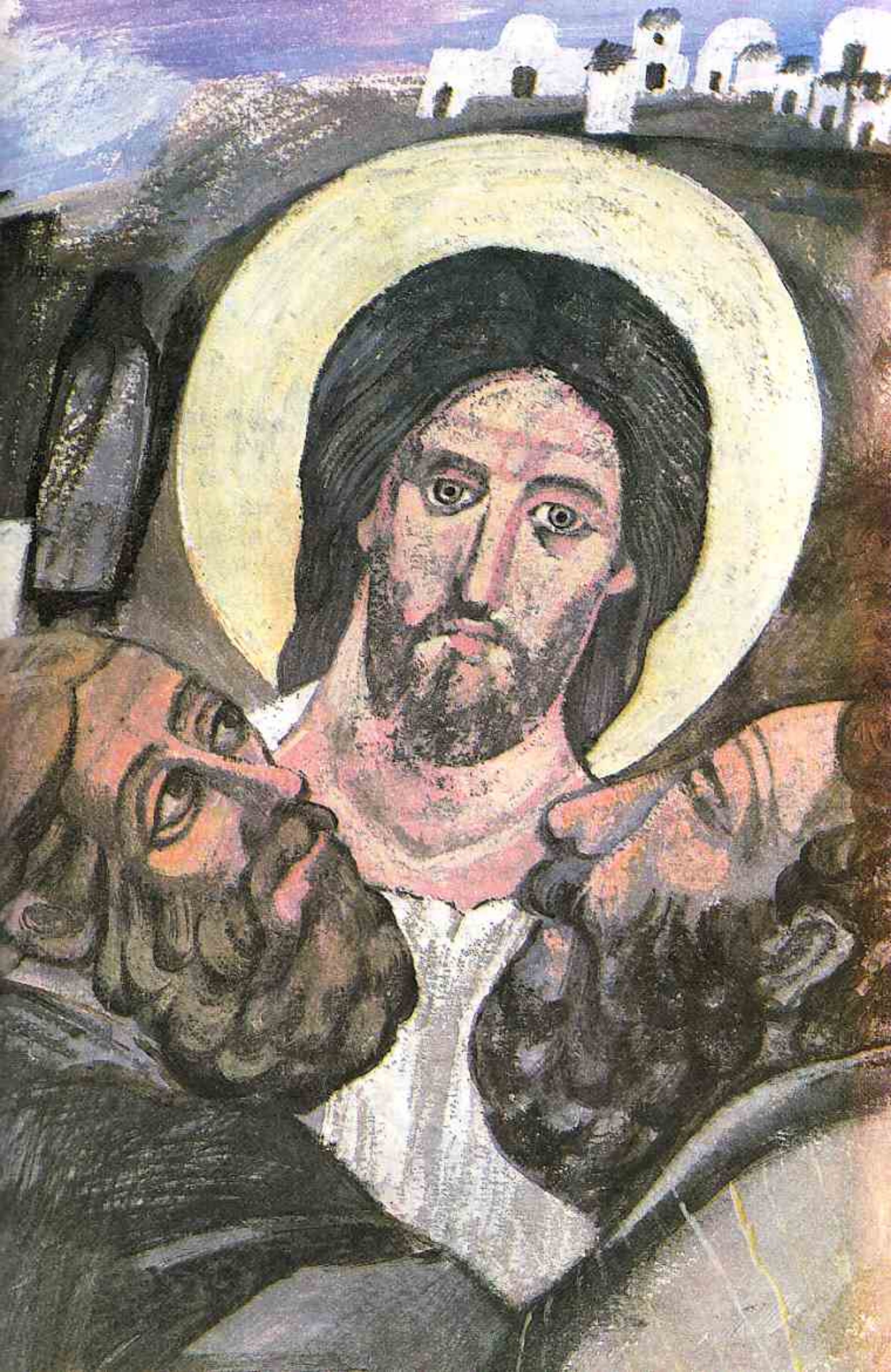
9 Ελάτε μαζί μου

Στη θάλασσα της Γαλιλαίας, που την έλεγαν και λίμνη Γεννησαρέτ, οι ψαράδες πάλευαν για το μεροκάματο από τα χαράματα. Άνθρωποι φτωχοί και αγράμματοι, το ψάρεμα είχαν για δουλειά, κι ούτε που σκέφτηκαν ποτέ ότι θα έκαναν κάτι άλλο στη ζωή τους. Μα τότε πέρασε από εκεί ένας άνθρωπος που δεν έμοιαζε με τους άλλους. Ήταν ο Ιησούς Χριστός. Δίδασκε το λόγο του Θεού και μιλούσε για τη βασιλεία του πάνω στη γη, με λόγια απλά και συνηθισμένα, που ωστόσο σε γοήτευαν. Κι έτσι, όπως περνούσε, σταμάτησε δυο ψαράδες, που έριχναν τα δίχτυα τους και τους είπε:

— Ελάτε μαζί μου, κι εγώ θα σας μάθω να ψαρεύετε ψυχές ανθρώπων.

Κι αυτοί γοητεύτηκαν τόσο από την όψη του και τη φωνή του, ώστε παράτησαν αμέσως τα δίχτυα και τον ακολούθησαν. Ήταν ο Σίμων και ο Ανδρέας, γιοι του Ιωνά. Και παρακάτω άλλοι δυο, ο Ιάκωβος και ο Ιωάννης, γιοι του Ζεβεδαίου, μόλις άκουσαν το λόγο του Χριστού άφησαν τον πατέρα τους στο καράβι με τους παραγιούς και τον ακολούθησαν.

Δεν τους είχε υποσχεθεί πλούτη και δύναμη, μόνο μια ζωή αφιερωμένη στο Θεό και στους ανθρώπους. Ο Ιησούς τους πρόσφερε τη διδασκαλία του, για να τη μεταδώσουν κι αυτοί με τη σειρά τους. Έγιναν οι μαθητές του, τον είδαν αναστημένο και ήταν κοντά του στην Ανάληψή του. Συνέχισαν το έργο του όσο έζησαν στη γη. Πολλοί μάλιστα τελείωσαν τη ζωή τους με μαρτυρικό θάνατο για τη πίστη τους.

Δάσκαλος και μαθητές

Τα παιδιά, γυρίζοντας από το σχολείο, κουβεντιάζουν για τον καινούριο τους δάσκαλο. Τον βρίσκουν καταπληκτικό.

— Ο πιο καλός δάσκαλος που είχαμε ως τώρα! λέει μ' ενθουσιασμό ο Βαγγέλης.

— Νιώθεις ότι μπορεί να σε βοηθά στις δυσκολίες, προσθέτει η Βαρβάρα.

— Και ότι μπορεί να τον εμπιστευέσαι, λένε τ' άλλα παιδιά.

— Ένας δάσκαλος είναι όπως ο αρχηγός σε μια ομάδα ορειβατών που ανεβαίνει ένα ψηλό βουνό, λέει η μητέρα του Βαγγέλη που συνοδεύει τα παιδιά από το σχολείο. Ο αρχηγός ξέρει τα μονοπάτια και τις κακοτοπιές· εκείνος θ' αποφασίσει σε μια δύσκολη στιγμή, αν θα προχωρήσει ή θα σταματήσει η ομάδα. Κι οι άλλοι τον ακολουθούν, όχι γιατί τον φοβούνται, αλλά γιατί τον εμπιστεύονται. Έτσι είναι και ο δάσκαλος· δουλειά του να υπηρετεί τα παιδιά, να τους μάθει καινούρια πράγματα, να πλουτίσει το νου και την ψυχή τους. Έτσι ήταν κι ο Χριστός, ο μεγάλος δάσκαλος του κόσμου. Τον έστειλε ο πατέρας του στη γη κι έγινε άνθρωπος, για να οδηγήσει τους ανθρώπους στο δρόμο του Θεού.

— Μακάρι να έχουμε και του χρόνου έναν τόσο καλό δάσκαλο, είπαν τα παιδιά.

Οι μαθητές του Χριστού

Ο Ανδρέας που τον κάλεσε πρώτον ο Χριστός και γι' αυτό τον είπαν Πρωτόκλητο και ο αδελφός του ο Σίμων, που ο Χριστός τον ονόμασε Πέτρο, πέτρα της πίστης μας. Ο Ιάκωβος και ο Ιωάννης, ο αγαπημένος μαθητής του Ιησού, γιοι του Ζεβεδαίου. Ο Φίλιππος κι ο φίλος του ο Ναθαναήλ που τον έλεγαν και Βαρθολομαίο. Ο Ματθαίος, που έγραψε αργότερα το πρώτο Ευαγγέλιο. Ο Θωμάς που φάνηκε κάποια στιγμή άπιστος. Ο Σίμων ο Κανανίτης και ο Ιάκωβος, γιοι του Αλφαίου. Ο Ιούδας, ο γιος του Ιακώβου, και ο άλλος Ιούδας, ο Ισκαριώτης, που πρόδωσε στο τέλος το Χριστό.

Ο Χριστός και οι μαθητές του

1. Συμπληρώνω τα ονόματα των μαθητών.

Φίλος του Ναθαναήλ

Τελώνης το επάγγελμα

Για μια στιγμή φάνηκε άπιστος

Ο αδελφός του Ανδρέα

Ο Πρωτόκλητος

Αγαπημένος μαθητής του Χριστού

Ήταν Κανανίτης

Γιος του Αλφαίου

Γιος του Ιακώβου

Αδερφός του Ιωάννη

Τον έλεγαν και Βαρθολομαίο

Πρόδωσε το Χριστό

2. Θέματα για συζήτηση.

☐ Μαθητές του σχολείου - μαθητές του Χριστού.

☐ «Εγώ θα σας κάνω ψαράδες ανθρώπων».

10

Χριστός συναντά τους ανθρώπους

Η θεια-Ειρήνη είναι μια ηλικιωμένη γυναίκα που δεν μπορεί πια να περπατήσει. Δεν έχει οικογένεια, αλλά δεν είναι και φτωχή· πληρώνει μια νοσοκόμα που έρχεται και τη φροντίζει. Η θεια-Ειρήνη υποφέρει από διάφορες αρρώστιες, αλλά πιο πολύ υποφέρει από μοναξιά. Φοβάται ότι κανείς δεν ενδιαφέρεται γι' αυτήν. Πότε πότε, ωστόσο, πάει και τη βλέπει η Βαγγελίτσα, η μικρή γειτονοπούλα της, καθώς γυρίζει από το σχολείο.

— Τι είπατε σήμερα στο σχολείο Βαγγελίτσα; ρωτάει η θεια-Ειρήνη. Η Βαγγελίτσα δε λέει στη θεια-Ειρήνη πως η ιστορία που άκουσαν της θύμισε εκείνην, γιατί δε θέλει να την κάνει να λυπηθεί. Της λέει μόνο:

— Ακούσαμε, θεία, μια ιστορία πολύ όμορφη. Θέλεις να σου την πω;

— Μια φορά πήγαινε ο Ιησούς στα Ιεροσόλυμα που ήταν γιορτή. Κοντά στα τείχη της πόλης βρισκόταν μια κολυμπήθρα, μια δεξαμενή, που τη λέγανε Βηθεσδά. Γύρω κάθονταν άρρωστοι, τυφλοί, παραλυτικοί και άλλοι, και περίμεναν τον άγγελο που κάθε τόσο κατέβαινε και ανατάραζε το νερό της δεξαμενής. Όποιος πρόφτανε να μπει πρώτος στο νερό γινόταν καλά, ό,τι αρρώστια κι αν είχε.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΙΩΜΕΝΟΣ ΤΟΝ ΠΑΡΑΛΥΤΙΚΟΝ ΕΝ ΒΗΘΕΣΔΑΪ

Είδε λοιπόν ο Ιησούς κάποιον παραλυτικό, που τριάντα οχτώ χρόνια σερνόταν ως εκεί και περίμενε. Δεν είχε όμως κανέναν να τον βάλει στη δεξαμενή. Έτσι, πάντα κάποιος άλλος έμπαινε πρώτος και γινόταν καλά. Τον λυπήθηκε ο Ιησούς για την αρρώστια και τη μοναξιά του και τον ρώτησε:

— Θέλεις να γίνεις καλά;

— Κύριε, δεν έχω άνθρωπο να με βάλει στη δεξαμενή, και πάντα κάποιος άλλος μου παίρνει τη σειρά.

Του λέει τότε ο Ιησούς:

— Σήκω, πάρε το κρεβάτι σου και περπάτα.

Κι έγινε, θείτσα, καλά ο παραλυτικός. Κι ήταν γεμάτος ευγνωμοσύνη, γιατί ο Χριστός του χάρισε, μαζί με την υγεία του, και την πίστη στην αγάπη του Θεού.

Όταν τελείωσε η Βαγγελίτσα, η θεια-Ειρήνη είχε δάκρυα στα μάτια. Της φαινόταν ότι δεν ήτανε πια τόσο μόνη. Ίσως ο Χριστός να είχε έρθει κοντά της, χωρίς αυτή να το περιμένει. Ίσως εκείνος της έστελνε τη Βαγγελίτσα να την παρηγορεί.

1. Η ακροστιχίδα της ΜΟΝΑΞΙΑΣ.

Το αντίθετο του «βγαίνω»

Περίμενε τριάντα οχτώ χρόνια (με άρθρο).

Το ανατάραξε ο άγγελος.

Το όνομα της κολυμπήθρας (αντιστρ.)

Το διπλό σύμφωνο της λέξης «μοναξιά».

Θύμισε στη Βαγγελίτσα τη θεια-Ειρήνη.

Ανατάραζε το νερό της δεξαμενής.

2. Θέμα για συζήτηση.

☐ Ένα δώρο διαφορετικό από τα άλλα.

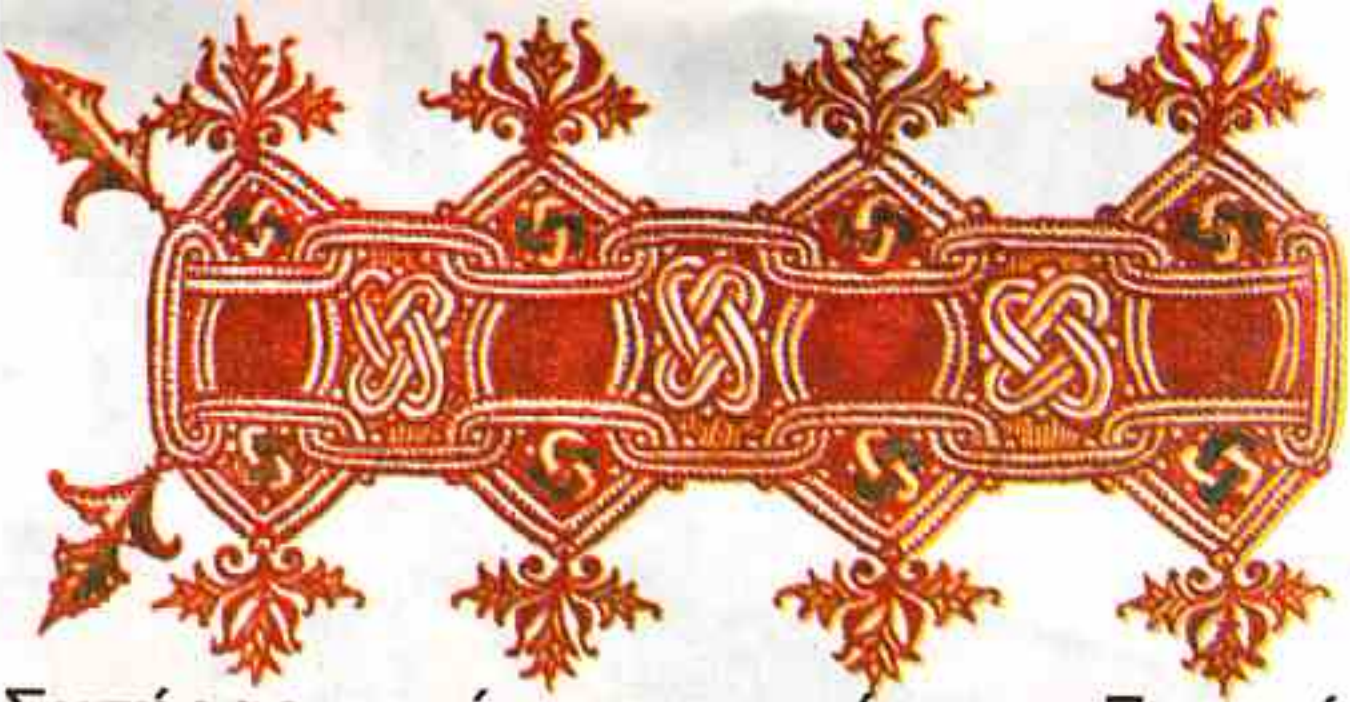

11 Για συνάντηση στο δρόμο

Ο Μάριος ήταν το πρόβλημα της τάξης. Όχι μόνο δε διάβαζε, όχι μόνο ερχόταν όλη την ώρα χωρίς βιβλία και με μουντζουρωμένα τετράδια, αλλά και αταξίες έκανε και ζαβολιές στα παιχνίδια και τσακωνώτανε με τ' άλλα παιδιά. Ήταν πλουσιόπαιδο, με τις τσέπες γεμάτες λεφτά και καραμέλες, αλλά δεν έδινε σε κανέναν. Άλλωστε κανένας δεν τον ήθελε για φίλο. Μόνο η δασκάλα τον νοιαζόταν και προσπαθούσε να τον βοηθήσει, γιατί εκείνη ήξερε μερικά πράγματα που δεν τα ήξεραν τα παιδιά. Ήξερε προπάντων πως ο Μάριος είχε αρρωστήσει βαριά κι είχε μείνει καιρό στο κρεβάτι, όταν ήταν μικρός. Γι' αυτό οι γονείς του τον είχαν παραχαϊδέψει και του έκαναν όλα τα χατίρια.

Στην πραγματικότητα, ο Μάριος ήταν ένα δυστυχισμένο παιδί. Ούτε για διάβασμα είχε όρεξη ούτε φίλο είχε για να παίξει. Είχε μάθει να γίνεται πάντα το δικό του και να μην κάνει προσπάθεια για τίποτα.

Μια μέρα λοιπόν τα παιδιά είχαν κοροϊδέψει το Μάριο, γιατί δεν ήξερε να ρίχνει την μπάλα στο καλάθι, κι εκείνος χίμηξε κι έδειρε τον πιο μικρό, κι έγινε χαμός στην αυλή. Τότε η δασκάλα διηγήθηκε στην τάξη την ιστορία του Ζακχαίου.

Ο Σωτήρας μπαίνει στο σπίτι του Ζακχαίου

Στα χρόνια του Χριστού ζούσε στην πόλη Ιεριχώ ένας πλούσιος που τον έλεγαν Ζακχαίο. Ήταν τελώνης, δηλαδή μάζευε τους φόρους. Αλλά απάνω στη δουλειά τους οι τελώνες έκλεβαν τον κόσμο, και ιδιαίτερα καταπίεζαν τους φτωχούς και τους έπαιρναν ό,τι είχαν και δεν είχαν. Γι' αυτό κι ο κόσμος τους μισούσε και κανείς δεν ήθελε τη συντροφιά τους.

Μια μέρα έφτασε ο Ιησούς με τους μαθητές του στην Ιεριχώ. Όλος ο κόσμος, που είχε ακούσει για το πρόσωπό του, βγήκε στους δρόμους να τον δει. Ακόμα πιο πολύ, επειδή, πριν μπει στην πόλη, ο Χριστός είχε γιατρέψει έναν τυφλό και του είχε δώσει το φως του.

Έκουσε κι ο Ζακχαίος τη φασαρία και τον έπιασε μια περιέργεια, αλλά και μια λαχτάρα να δει εκείνον που τον έλεγαν γιο του Δαβίδ. Πώς να τον δει, όμως, στους γεμάτους δρόμους, που ήταν πολύ κοντός; Δεν το έβαλε κάτω: μια και δυο σκαρφάλωσε σε μια μουριά και περίμενε. Καθώς περνούσε ο Ιησούς, σήκωσε τα μάτια, είδε εκεί ψηλά το Ζακχαίο και κατάλαβε πως ήταν μια ψυχή που ζητούσε τη σωτηρία.

— Κατέβα γρήγορα, Ζακχαίε, του φώναξε. Σήμερα θα μείνω στο σπίτι σου.

Καταχαρούμενος ο Ζακχαίος υποδέχτηκε στο σπίτι του τον Ιησού. Αλλά ο κόσμος μουρμούριζε. «Σ' αυτόν τον αμαρτωλό πήγε να μείνει ο Κύριος;».

Εκείνη την ώρα έλεγε κι ο Ζακχαίος στο Χριστό:

— Να, τα μισά μου πλούτη, Κύριε, τα δίνω στους φτωχούς. Και σ' όποιον αδίκησα, θα τα δώσω τετραπλάσια.

— Σήμερα σε τούτο το σπίτι μπήκε η σωτηρία· ο Θεός ήρθε να βρει και να σώσει εκείνον που είχε χαθεί, του απιοκρίθηκε ο Χριστός.

Τα παιδιά άκουγαν σκεφτικά. Τα περισσότερα είχαν καταλάβει τι ήθελε να πει η δασκάλα. Και τα δυο δίδυμα αδερφάκια, ο Γιάννης και η Φανή, που έμεναν κοντά στο σπίτι του Μάριου, τον πλησίασαν την ώρα που σχολούσαν:

— Έρχεσαι τ' απόγευμα στο σπίτι να παίξουμε;

ΕΙΣ ΤΗΝ

ΕΝ ΤΗ
ΕΝ ΤΗ
ΕΝ ΤΗ
ΕΝ ΤΗ
ΕΝ ΤΗ

ΕΝ ΤΗ
ΕΝ ΤΗ
ΕΝ ΤΗ

ΕΝ ΤΗ
ΕΝ ΤΗ
ΕΝ ΤΗ
ΕΝ ΤΗ
ΕΝ ΤΗ

ΕΝ ΤΗ
ΕΝ ΤΗ
ΕΝ ΤΗ
ΕΝ ΤΗ
ΕΝ ΤΗ

ΖΑΚΧΑΡΙΑ

ΗΓΩΡΗΝΗ

μν. 61

Το φως της αγάπης

Ο Ζακχαΐος ήταν ο περιφρονημένος άδικος... Είχε όλα τα υλικά αγαθά κι όμως ένιωθε να τον κυκλώνει ένα κενό. Του 'λειπε η εκτίμηση, του 'λειπε η αγάπη. Και τούτα τα δυο αγαθά δεν αγοράζονται με κανένα πλούτο... Στην καρδιά του και στην ψυχή του άπλωνε βαρύς χειμώνας κι αποζητούσε ένα βλέμμα που να λιώσει τον πάγο, όπως η αχτίδα του ήλιου... Ο Χριστός σήκωσε το βλέμμα ψηλά στη συκομουριά κι είδε το σκαρφαλωμένο Ζακχαίο. Είναι καταπληκτικά θαυμαστό το βλέμμα που αντάλλαξαν. Είπε όσα καμιά ιστορία δεν μπορεί να ιστορήσει. Είπε όσα λέει το φως της αγάπης... Ο Ζακχαΐος αγάπησε το Χριστό. Κι ο Χριστός πήγε στο σπίτι αυτού του αμαρτωλού, και με τούτη την επίσκεψη ολοκλήρωσε τη σωτηρία του.

Κωστής Μπατσιάς

1. Συμπληρώνω ό,τι λείπει και διαβάζω την περίληψη.

Στα χρόνια του Χριστού ζούσε στην πόλη _____ ένα πλούσιος που τον έλεγαν _____. Ήταν _____ δηλαδή μάζευε τους φόρους. Οι τελώνες _____ τον κόσμο και ιδιαίτερα _____ τους φτωχούς.

Μια μέρα που ο Ιησούς έφτασε στην Ιεριχώ, όλος ο κόσμος βγήκε για να τον δει. Άκουσε τη φασαρία κι ο _____ και τον έπιασε μια περιέργεια και μια _____ να δει κι εκείνος τον Ιησού. Πώς όμως, έτσι _____ που ήταν; Σκαρφάλωσε τότε σε μια _____ και περίμενε.

Ο Ιησούς, περνώντας, τον κατάλαβε και του φώναξε: «Σήμερα θα μείνω στο _____ σου».

Ο κόσμος μουρμούρισε: «Σ' αυτόν τον _____ πήγε να μείνει;»

Εκείνη την ώρα ο Ζακχαΐος έλεγε στο Χριστό: «Κύριε, δίνω τα μισά από τα _____ μου στους φτωχούς». Κι ο Χριστός απάντησε: «Σήμερα σε τούτο το σπίτι μπήκε η _____».

2. Θέματα για συζήτηση.

☐ Ο Χριστός μπαίνει στο σπίτι του Ζακχαίου.

☐ Υπάρχουν και στην εποχή μας Ζακχαίοι. Με ποιον τρόπο θα μπορούσαμε να τους πλησιάσουμε;

Λάζαρος, ο φίλος του Χριστού

Ο Λάζαρος ζούσε με τις δυο αδερφές του στη Βηθανία, μια μικρή πόλη κοντά στα Ιεροσόλυμα. Το αγαπούσε πολύ το σπιτικό τους ο Ιησούς. Όπως λέει το Ευαγγέλιο: «ηγάπα ο Ιησούς την Μάρθα και την αδελφήν αυτής και τον Λάζαρον». Όποτε βρισκόταν εκεί κοντά, πήγαινε κι έμενε μαζί τους· κι ο κόσμος μαζευόταν για να τον ακούσει να διδάσκει. Η Μάρθα έτρεχε να κάνει τις δουλειές και η Μαρία ν' ακούσει τα λόγια του με τα μάτια ορθάνοιχτα.

Ο Λάζαρος ήταν τριάντα χρονών, σχεδόν συνομήλικος με τον Ιησού. Κάποτε όμως, έφεραν στο Χριστό την είδηση ότι ο φίλος του αρρώστησε. Όταν έφτασε στη Βηθανία βρήκε τις δυο αδελφές να θρηνούν το Λάζαρο που είχε πεθάνει πριν τέσσερις μέρες. Ο Ιησούς αναστέναξε βαθιά και ζήτησε να τον πάνε στον τάφο, κι εκεί δάκρυσε. Οι αδερφές περίμεναν έξω από τον τάφο με λαχτάρα και πίστη λέγοντας:

— Κύριε, αν ήσουν εδώ δε θα πέθαινε ο αδερφός μας.

Τότε ο Ιησούς πλησίασε και φώναξε:

— Λάζαρε, έβγα έξω.

Και ο Λάζαρος, ο αγαπημένος φίλος του Χριστού, αναστήθηκε. Αλλά η ιστορία δεν τελειώνει εδώ. Μετά την ανάσταση του Λαζάρου, πολλοί άνθρωποι που είχαν δει το θαύμα πίστεψαν στο Χριστό. Γι' αυτό κι οι εχθροί του Χριστού ήθελαν το θάνατό του. Όταν, μετά την Ανάσταση του Κυρίου, άρχισαν οι διωγμοί των μαθητών του, ο Λάζαρος έφυγε από την Παλαιστίνη και πήγε στο Κίτιο, μια πόλη της Κύπρου. Εκεί τον συνάντησε ο Απόστολος Παύλος και τον έκανε πρώτο επίσκοπο της πόλης.

Στο Κίτιο ο Λάζαρος έζησε όλη την υπόλοιπη ζωή του, οδηγώντας τους ανθρώπους στο δρόμο του Θεού. Πέθανε στα εξήντα του χρόνια και στον πέτρινο τάφο του έβαλαν την επιγραφή: «Λάζαρος ο τετραήμερος* και φίλος του Χριστού».

* τετραήμερος: που αναστήθηκε στις τέσσερις μέρες.

1. Να αντιστοιχίσεις τις φράσεις.

Η Βηθανία ήταν ένα χωριό •

Οι αδερφές του Λαζάρου •

Ο Χριστός έμενε συχνά •

Φίλος του Χριστού •

"Κύριε, αν ήσουν εδώ", •

Ο Χριστός φώναξε: •

• Μάρθα και Μαρία.

• δε θα πέθαινε ο αδερφός μας.

• "Λάζαρε, έβγα έξω".

• κοντά στα Ιεροσόλυμα.

• στο σπίτι του Λαζάρου.

• ο Λάζαρος.

2. Θέμα για συζήτηση.

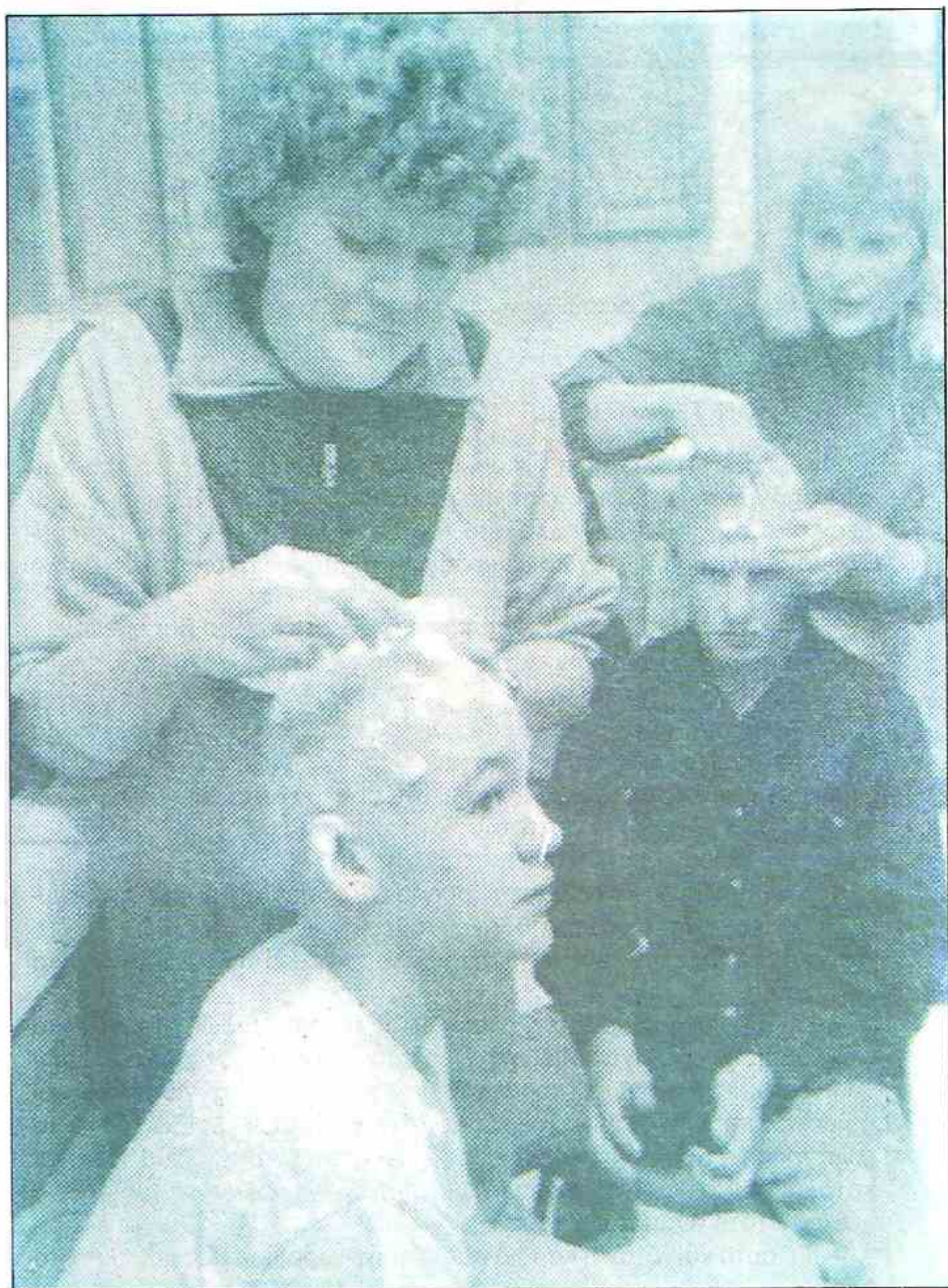
☐ Ο Χριστός είχε φίλους και συναναστρεφόταν μ' αυτούς. Κι εμείς έχουμε φίλους που κάνουμε παρέα.

Πραγματική φιλία

Γιορκβίλ, Ιλλινόι. 4 Δεκεμβρίου.

Αν αυτό δεν είναι φιλία, πως αλλιώς μπορεί να χαρακτηριστεί;

Οι δυο νεαροί αποφάσισαν να κουρευτούν γουλί —το έργο ανέλαβαν οι μητέρες τους— για συμπάρασταση στο συμμαθητή τους Μαρκ Λόουρι, ο οποίος κινδύνευε να χάσει όλα του τα μαλλιά επειδή έπαθε λευχαιμία. ➡

13

Περπατώντας με το Χριστό

Μια μέρα ο Κλεόπας κι ο Λουκάς, δυο από τους μαθητές του Χριστού, πήγαιναν με τα πόδια σε μια πόλη που την έλεγαν Εμμαούς. Δεν ήταν από τους δώδεκα, αλλά από τους πολλούς άλλους που ακολουθούσαν τον Κύριο. Ξαφνικά, ένιωσαν πως κάποιος περπατούσε δίπλα τους.

— Για τι πράγμα μιλάτε, τους ρώτησε, κι είστε τόσο λυπημένοι;

— Λέμε για όσα έγιναν αυτές τις μέρες στα Ιεροσόλυμα.

— Τι έγινε;

— Καλά, από πού έρχεσαι εσύ και δεν τα ξέρεις; Δεν άκουσες για τον Ιησού το Ναζωραίο που τον σταύρωσαν οι άρχοντες, ενώ εμείς περιμέναμε από εκείνον να μας σώσει; Και σήμερα κάποιες γυναίκες λένε ότι φανερώθηκε μπροστά τους αναστημένος...

Τότε ο ξένος τους μάλωσε:

— Και μήπως δεν τα είχαν πει οι προφήτες όλα αυτά; Ότι θα σταυρωθεί ο Χριστός κι ύστερα θ' αναστηθεί;

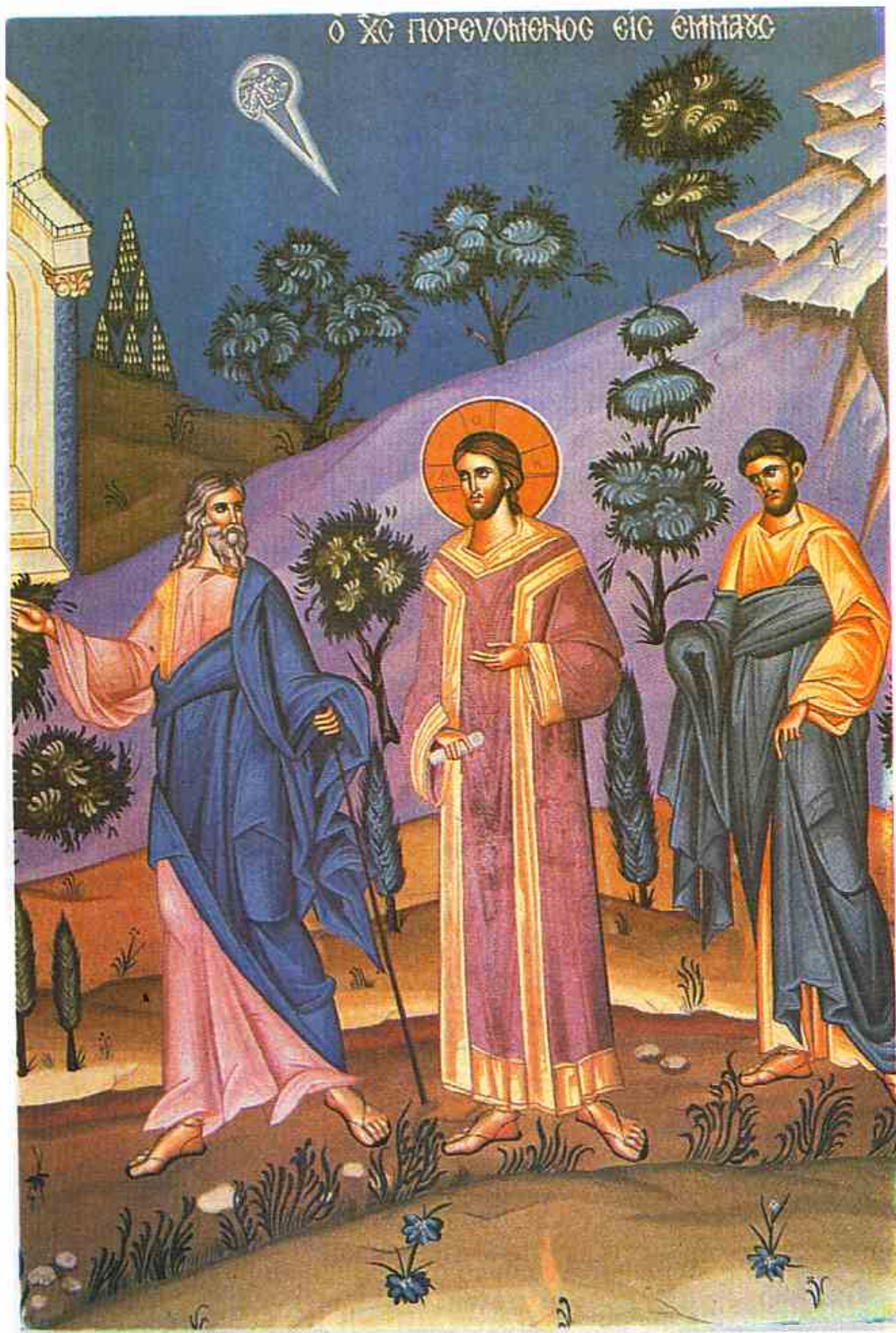
Κι άρχισε να τους λέει με τη σειρά όλα τα λόγια των προφητών για το Μεσσία.

Θαύμασαν οι δυο μαθητές, ακούγοντάς τον και, καθώς έφταναν πια στους Εμμαούς κι είχε έρθει η στιγμή να χωρίσουν, τον παρακάλεσαν να μείνει και να φάει μαζί τους. Κάθισαν να φάνε κι ο άγνωστος συνοδοιπόρος πήρε το ψωμί, το έκοψε και το ευλόγησε. «Ακριβώς όπως το ευλογούσε ο Κύριος!» σκέφτηκαν. Ανοίχτηκαν τότε τα μάτια τους και κατάλαβαν ποιος είναι. Εκείνος όμως είχε γίνει άφαντος.

Είπαν τότε αναμεταξύ τους:

— Γι' αυτό καιγόταν η καρδιά μας όλη την ώρα που μας μιλούσε στο δρόμο;.

Ὁ ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΟΡΕΥΟΜΕΝΟΣ ΕΙΣ ΕΜΜΙΣΤΑΣ

Ο μπαρμπα-Πανώφ περιμένει το Χριστό

Ο μπαρμπα-Πανώφ, ο τσαγκάρης, δεν ήταν πλούσιος. Όλη κι όλη η περιουσία του ήταν ένα μικρό δωμάτιο που έβλεπε στο δρόμο του χωριού. Αλλά δεν ήταν και φτωχός. Είχε τόσα όσα του χρειάζονταν για να ζήσει.

Ένα βράδυ, κουρασμένος από τη δουλειά άναψε τη λάμπα, κατέβασε από το ράφι ένα παλιό βιβλίο, το μοναδικό που είχε, και κάθισε στην καλαμένια πολυθρόνα του. Άρχισε αργά αργά να διαβάζει για το Χριστό που πήγε στο σπίτι του φίλου του Λάζαρου. Ξαφνικά μια σκέψη του ήρθε: Αχ, και να 'ρχόταν και στο δικό μου σπίτι ο Χριστός! Κοίταξε ένα γύρο στοωματιάκι του. «Θέλω τόσο πολύ να έρθεις Χριστέ μου!», μουρμούρισε. «Να έρθεις αύριο κιόλας που είναι Κυριακή».

Ξανάνοιξε το βιβλίο και εξακολούθησε να διαβάζει. Μα σταμάτησε πάλι. Τι του συνέβαινε; Σαν να άκουγε μέσα του κάποια φωνή: «Ναι, αύριο θα 'ρθω, θα 'ρθω στο σπίτι σου. Να με περιμένεις. Πρόσεχε μόνο να με αναγνωρίσεις...».

Την άλλη μέρα, πρωί πρωί, σηκώθηκε ο μπαρμπα-Πανώφ και από τους πρώτους ήταν στην εκκλησία. Γύρισε στο σπίτι του αμέσως μόλις τέλειωσε η Θεία Λειτουργία και περίμενε. Ξαφνικά μια φιγούρα φάνηκε από μακριά. «Να είναι αυτός»; σκέφτηκε. Γρήγορα όμως αναγνώρισε το γερο-οδοκαθαριστή. «Για σκέψου να είναι υποχρεωμένος να δουλεύει και την Κυριακή», είπε και άνοιξε την πόρτα.

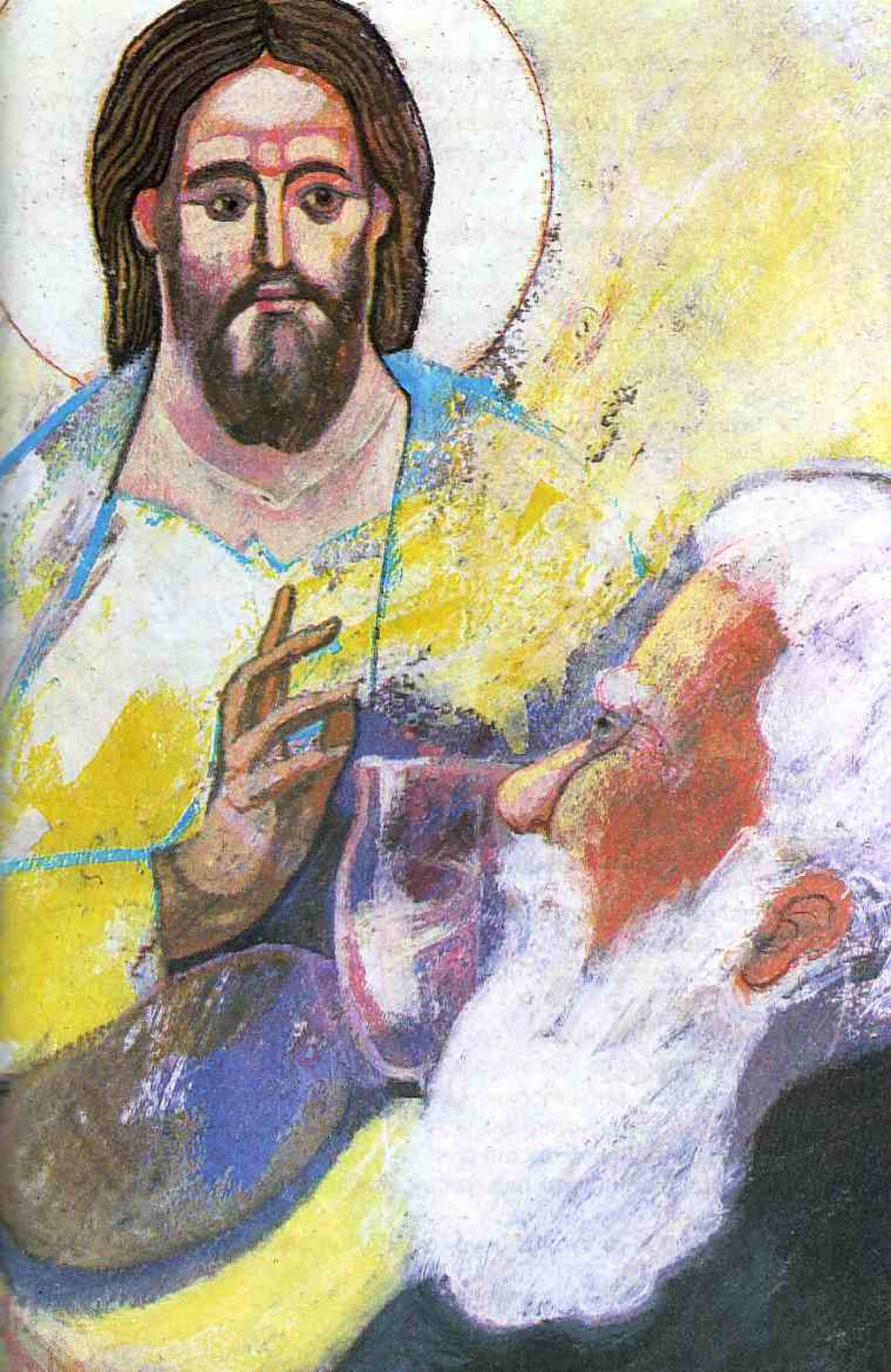
— Ε, φίλε, έλα μέσα να πεις έναν καφέ.

Έλαμψε το πρόσωπο του φτωχού γέρου. Κάποιος τον έλεγε φίλο, τον καλούσε στο σπίτι του! Τι ζεστασιά που ένιωσε μέσα του. Όταν ξαναβγήκε στο δρόμο να δουλέψει ήταν τόσο χαρούμενος!

Ο μπαρμπα-Πανώφ έμεινε πάλι μόνος να περιμένει... Πολλοί άνθρωποι πέρασαν από το δρόμο. Παιδιά, νέοι, γυναίκες, γέροι. Όλους τους χαιρετούσε καλοσυνάτα. Σε όλους είχε να πει έναν καλό λόγο. Στη φτωχή γυναίκα πρόσφερε ένα πιάτο ζεστή σούπα και στο παιδάκι της έδωσε τα όμορφα παπούτσια που είχε φτιάξει μόνος του.

Πολλοί πέρασαν ως το βράδυ, αλλά ο Χριστός δε φάνηκε πουθενά. Νύχτωσε, κι εκείνος τίποτε. Άρχισε ν' ανησυχεί ο μπαρμπα-Πανώφ. «Τι κρίμα, δεν ήρθε!» μουρμούρισε καθώς σφάλιζε την πόρτα. Κάθισε λυπημένος στην πολυθρόνα. Δυο χοντρά δάκρυα κύλησαν στο γερασμένο του πρόσωπο. Αχ, αναστέναξε, ήθελα τόσο πολύ να 'ρθει σήμερα!

— Μα ήρθα, δε με γνώρισες;

Ήταν πάλι εκείνη η ίδια φωνή που άκουσε χθες το βράδυ.

— Ήρθα και μου έδωσες να φάω, με πήρες μέσα και με ζέστανες...
Όλοι αυτοί οι άνθρωποι που τους καλομίλησες σήμερα ήμουνα εγώ.
Εμένα βοήθησες! Εμένα δέχτηκες στο σπίτι σου, μπαρμπα-Πανώφ.

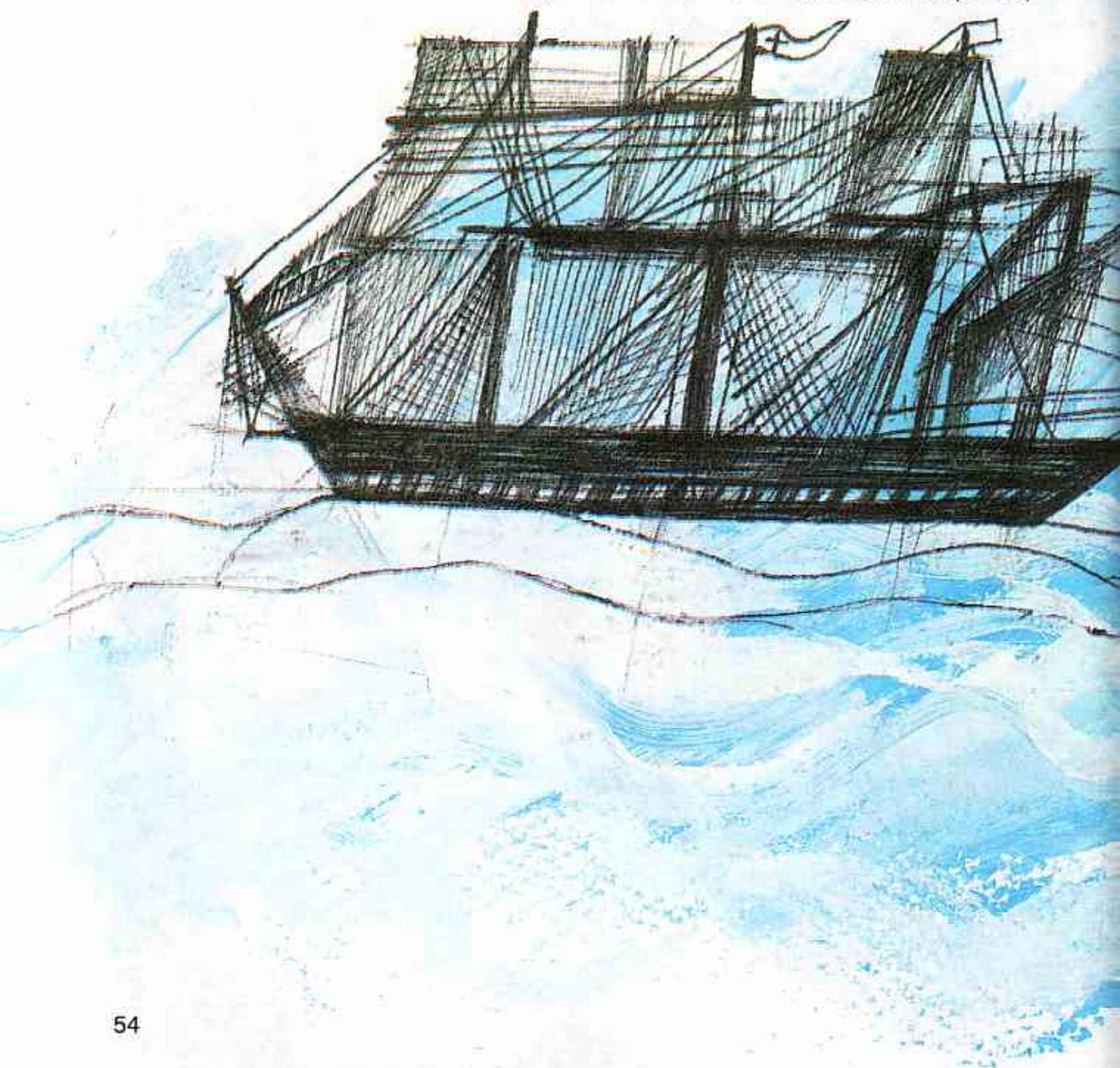
Λέων Τολστόι

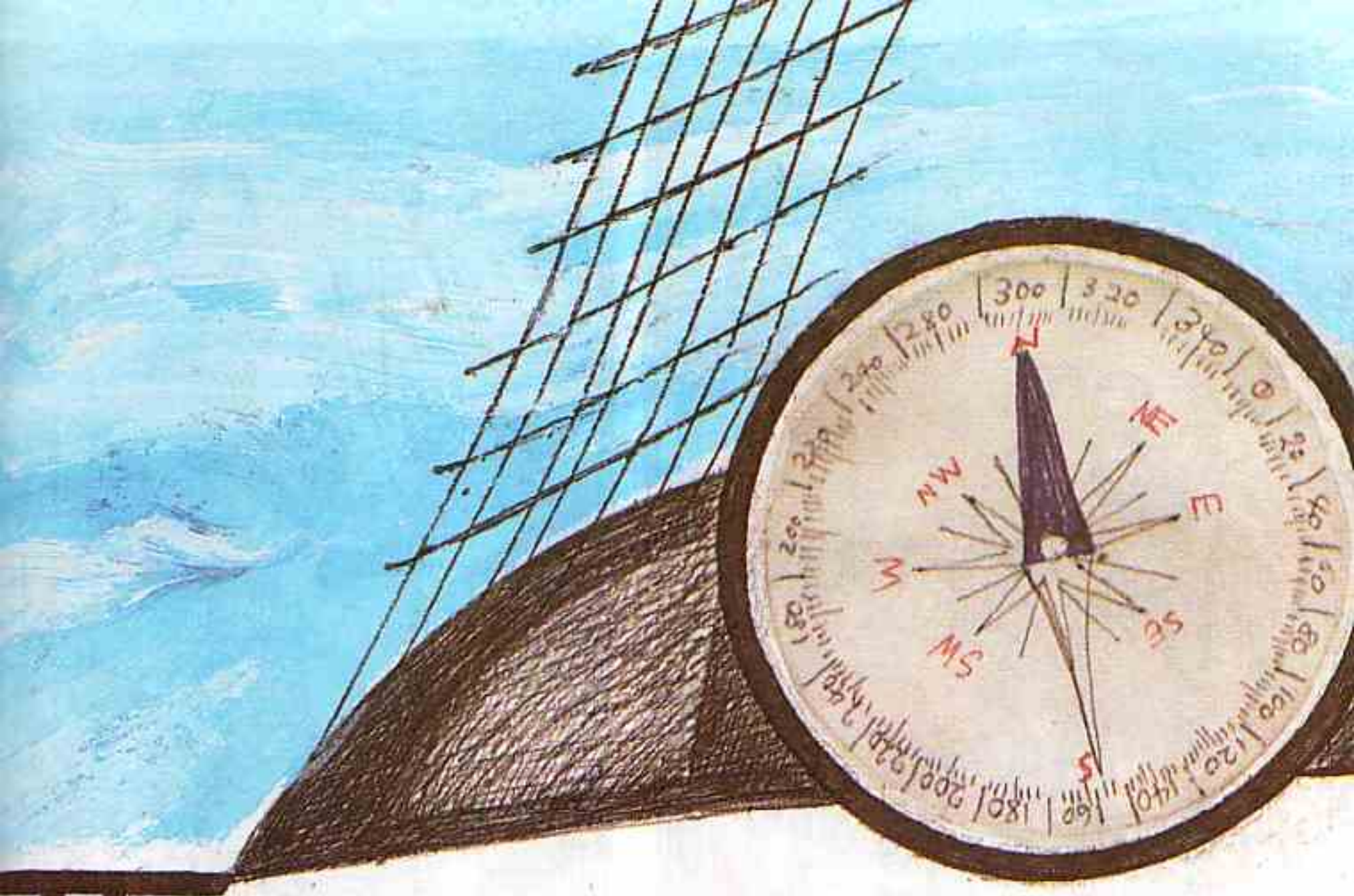
1. Απαντώ με λίγα λόγια στις παρακάτω ερωτήσεις με βάση το κείμενο του μαθήματος.

1. Τι σχέση είχαν με το Χριστό ο Λουκάς κι ο Κλεόπας;
2. Που πήγαιναν και τι συζητούσαν οι δυο άντρες;
3. Τι συζήτησαν με τον άγνωστο που συνάντησαν;
4. Πώς κατάλαβαν ότι ο ξένος ήταν ο αναστημένος Χριστός;

2. Θέμα για συζήτηση.

☐ Εμείς στο πρόσωπο ποιων ανθρώπων μπορούμε να δούμε το Χριστό;

Πυξίδα στην πορεία μας

Πυξίδα στη ζωή μας είναι τα Ευαγγέλια, το κυριότερο μέρος της Καινής Διαθήκης. Τα Ευαγγέλια μιλάνε για το Χριστό. Είναι τέσσερα και γράφτηκαν από τους τέσσερις ευαγγελιστές που γνώρισαν από κοντά τη ζωή και τη διδασκαλία του:

- Ο Ματθαίος, ο μαθητής, που ήταν άλλοτε τελώνης και άλλαξε ζωή ακολουθώντας το Χριστό.
- Ο Μάρκος, μαθητής του Πέτρου και του Παύλου, από τα Ιεροσόλυμα που είχε γνωρίσει τον Κύριο και είχε ακούσει τη διδασκαλία του.
- Ο Λουκάς, μαθητής του Παύλου, Έλληνας, μορφωμένος, γιατρός στο επάγγελμα.
- Ο Ιωάννης, ο αγαπημένος μαθητής του Χριστού, που δίνει το βαθύτερο νόημα των λόγων και των έργων του δασκάλου του.

Τα Ευαγγέλια γράφτηκαν στην ελληνική γλώσσα, όπως τη μιλούσαν εκείνη την εποχή. Τα ακούμε στην εκκλησία. Αλλά και ο καθένας μας τα διαβάζει και μόνος του. Είναι η πιο θαυμαστή ιστορία του κόσμου, που τα λόγια της μένουν χαραγμένα στην καρδιά μας σε όλη μας τη ζωή.

Με τα Ευαγγέλια για πυξίδα δε χάνουμε ποτέ το δρόμο που οδηγεί στο Χριστό.

Τα σύμβολα των Ευαγγελιστών

Στις παλιές εικόνες, οι ζωγράφοι συχνά παριστάνουν τους τέσσερις Ευαγγελιστές με σύμβολα, δηλαδή με ζώα ή άλλα πρόσωπα. Να πώς περιγράφει τα τέσσερα σύμβολα κορυφαίος ποιητής μας:

Έχει ο Ματθαίος τον Άγγελο κι ο Μάρκος το λιοντάρι,
έχει ο Λουκάς στα πόδια του το αγνό καματερό*.
Κι ο Ιωάννης δίπλα του, σκουτάρι** και κοντάρι,
τον αετό, που μ' έτοιμο τονε κοιτάει φτερό***.

Άγγελος Σικελιανός

*καματερό: το βόδι

**σκουτάρι: ασπίδα

***έτοιμο φτερό: έτοιμος να πετάξει

Το μεγάλο δώρο

Το αδύναμο πρωινό φως τρύπωνε απ' το σπασμένο παραθυράκι της παράγκας. Ο εξόριστος Ντοστογιέφσκι, τυλιγμένος στα κουρέλια του κατάδικου, περιεργάζεται το μικρό βιβλιαράκι που μια σπλαχνική γυναίκα του είχε βάλει στην τσέπη, κρυφά από τους φύλακες. Το διάβασμα ήταν αυστηρά απαγορευμένο στις φυλακές της Σιβηρίας. Γεμάτος λαχτάρα άρχισε να το ξεφυλλίζει. Τα ξυλιασμένα του δάχτυλα το κράτησαν ανοιχτό σε μια σελίδα:

«Αν συγχωρείτε τα λάθη των ανθρώπων, θα συγχωρέσει και ο Θεός τα δικά σας λάθη», διάβασε. Η πικραμένη του καρδιά παρηγορήθηκε. Ο φόβος πέταξε μακριά.

.Από τότε κάθε μέρα πρωί πρωί, πριν μπουν οι φύλακες, πριν ξυπνήσουν οι άλλοι κατάδικοι, ο Ντοστογιέφσκι γνώριζε το Χριστό, διαβάζοντας το Ευαγγέλιο. Αυτή η μυστική πρωινή συνάντηση κράτησε το μεγάλο Ρώσο συγγραφέα στη ζωή. Το Ευαγγέλιο είχε νικήσει την απανθρωπιά και την ταπείνωση της φυλακής.

Μετά από τέσσερα χρόνια στο σιβηρικό κάτεργο, ο Ντοστογιέφσκι έγραφε στην ευεργέτιδά του:

"Το μικρό βιβλίο που κάποτε μου χαρίσατε, μ' έκανε ν' αγαπήσω τόσο πολύ το Χριστό!... Η πορεία της ζωής μου άλλαξε εντελώς. Καλή μου Ναταλία, σας ευχαριστώ".

Τάσος Αθανασιάδης

Με της ψυχής το φεγγαρίσιο φως

*Ανιστορώ την πεθαμένη νόνα**

στης σάλας καθιστή την πολυθρόνα

την Κυριακή, μετά την εκκλησία.

*Μπροστά της τ' ανοιχτό Κυριακοδρόμι***

και δυο ψυχούλες άπλαστες ακόμη

λουσμένες στου Βαγγέλιου τη δροσιά.

Γεώργιος Αθάνας

*νόνα: γιαγιά

**Κυριακοδρόμι: βιβλίο που έχει κηρύγματα σχετικά με το Ευαγγέλιο και τον Απόστολο κάθε Κυριακής.

Συνδέω ονόματα με φράσεις και με έννοιες και σημειώνω Χ στον πίνακα.

	Προφήτες	Πρόδρομος	Παλαιστίνη	Χριστός	Απόστολοι	παραλυτικός	Ζαχαρίας	Λάζαρος	Εμμανούελ	Ευαγγέλιο
Άνοιξε την καρδιά του στο Χριστό							Χ			
«Εγώ είμαι η οδός»										
Έδειξαν το δρόμο πυξίδα										
Βάφτιζε στο ποτάμι όσους μετανοούσαν										
«ο τετραήμερος»										
Στους τόπους της περπάτησε ο Χριστός										
Ο Λουκάς κι ο Κλεόπας συνάντησαν τον αναστημένο Χριστό										
Δίδαξαν το Χριστό σ'όλο τον κόσμο										
38 χρόνια περίμενε για να γίνει καλά										

« Αν συγχωρείτε τα λάθη των
ανθρώπων θα συγχωρέσει και
ο Θεός τα δικά σας λάθη »

ASHINA

Ο γαός του Θεού σε πορεία

15

εντηκοστή, καινούριο ξεκίνημα

«Θα λάβετε δύναμη, όταν έρθει σ' εσάς το Άγιο Πνεύμα», είχε υποσχεθεί ο Ιησούς στους μαθητές του λίγο πριν την Ανάληψή του. Κι αυτοί ζούσαν με μια ψυχή και προσεύχονταν, καρτερώντας την εκπλήρωση της υπόσχεσης. Κοντά στους μαθητές ζούσαν και προσεύχονταν η Παναγία και άλλοι άντρες και γυναίκες που ακολουθούσαν το Χριστό.

Πενήντα μέρες μετά την Ανάσταση, εκεί που όλοι μαζί ήταν συγκεντρωμένοι στο ίδιο σπίτι στην Ιερουσαλήμ, ξαφνικά ήρθε από τον ουρανό μια βουή, σαν να φυσούσε δυνατός άνεμος, και γέμισε όλο το σπίτι. Μικρές φλογίτσες κάθισαν από μια πάνω από τον καθένα τους. Ήταν το Άγιο Πνεύμα που τους πλημμύρισε με τη χάρη του.

Εκείνη την ημέρα βρίσκονταν στην Ιερουσαλήμ άνθρωποι απ' όλα τα μέρη του κόσμου: Πέρσες, Ασιάτες, Ρωμαίοι, Κρητικοί, Άραβες, Ιουδαίοι και άλλοι πολλοί. Η βουή που ακούστηκε τους τράβηξε προς το σπίτι όπου ήταν συναγμένοι οι μαθητές. Έμειναν κατάπληκτοι όταν ο καθένας τους άκουγε τους Αποστόλους να μιλάνε στη δική του γλώσσα. Εκστατικοί και απορώντας έλεγαν μεταξύ τους:

«Μα πώς γίνεται ν' ακούμε να μιλούν στη γλώσσα μας για τα θαυμαστά έργα του Θεού; Τι να σημαίνει άραγε αυτό;».

Το κήρυγμα του Πέτρου και των Αποστόλων έκανε πολλούς να πιστέψουν στο Χριστό και να βαπτιστούν. Το καινούριο ξεκίνημα είχε γίνει.

Όλο φως και χρώματα

Στην Ορθόδοξη Εκκλησία αγαπάμε το φως και τα χρώματα, αγαπάμε τις εικόνες. Όταν τις κοιτάζουμε, είναι σαν να διαβάζουμε το Ευαγγέλιο, γραμμένο με φως και χρώματα. Βλέπουμε, σαν να είμαστε παρόντες, τα θαυμαστά έργα του Θεού, ζωγραφισμένα ζωντανά και παραστατικά. Η τέχνη να ζωγραφίζουμε τις εικόνες λέγεται αγιογραφία.

Τώρα που διαβάσαμε το γεγονός της Πεντηκοστής με λόγια, ας προσπαθήσουμε να το διαβάσουμε όπως είναι γραμμένο στην εικόνα με φως και χρώματα. Στο διάβασμα θα μας βοηθήσουν οι παρακάτω ερωτήσεις:

- Ποια πρόσωπα βλέπουμε;
- Πού βρίσκονται;
- Τι έχουν γύρω από το κεφάλι τους;
- Πώς εικονίζεται το Άγιο Πνεύμα;
- Τι βρίσκεται στο κάτω μέρος της εικόνας;

Ἀπολυτίκιο τῆς Πεντηκοστῆς

Εὐλογητὸς εἶ, Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν,
ὁ πανσόφους τοὺς ἀλιεῖς ἀναδείξας,
καταπέμψας αὐτοῖς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον,
καὶ δι' αὐτῶν τὴν οἰκουμένην σαγηνεύσας,
φιλόανθρωπε, δόξα σοι.

Απόδοση

Ευλογημένος να'σαι εσύ, Ιησού Χριστέ, Θεέ μας
που τ' Ἅγιο Πνεῦμα από ψηλά έστειλες στους ψαράδες
κι έκανες να φανούνε πιο σοφοί και απ' τους σοφούς.
Κι εσύ, ο Μεγάλος ο Ψαράς, τους άπλωσες σαν δίχτυα
σ' όλης της γης τα πέρατα και σύναξες ανθρώπους
απ' την αγάπη σου για μας. Ας είσαι δοξασμένος.

Καίτη Χιωτέλλη

Εἰς Μίαν, Ἀγίαν, Καθολικὴν καὶ Αποστολικὴν Ἐκκλησίαν.

Από το Σύμβολο της Πίστεως

1. Η ακροστοιχίδα της ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ.

_____	Το Ἅγιο...
_____	Τις τιμούν οι ορθόδοξοι χριστιανοί.
_____	Από το "Ξεκίνημα", βγάζω κλωστή.
_____	Το συναντάμε δυο φορές στη λέξη Πεντηκοστή.
_____	Γιορτή πριν από την Πεντηκοστή (αντιστρ.).
_____	Στο ... των αποστόλων πίστεψαν πολλοί.
_____	Κύριος ομιλητής την Πεντηκοστή (με άρθρο).
_____	Οι μαθητές συγκεντρώθηκαν στο ίδιο.
_____	Είναι η Πεντηκοστή για την Εκκλησία (με άρθρο).
_____	Ακούστηκε με την κάθοδο του Αγ. Πνεύματος (με άρθρο).

2 Ζωγραφίζω κάτι από το μάθημα.

ριοιανικές κοινότητες αγάπης

Σιγά σιγά οι χριστιανοί πλήθαιναν. Σ' αυτούς που πίστεψαν την ημέρα της Πεντηκοστής προστέθηκαν κι άλλοι κι άλλοι... Κάθε μέρα και περισσότεροι άνθρωποι περπατούσαν στο δρόμο που έδειξαν οι προφήτες και εγκαινίασε ο Χριστός.

Τα λόγια του Χριστού είχαν αλλάξει τη ζωή τους εντελώς. Η χαρά τους για την αλλαγή φανερωνόταν με την αγάπη που τους έδενε μεταξύ τους. Όσοι είχαν περιουσία την πουλούσαν με τη θέλησή τους, έδιναν τα χρήματα στο κοινό ταμείο. Έτσι όλοι είχαν τα απαραίτητα. Αλλά προπάντων είχαν όλοι την έγνοια και την αγάπη των αδελφών. Τα απροστάτευτα ορφανά και οι βασανισμένες χήρες έβρισκαν καταφύγιο σ' αυτές τις συντροφίες της χαράς και της αγάπης.

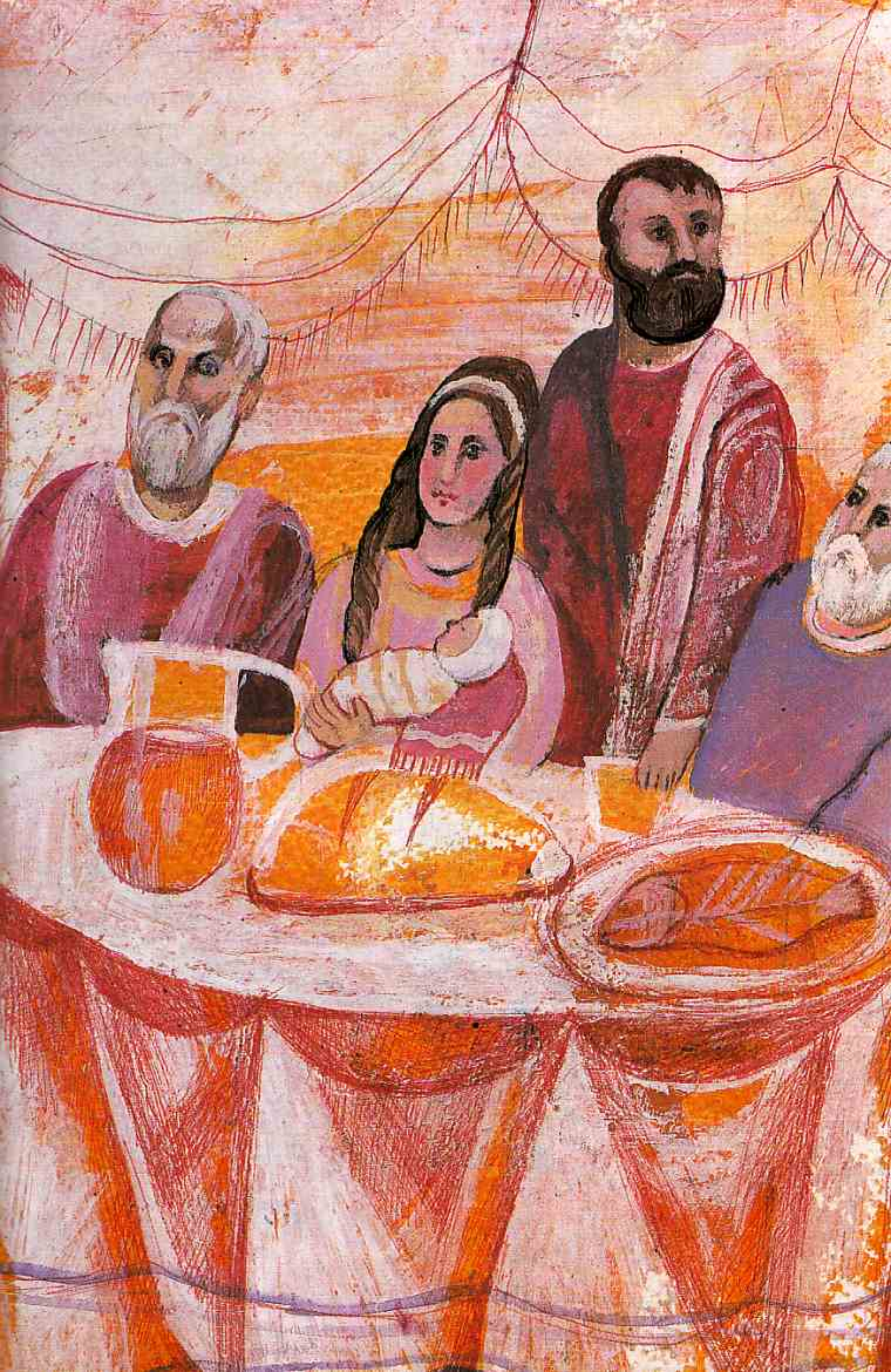
Ζούσαν σαν να είχαν μια ψυχή και μια καρδιά. Συναντιόνταν και άκουγαν τους αποστόλους να μιλούν για το Χριστό, για τη διδασκαλία του και για τα θαύματά του. Έψελναν ύμνους, προσεύχονταν, έτρωγαν όλοι μαζί, όπως οι μαθητές με το Χριστό στο Μυστικό Δείπνο, και κοινωνούσαν. Οι συναντήσεις αυτές λέγονταν Αγάπες.

Οι συμπολίτες τους τούς αγαπούσαν και τους θαύμαζαν. «Ζούνε στη γη, μα συμπεριφέρονται σαν να 'ναι άγγελοι στον ουρανό», έλεγαν. Είχε γίνει φανερό πως ο τρόπος της ζωής τους ήταν διαφορετικός, καινούριος.

Άγιες αγάπες

Αγάπες μεγαλόδωρες περίσσια
κάτου απ' τη σκέπη τη δική σας, ίσια
ζούσαν μικροί, τρανοί, πλούσιοι, φτωχοί
κι ένωνε τους ανθρώπους μια ψυχή...

Κωστής Παλαμάς

Γιορτή χαράς και αδελφοσύνης

Εκεί, στην ανθοστόλιστη εκκλησίτσα, όπου γίνεται το προσκύνημα, πηγαίνουν χωρικοί και κάτοικοι της πόλης, πλούσιοι και φτωχοί, άρχοντες και χειροτέχνες, όλοι μαζί, χωρίς το φόβο που νιώθει ο μικρός μπροστά στο μεγάλο. Εκεί στην ανοιχτή, την ήσυχη πεδιάδα, μικροί και μεγάλοι χαίρονται, και γίνεται εκείνο που στα μεγάλα παλάτια δεν επιτρέπεται: να χαίρονται και να γιορτάζουν όλοι μαζί, χωρίς διακρίσεις. Να χαίρεται και να πανηγυρίζει η καρδιά του ανθρώπου την αδελφότητα και την αγάπη.

Ιάκωβος Πολυλάς, Απόδοση

1. Αντιστοιχίζω φράσεις που ταιριάζουν.

Τα λόγια του Χριστού ●

Όσοι είχαν περιουσία ●

Όλοι είχαν την έγνοια ●

Ζούσαν σαν να είχαν ●

Συναντιόνταν και άκουγαν ●

Έψελναν, προσεύχονταν ●

Οι συναντήσεις αυτές ●

● μια ψυχή και μια καρδιά.

● και την αγάπη των αδελφών.

● και έτρωγαν όλοι μαζί.

● είχαν αλλάξει τη ζωή τους,

● λέγονταν αγάπες.

● την πουλούσαν και έδιναν τα χρήματα.

● τους αποστόλους.

2. Θέμα για συζήτηση.

☐ Συναντήσεις αγάπης σήμερα.

χαρά της συνάντησης

Λίγο μετά την Πεντηκοστή, ένας Αιθίοπας αξιωματούχος γύριζε στην πατρίδα του από την Ιερουσαλήμ, όπου είχε πάει να προσκυνήσει.

Καθισμένος στην άμαξά του διάβαζε τις προφητείες του Ησαΐα, προσπαθώντας να καταλάβει αυτά που έλεγαν για τον αληθινό Θεό.

Στο δρόμο του Αιθίοπα βρέθηκε ο απόστολος Φίλιππος, σταλμένος από το Άγιο Πνεύμα. Τον άκουσε που διάβαζε δυνατά και τον ρώτησε:

— Άραγε καταλαβαίνεις αυτά που διαβάζεις;

Ο Αιθίοπας, λες και περίμενε να τον ρωτήσουν, απάντησε απλά:

— Δεν μπορώ να τα καταλάβω όλα. Κάποιος πρέπει να με βοηθήσει.

Ο Φίλιππος τότε άρχισε να μιλά στον Αιθίοπα για τον Ιησού και για την καινούρια ζωή που χάρισε στον κόσμο. Του είπε ακόμα πως ο Μεσσίας, για τον οποίο μιλά ο Ησαΐας, είναι ο Ιησούς. Του είπε και άλλα πολλά.

Τα λόγια του Φιλίππου ήταν για τον Αιθίοπα το κλειδί που άνοιξε την πόρτα της ψυχής του. Του φάνηκε πως ήρθε και τον συνάντησε εκείνος τον οποίο αναζητούσε. Και καθώς προχωρούσαν, έφτασαν σε έναν τόπο που είχε νερό. Τότε ο Αιθίοπας λέει:

— Να νερό! Τι με εμποδίζει να βαφτιστώ;

— Αν πιστεύεις με όλη σου την καρδιά, μπορείς, του είπε ο Φίλιππος.

— Πιστεύω ότι ο Ιησούς Χριστός είναι ο Υιός του Θεού, αποκρίθηκε ο Αιθίοπας.

Ο Φίλιππος τον βάπτισε. Ο Αιθίοπας συνέχισε το δρόμο του γεμάτος χαρά.

70.20.20

em. 36

συν
ἐπὶ
οὐ
ἀμ
1. α
του
ἐ
π
φθα
1. β
- 1. α
1. α
ε
το
α
ο

Ένας Φίλιππος για μας

— Δηλαδή, κύριε, έχουν απορίες κι εκείνοι που διαβάζουν πολύ; ρώτησε ο Πάνος.

— Αυτοί κι αν έχουν! Κι επειδή μπορεί και να παρεξηγήσουν αυτά που μελετούν, καλό είναι να ρωτούν, όπως ρώτησε κι ο Αιθίοπας το Φίλιππο.

— Εγώ, κύριε, έχω πολλές απορίες, αλλά δε διαβάζω πολύ, είπε κοκκινίζοντας λιγάκι η Ειρήνη.

Και συνέχισε:

— Θέλω να μάθω τι είναι τα θαύματα, πού μένει ο Θεός, τι είναι ο παράδεισος, γιατί οι ιερείς φοράνε ράσα...

Και πριν προλάβει να πάρει ανάσα...

— Α, την κόβει ο Σωτήρης. Πολλά ρωτάς.

Τα παιδιά κοίταξαν το δάσκαλο και περίμεναν.

— Το να ρωτάμε για να μαθαίνουμε, παιδιά, είναι καλό, είναι πολύ καλό. Όταν βρισκόμαστε κάπου και δεν καλοξέρουμε το δρόμο, τι κάνουμε για να μη χαθούμε;

— Ρωτάμε, απάντησαν πανηγυρικά τα παιδιά.

— Έτσι, και γι' αυτά τα θέματα, όπως και για πολλά άλλα, ρωτάμε τους γονείς, το δάσκαλο, τον παπά μας, το νονό ή τη νονά μας. Το είπε κι ο Χριστός: "Ψάξτε και θα βρείτε. Χτυπήστε την πόρτα και θα σας ανοίξουν".

Το αίνιγμα

Ρωτούν, ξαναρωτούν, τα παιδιά ρωτούν
το αίνιγμα να βρουν και να πουν, να πουν
ποιος τον κόσμο έπλασε
κι ομορφιές τον γέμισε;

Ποιος τον ήλιο, ποιος; Ο καλός Θεός.

Ρωτούν, ξαναρωτούν, τα παιδιά ρωτούν
το αίνιγμα να βρουν και να πουν, να πουν
ποιος μας χάρισε το φως
κι έλαμψε ο ουρανός;

Ποιος τα αστέρια, ποιος; Ο καλός Θεός.

Θεοκλής Κουγιάλης

1. Θέμα για συζήτηση.

☐ Συζητούμε ένα θέμα που μας έχει απασχολήσει.

2. Γράφω ένα μικρό κείμενο, σχετικό με το μάθημα, που να περιέχει και τις πιο κάτω λέξεις.

Άμαξα, Παλαιά Διαθήκη, νερό.

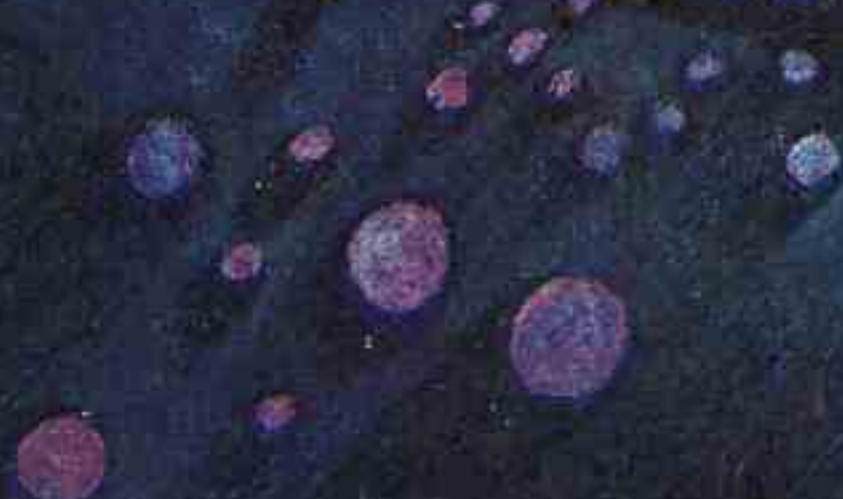
.....

.....

.....

.....

.....

πορεία προς το φως

Όλο και περισσότερο απλωνόταν ο λόγος του Θεού πέρα από την Παλαιστίνη. Έτσι, υπήρχαν χριστιανοί και στη μακρινή Δαμασκό.

Εκεί ζήτησε να πάει ο Σαούλ, ένας μορφωμένος αλλά φανατικός νεαρός Ιουδαίος. Δε θα πήγαινε όμως για καλό. Στην Ιερουσαλήμ, τυφλωμένος από μίσος, είχε ρημάξει τη χριστιανική κοινότητα. Έμπαινε με τη βία στα σπίτια των χριστιανών, έσερνε έξω άνδρες και γυναίκες και τους έριχνε στη φυλακή. Παρουσιάστηκε λοιπόν στον αρχιερέα και ζήτησε την άδεια να πάει στη Δαμασκό, για να συλλάβει χριστιανούς και να τους φέρει πίσω δεμένους.

Καθώς πλησίαζε στην πόλη, ξαφνικά τον τύλιξε το δυνατό φως μιας αστραπής. Έπεσε στη γη κι άκουσε μια φωνή να του λέει:

— Σαούλ, Σαούλ, γιατί με καταδιώκεις;

Αυτός ρώτησε:

— Ποιος είσαι, Κύριε;

— Εγώ είμαι ο Ιησούς που εσύ καταδιώκεις. Σήκω όμως και μπες στην πόλη· εκεί θα σου πούνε τι πρέπει να κάνεις.

Όσοι τον συνόδευαν έμειναν με το στόμα ανοιχτό, γιατί άκουγαν τη φωνή χωρίς να βλέπουν κανέναν. Ο Σαούλ σηκώθηκε, αλλά δεν έβλεπε τίποτε. Τον πήραν από το χέρι και τον οδήγησαν στη Δαμασκό. Τρεις μέρες ήταν τυφλός. Τρεις μέρες ούτε έφαγε ούτε ήπια.

Εκεί πήγε και τον βρήκε ένας άνθρωπος του Θεού, ο Ανανίας.

— Σαούλ, αδελφέ μου, του λέει, με έστειλε ο Κύριος, ο Ιησούς, που σου φανερώθηκε στο δρόμο, για να σου αναγγείλω ότι θα ξαναβρείς το φως σου και θα γεμίσεις με Πνεύμα Άγιο.

Ο Σαούλ ξαναβρίσκει το φως του. Τώρα όμως βλέπει τα πράγματα διαφορετικά. Βαφτίζεται και ετοιμάζει τον εαυτό του για τη μεγάλη αποστολή.

Ύμνος για τον απόστολο Παύλο

Σαν το λιοντάρι όρμησε άγρια
να κατασπαράξει την Εκκλησία του Χριστού
αυτός που κάποτε ονομαζόταν Σαύλος*.
Μα τον δάμασε η θεϊκή φωνή
και τον έκανε απόστολο της Εκκλησίας που καταδίωκε.
Κι εκείνος, ο διώκτης, σαν ποιμένας τώρα τους φροντίζει
Απόδοσι,

*Σαύλος: το όνομα του Σαούλ στα ελληνικά.

ΤΟ ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΔΑΜΑΣΚΟΝ ΟΡΑΜΑ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

Βαρνάβας, ο φίλος του Παύλου

Όταν γύρισε από τη Δαμασκό ο Σαούλ, που τώρα λεγόταν Παύλος, άρχισε να κηρύττει ότι ο Ιησούς είναι ο Υιός του Θεού. Όσοι τον άκουγαν δεν πίστευαν στ' αυτιά τους και ρωτούσαν:

— Αυτός δεν είναι εκείνος που κυνηγούσε όσους πίστευαν στον Ιησού;

Ακόμα και οι δώδεκα μαθητές τον φοβόνταν. Δεν πίστευαν ότι ήταν δυνατόν να κηρύττει το Χριστό. Τότε ο Βαρνάβας πήρε τον Παύλο και πήγαν να τους βρουν.

Ο Βαρνάβας ήταν Ιουδαίος και καταγόταν από την Κύπρο. Με τον Παύλο ήταν φίλοι, γιατί είχαν σπουδάσει μαζί. Γνώρισε το Χριστό και πίστεψε σ' αυτόν, όταν έγινε το θαύμα του παραλυτικού στη Βηθesda. Υπακούοντας στα λόγια του Χριστού: "Πουλήστε τα υπάρχοντά σας και δώστε ελεημοσύνη", μοίρασε την περιουσία του και έγινε μαθητής του Χριστού. Οι άλλοι μαθητές τον αγαπούσαν και τον σέβονταν. Του έδωσαν μάλιστα και το όνομα Βαρνάβας που θα πει «γιος της παρηγοριάς», γιατί πολλούς είχε παρηγορήσει με την ελεημοσύνη του. Γι' αυτό και τον εμπιστεύθηκαν, όταν τους παρουσίασε τον Παύλο και τους μίλησε γι' αυτόν.

Οι παλιοί συμμαθητές, ο Παύλος και ο Βαρνάβας, έγιναν συνοδοιπόροι. Μαζί πήγαν στην Αντιόχεια, στην Κύπρο, στις πόλεις της Μικράς Ασίας. Για τη δράση τους αυτή, ο Λουκάς πρώτους αυτούς τους δυο ονομάζει «αποστόλους».

1. Με τις παρακάτω λέξεις σχηματίζω φράσεις με βάση το κείμενο. (Σαούλ, Δαμασκός, αστραπή, τυφλός, Ανανίας, αποστολή).

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Θέματα για συζήτηση.

- ☐ Μια σημαντική αλλαγή στη ζωή μου.
- ☐ Βαρνάβας - Παύλος.

Ο ἅγιος ἄν.

ΒΑ,
ΝΑ
ΑΣ

Ο ἅγιος ἄν.

ΠΑΥ
ΛΟΣ

ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ
ΤΩ ΚΥΡΙΩ
ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ ΚΥΡΙΩ

19 ακούραστος οδοιπόρος

Μετά τη συνάντηση στη Δαμασκό, η ζωή του πρώην φανατικού διώκτη του Χριστού αλλάζει. Εκείνος που ήθελε να αιχμαλωτίσει τους χριστιανούς, αιχμαλωτίζεται από την αγάπη του Θεού. Γίνεται φλογερός κήρυκας της αλήθειας του Χριστού. Σαν ρυάκι τρέχει από το στόμα του ο λόγος του Θεού και απλώνεται σε όλο τον κόσμο.

Όταν οι συμπατριώτες του έμαθαν πως ο δικός τους, ο Σαούλ, έγινε ο Παύλος των χριστιανών μάνιασαν κι αποφάσισαν να τον σκοτώσουν. Μέρα και νύχτα παραμόνευαν στις πύλες της Δαμασκού για να τον πιάσουν. Αλλά οι μαθητές του τον έβαλαν μέσα σ' ένα καλάθι και νύχτα τον κατέβασαν από το τείχος. Από 'δω κι εμπρός, τίποτα δεν μπορεί να εμποδίσει τον Παύλο να φέρει παντού τη χαρμόσυνη είδηση, το Ευαγγέλιο.

Με το Βαρνάβα πηγαίνει στην Αντιόχεια. Εκεί οι πιστοί του Χριστού ονομάζονται πρώτη φορά «χριστιανοί». Στη Σελεύκεια και στην Κύπρο τούς ακολουθεί και ο απόστολος Μάρκος. Ακούραστοι οδοιπόροι συνεχίζουν την πορεία μέσα από δρόμους δύσβατους και επικίνδυνους. Στα Λύστρα ο θάνατος άγγιξε τον Παύλο. Τον λιθοβόλησαν κι έπειτα τον έσυραν έξω από την πόλη.

Ο λιθοβολισμός του Παύλου στα Λύστρα

«... Ύστερα από μερικές μέρες, ο Παύλος κηρύττει ξανά. Όμως νιώθει τα πνεύματα των ακροατών του αλλαγμένα. Μια εχθρική διάθεση γεμίζει την ατμόσφαιρα. Ακούγονται βροντερές φωνές και σφυρίγματα. Η μάζα προχωρεί εναντίον του. Τον σημαδεύει με πέτρες. Μια κοφτερή πέτρα τον πετυχαίνει στο μέτωπο. Το αίμα αυλακώνει το πρόσωπό του. Πέφτει χάρμω καταματωμένος· τον ποδοπατούν, οι πέτρες τον καταπλακώνουν. Τα μάτια του έκλεισαν...

Ο Βαρνάβας, αποσβολωμένος από τη θλίψη, σκύβει στο καταματωμένο πρόσωπο του Παύλου. Πάει ο μεγάλος του φίλος και δάσκαλος, πάει... Κάποιοι, πιο ψύχραιμοι, τον ανασηκώνουν, του πλένουν το πρόσωπο και να! υπάρχει ακόμα ζωή μέσα του! Ανοίγει τα μάτια ο Παύλος, δεν είναι νεκρός!»

Γιόζεφ Χόλτσονερ, Παύλος (διασκευή)

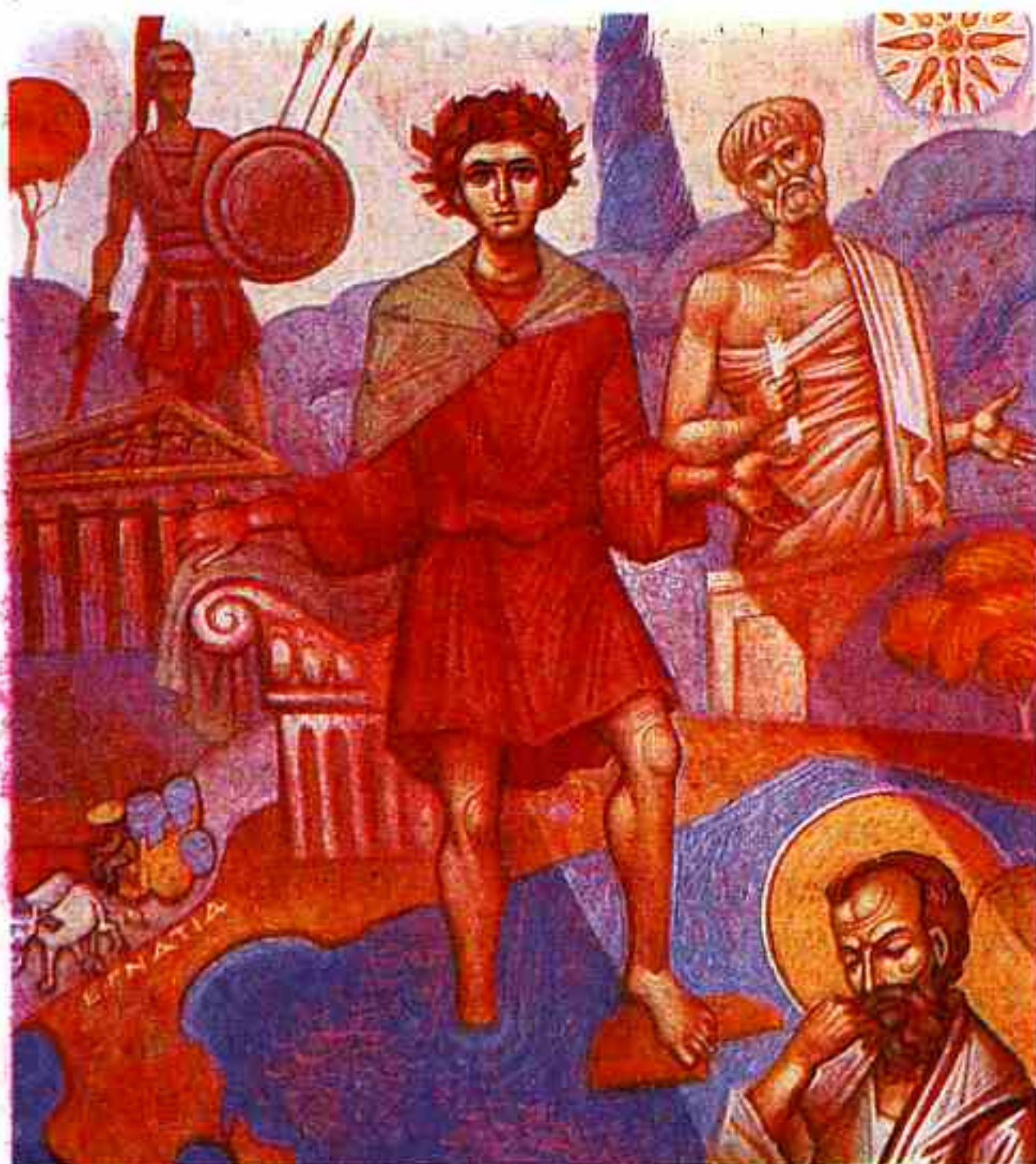
1. Η ακροστιχίδα του ΟΔΟΙΠΟΡΟΥ.

-----	Οι πιστοί στο Χριστό (με άρθρο).
-----	Ο Σαούλ ήταν φανατικός ... των χριστιανών.
-----	Ακολουθεί τον Παύλο και το Βαρνάβα (με άρθρο).
-----	Μέσα σ' αυτό τον κατέβασαν από το τείχος (αντιστρ.)
-----	Το χριστιανικό όνομα του Σαούλ.
-----	Σ' αυτήν την πόλη αλλάζει η ζωή του Σαούλ (αντιστρ.).
-----	Σαν ... τρέχει ο λόγος του Θεού.
-----	Του πλένουν το ματωμένο ... (αντιστρ.)
-----	Το Σαούλ τον έλεγαν και ...

2. Θέμα για συζήτηση.

☐ Ταξίδι σε άγνωστα μέρη τότε και τώρα.

20 απόστολος Παύλος στην Ευρώπη

Ο απόστολος Παύλος και οι συνεργάτες του Τιμόθεος, Σίλας και ο Έλληνας γιατρός Λουκάς έφτασαν στην Τρώαδα. Εκεί ο Παύλος είδε τη νύχτα ένα όραμα: Ένας Μακεδόνας στεκόταν μπροστά του και τον παρακαλούσε: «Έλα αντίκρυ στη Μακεδονία και βοήθησέ μας».

«Αμέσως ψάξαμε για πλοίο, για να περάσουμε στη Μακεδονία. Ήμασταν βέβαιοι ότι μας είχε προσκαλέσει ο Κύριος», γράφει ο Λουκάς.

Πρώτος σταθμός του Παύλου στη Μακεδονία, στην Ελλάδα, στην Ευρώπη, ήταν οι Φίλιπποι. Μετά επισκέφθηκε τη Θεσσαλονίκη, τη Βέροια και τη λαμπρή Αθήνα. Η Κόρινθος στην Πελοπόννησο και η Νικόπολη στην Ήπειρο άκουσαν επίσης το κήρυγμά του.

Έλληνες ήταν οι πρώτοι χριστιανοί της Ευρώπης. Στην Ελλάδα, την πατρίδα μας, άναψε το φως του Χριστού πρώτη φορά σ' αυτήν την ήπειρο. Το πρώτο κήρυγμα για το Χριστό στην Ευρώπη έγινε στα ελληνικά, στη γλώσσα μας.

Αργότερα ο απόστολος Παύλος θα φτάσει ως τη Ρώμη και την Ισπανία.

«ΣΤΟΝ ΑΓΝΩΣΤΟ ΘΕΟ»

Ο Παύλος μετά τη Βέροια έρχεται στην Αθήνα. Η Αθήνα δεν είχε πλέον τη δόξα της εποχής του Περικλή. Όμως, ήταν ακόμη πόλη καλλιτεχνών και φιλοσόφων. Όπου κι αν κοιτάξει ο Παύλος βλέπει είδωλα: βωμούς, ναούς, αγάλματα. Αυτό τον στενοχωρεί πολύ. Όπου σταθεί κι όπου βρεθεί, συζητάει με τους Αθηναίους και τους μιλάει για τον Ιησού.

Μερικοί έλεγαν: «Σαν τι θέλει να μας πει ετούτος.» Κι άλλοι έλεγαν: «Φαίνεται πως κηρύττει τίποτα ξένους θεούς.» Του ζήτησαν λοιπόν περισσότερες εξηγήσεις γι' αυτά τα «παράξενα». Τον κάλεσαν να μιλήσει στον Άρειο Πάγο, όπου συνήθιζαν οι Αθηναίοι να μαζεύονται για ν' ακούνε τους ρήτορες. Πήγε λοιπόν εκεί και άρχισε να τους μιλά:

«Αθηναίοι, είστε πολύ ευλαβείς. Έχετε τόσους ιερούς τόπους και βωμούς. Ένας μάλιστα έχει την επιγραφή: "Στον άγνωστο θεό". Αυτόν, λοιπόν, το Θεό που τον λατρεύετε χωρίς να τον γνωρίζετε, ήρθα τώρα εγώ να σας τον κάνω γνωστό. Είναι ο Θεός που δημιούργησε τον κόσμο κι όλα όσα υπάρχουν σ' αυτόν. Δεν έχει ανάγκη από φαγητό και σπίτι, αφού ο ίδιος δίνει ζωή σε όλα. Είμαστε δικά του παιδιά. Γι' αυτό δεν επιτρέπεται να νομίζουμε πως είναι κάτι φτιαγμένο από ασήμι ή χρυσάφι ή πέτρα. Και όταν θα 'ρθει η ώρα, αυτός που αναστήθηκε από τους νεκρούς, θα κρίνει την οικουμένη με δικαιοσύνη.»

Όταν οι Αθηναίοι άκουσαν για ανάσταση νεκρών, άλλοι κορόιδευαν κι άλλοι του είπαν: «Θα μας τα ξαναπείς μια άλλη φορά», κι έφυγαν. Πολύ λίγοι πίστεψαν στα λόγια του Παύλου. Ανάμεσα σ' αυτούς, ο αρεοπαγίτης Διονύσιος και η Δάμαρις. Η λαμπρή Αθήνα δεν καλοδέχτηκε τον Παύλο.

Απολυτίκιο του αποστόλου Παύλου

Εσένα, το δάσκαλο των εθνών,
το μεγάλο σοφό,
το δάσκαλο των Αθηναίων,
το στολίδι του κόσμου,
εσένα δοξάζουμε ολόχαρα.
Τιμούμε τους αγώνες και τα μαρτύρια
που υπέφερες για το Χριστό...

Απόδοση

1. Συμπληρώνω τις φράσεις.

- Συνεργάτες του Παύλου ήταν
Ο Ανανίας ήταν
Ο Παύλος είδε σε όραμα έναν
Πρώτος σταθμός του Παύλου στην Ευρώπη ήταν.....
Μετά τη Βέροια ο Παύλος έρχεται στην.....
Στην Πελοπόννησο επισκέφθηκε.....
Στην Ήπειρο επισκέπτεται την.....
Οι πρώτοι χριστιανοί της Ευρώπης ήταν.....
Το πρώτο κήρυγμα για το Χριστό στην Ευρώπη έγινε
Μετά την Ελλάδα, ο Παύλος έφτασε μέχρι

2. Θέματα για συζήτηση.

- ☐ Ο Παύλος στον Άρειο Πάγο.
☐ Η συμπεριφορά των Αθηναίων προς τον Παύλο.

21 Επιστολές στους αδελφούς

Με γράμματα επικοινωνούσε ο απόστολος Παύλος με τους χριστιανούς των Εκκλησιών που είχε ιδρύσει. Ακόμα κι αν βρισκόταν μακριά τους, μερικές φορές πολύ μακριά τους, είχε την έγνοια τους. Μόλις είχαν ξεκινήσει την καινούρια τους ζωή και χρειάζονταν στήριγμα. Γράμματα του έστελναν κι εκείνοι. Είχαν απορίες, ήθελαν τη συμβουλή του, περίμεναν να τους στηρίξει.

Ο Παύλος έγραψε πολλές επιστολές. Σώθηκαν μόνο δεκατέσσερις. Όλες είναι γραμμένες στα ελληνικά, στη γλώσσα μας. Άλλες τις έγραψε με το ίδιο του το χέρι κι άλλες τις υπαγόρευε. Μετά τις έδινε σε ένα έμπιστο πρόσωπο, για να φτάσουν με ασφάλεια στα χέρια των αδελφών.

Πάνω πάνω στην επιστολή ο Παύλος γράφει το όνομά του. Αμέσως μετά, σε ποιους την απευθύνει. Έπειτα υπάρχει ευχαριστία και δοξολογία προς το Θεό, που γέμισε με χαρίσματα όλους τους χριστιανούς. Παρακάτω τους διδάσκει, απαντάει στις απορίες τους, τους διορθώνει. Στο τέλος στέλνει χαιρετίσματα και ασπασμούς στους αδελφούς.

Αποσπάσματα από τις επιστολές διαβάζουμε στη Θεία Λειτουργία και σε άλλες ακολουθίες πριν από το Ευαγγέλιο.

Κώδικας Ιεράς Μονής Βαρλαάμ Μετεώρων ➡

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ.

Τὴν ὁρίαν καὶ μὲν Βάσιν καὶ ῥακὴν τοῦ πα^ιτ^ρ
τῶν α^γ καὶ ζων φοροῦντας ἀσπρίοντά^ι
ζόμεν τοῦ κ^υ καὶ θ^υ καὶ ὁρ^ον μὲν ἰσ^χ
εἰς τὴν ἡ^γ τοῦ ῥα^γ· περὶ μὲν τὸν
ἀπὸ το^υ· ἡ· π^ρὸ^ς αὐτὴν ἡ μ^ερ^α ἡ μ^ερ^α τοῖ^ς
ἡ ὁρ^ο καὶ ὁρ^ο μ^ερ^α· ἡ· ἡ ὁρ^ο μ^ερ^α
ὁρ^ο τὸ κ^υ ὅτι εἰς τὸ μ^ερ^α· ὁ ἀπὸ το^υ λ^ι.

περὶ ἡ^γ τὸ μ^ερ^α τοῦ ἀ^γ
ὁ μ^ερ^α π^ρὸ τοῦ ῥα^γ, ἐποίησαν
π^ρὸ πάντων ὡς ὁρ^ο φ^ιλε, ὡς ἡ ῥα^γ
το· ὁ ἴς ποιῆν τε καὶ ὁ ἴς ἀσκεῖν, ἀχ^ρ
ρ^ο ἡς ἡ μ^ερ^α ἐν τ^η μ^ερ^α τοῖς ἀπὸ
τοῖς ἀπὸ π^ρὸς ὁρίου, ὁ ὁρ^ο μ^ερ^α

Αποσπάσματα από επιστολές του Παύλου

Να είστε όλοι σύμφωνοι· να μην υπάρχουν ανάμεσά σας διαιρέσεις και προστριβές (Προς Κορινθίους Α' 1,10).

Ο Χριστός είναι η ειρήνη. Αυτός έκανε όλους τους ανθρώπους ένα λαό. Γιατί γκρέμισε ό,τι χώριζε και προκαλούσε έχθρα στους ανθρώπους (Προς Εφεσίους 2,14).

Δεν υπάρχει πια διάκριση ανάμεσα σε Ιουδαίο και ειδωλολάτρη, δούλο και ελεύθερο, άνδρα και γυναίκα. Όλοι σας είστε ένα, χάρη στον Ιησού Χριστό (Προς Γαλάτας 3,28).

Αδελφοί μου, να λάμπετε σαν αστέρια ανάμεσα στους ανθρώπους, μένοντας σταθεροί στο Ευαγγέλιο που δίνει ζωή (Προς Φιλιππησίους 2,15).

1. Αντιστοιχίζω τις παρακάτω φράσεις.

Οι Εκκλησίες που ίδρυσε
ο Παύλος ●

● σώθηκαν μόνο
δεκατέσσερις.

Η επικοινωνία του Παύλου
με τις Εκκλησίες ●

● ευχαριστία και δοξολογία
στο Θεό.

Από τις επιστολές του
Παύλου ●

● διδάσκει, απαντά
σε απορίες.

Όλες οι επιστολές του
Παύλου ●

● χρειάζονταν στήριγμα.

Σε όλες τις επιστολές
υπάρχει ●

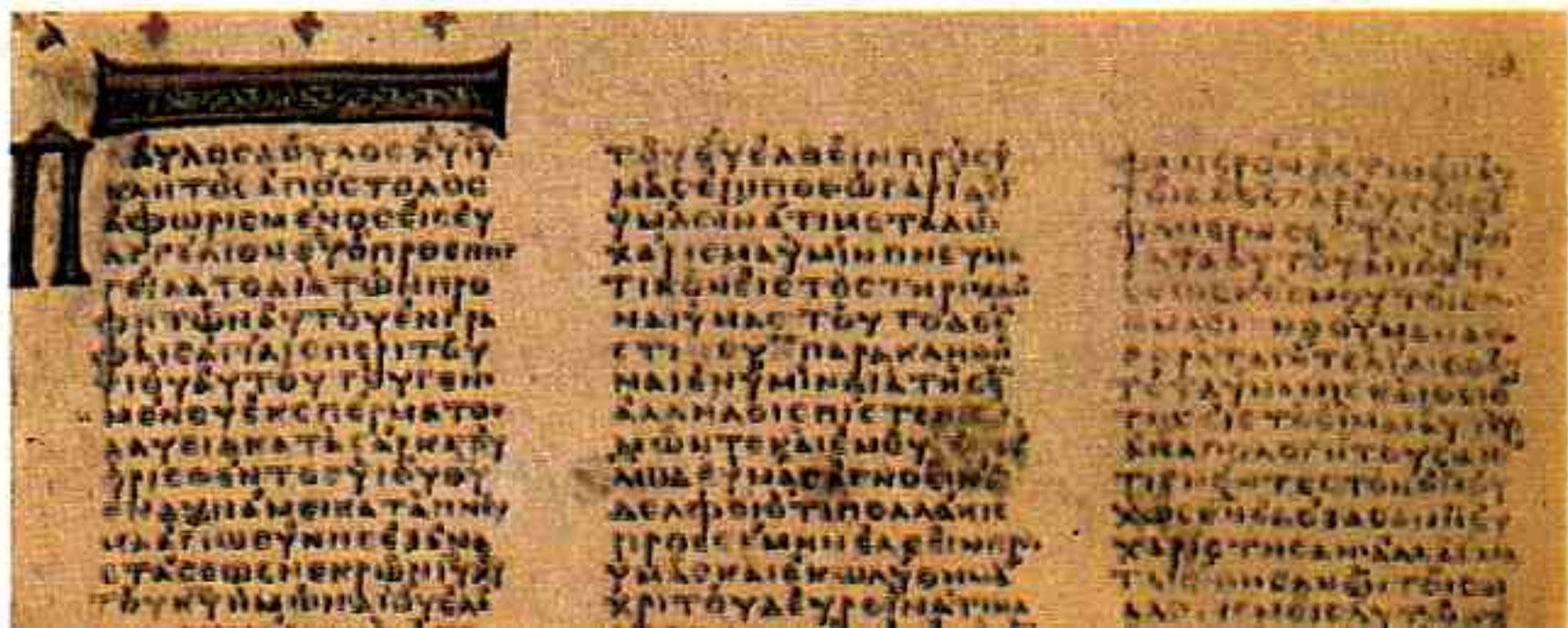
● γράφτηκαν στα ελληνικά.

Με τις επιστολές ο
Παύλος ●

● γινόταν με επιστολές.

2. Θέμα για συζήτηση.

☐ Συζητούμε ένα ή περισσότερα από τα αποσπάσματα των επιστολών του αποστόλου Παύλου.

22

ρόμος πίστης, δρόμος θυσίας

«Αφήστε τα παιδιά να ῥθουν κοντά μου και μην τα εμποδίζετε, γιατί η βασιλεία του Θεού είναι δική τους». Ένα σωρό παιδάκια γύρω από τον Ιησού άκουγαν, έπαιζαν, γελούσαν, έκαναν φασαρία. Ένα παιδί, Ιγνάτιο το έλεγαν, πλησίασε τον Ιησού κι εκείνος το πήρε στην αγκαλιά του.

Ο Ιγνάτιος κράτησε στο νου και στην καρδιά του τα λόγια του Χριστού, που άκουσε μικρό παιδί. Όταν μεγάλωσε, έγινε μαθητής του αποστόλου Ιωάννη. Με όλη του την καρδιά αφοσιώθηκε στο αποστολικό έργο και χειροτονήθηκε από τους αποστόλους επίσκοπος Αντιοχείας.

Στον καιρό του αυτοκράτορα Τραϊανού, έγινε μεγάλος διωγμός κατά των χριστιανών. Για να φοβίσουν και να σκορπίσουν τους χριστιανούς της Αντιόχειας, έπιασαν τον Ιγνάτιο και τον έστειλαν στη Ρώμη. Νόμιζαν πως τα άγρια θηρία του ιπποδρόμου θα τον έκαναν ν' απαρνηθεί το δρόμο της πίστης. Όμως, ο Ιγνάτιος γνωρίζει καλά — το είχε μάθει από το Χριστό και τους αποστόλους — πως ο δρόμος της πίστης γίνεται δρόμος της θυσίας.

«Εύχομαι γρήγορα να βρεθώ μπροστά στα θηρία. Δε φοβάμαι καμιά επίθεση, κανέναν πόνο, κανένα βασανιστήριο. Προτιμώ να πεθάνω για το Χριστό παρά να γίνω βασιλιάς της οικουμένης.»

Στις 20 Δεκεμβρίου του 107 μ.Χ. ο Ιγνάτιος μαρτύρησε για το Χριστό στο Κολοσσαίο*. Η Εκκλησία μας τον ονόμασε **θεοφόρο** γιατί τον κράτησε ο Ιησούς στην αγκαλιά του, κι ακόμη γιατί και ο ίδιος σε όλη του τη ζωή κράτησε το Χριστό στην καρδιά του.

*Κολοσσαίο: στάδιο της Ρώμης.

Ιγνάτιος

Εσύ ήσουν απ' τ' αθώα τα βρέφη το ένα
που επήρεν ο Ιησούς στην αγκαλιά του
κι είπε με τη γλυκύτατη λαλιά του:
«Αφήστε τα παιδιά να 'ρθουν σ' εμένα».

Κι απέθανε κι ετάφη κι ανεστήθη
παντοτινός κι αθάνατος εκείνος
κι αμάραντος και παραδείσιος κρίνος
άνθισε η πίστη στα δικά σου στήθη.

Κι έφεραν χρόνοι δίσεχτοι και μαύροι
του Τραϊανού το δόγμα: «'Οποιος πιστεύει
στο Ναζωραίο ή στο σταυρό θ' ανέβει
ή θάνατο μαρτυρικό θε να 'βρει».

'Ατρομα εσύ στο στίβο γονατίζεις
κι αδάκρυτος: «Ιησού, δέξου με πάλι
στη θεία και πολυπόθητην αγκάλη,
συ που τον θάνατον αθανατίζεις».

Ιωάννης Πολέμης

Άγιοι μάρτυρες

Στα χρόνια της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας έγιναν πολλοί διωγμοί εναντίον των χριστιανών. Θεωρούσαν τους χριστιανούς εχθρούς επειδή δε θυσίαζαν στον αυτοκράτορα, που εκείνα τα χρόνια τον είχαν για Θεό. Ακόμη, συνηθισμένοι στο ψέμα, την αδικία και την υποκρισία ενοχλούνταν από την απλή ζωή των χριστιανών.

Στην αρχή προσπαθούσαν να τους πείσουν με λόγια ή με απειλές να πάψουν να πιστεύουν στο Χριστό. Επειδή όμως δεν είχαν το απο-

Μάρτυρες. (Παρεκκλήσι στο Μυστρά, Η Οδηγήτρια) ➡

τέλεσμα που επιθυμούσαν, άρχισαν τους διωγμούς. Τυφλοί από το μίσος, οι διώκτες των χριστιανών φανάτιζαν τον κόσμο που, μαζί με τους άρχοντες, παρακολουθούσε τα βασανιστήρια των χριστιανών στα ιπποδρόμια και τα στάδια. Χιλιάδες νέοι και γέροι, άντρες και γυναίκες βρήκαν τότε μαρτυρικό θάνατο.

Ακολουθώντας το παράδειγμα του Χριστού που σταυρώθηκε, οι χριστιανοί υπέμεναν όλα τα βασανιστήρια, γιατί πίστευαν στον αληθινό Θεό και σωτήρα των ανθρώπων.

Μερικές φορές, άνθρωποι από το πλήθος, βλέποντας την πίστη, την υπομονή, την ανεξικακία των χριστιανών, καθώς και τα θαύματα που γίνονταν στη διάρκεια του μαρτυρίου, φώναζαν από την εξέδρα χωρίς να λογαριάζουν τίποτα: «Μέγας ο Θεός των χριστιανών». Και πολλοί απ' αυτούς γίνονταν χριστιανοί και μάρτυρες.

Ύμνος για τους μάρτυρες

*“Άγιοι μάρτυρες, οί καλῶς ἀθλήσαντες
καὶ στεφανωθέντες,
πρεσβεύσατε* πρὸς Κύριον
ἐλεηθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.*

*πρεσβεύσατε: να μεσιτεύσετε, να παρακαλέσετε.

1. Συμπληρώνω με ό,τι ταιριάζει και ξαναδιαβάζω την περίληψη.

(του Τραϊανού, Αντιόχειας, θεοφόρο, του Ιωάννη, Ιγνάτιο, της πίστης, διωγμός, Ρώμη, του ιπποδρόμου, πνοή).

Ο Ιησούς είπε: Αφήστε τα παιδιά να έρθουν κοντά μου. Ένα απ' αυτά που το έλεγαν _____ τον πλησίασε και εκείνος το πήρε στην αγκαλιά του.

Όταν μεγάλωσε έγινε μαθητής _____ και αργότερα επίσκοπος _____

Στον καιρό _____ έγινε μεγάλος _____ κατά των χριστιανών. Τότε έπιασαν τον Ιγνάτιο και τον έστειλαν στη _____. Νόμισαν ότι τα άγρια θηρία _____ θα λύγιζαν την πίστη του.

Ο Ιγνάτιος όμως γνωρίζει καλά το δρόμο _____ και δηλώνει: Προτιμώ να πεθάνω για το Χριστό παρά να γίνω βασιλιάς της οικουμένης.

Στις 20 Δεκεμβρίου του 107 μ.Χ. ο Ιγνάτιος αφήνει την τελευταία του _____ στον ιππόδρομο.

Η Εκκλησία τον ονόμασε _____

2. Θέμα για συζήτηση.

☐ Συζητούμε την τελευταία φράση του κειμένου που συμπληρώσαμε.

23) άγιος Χριστόφορος

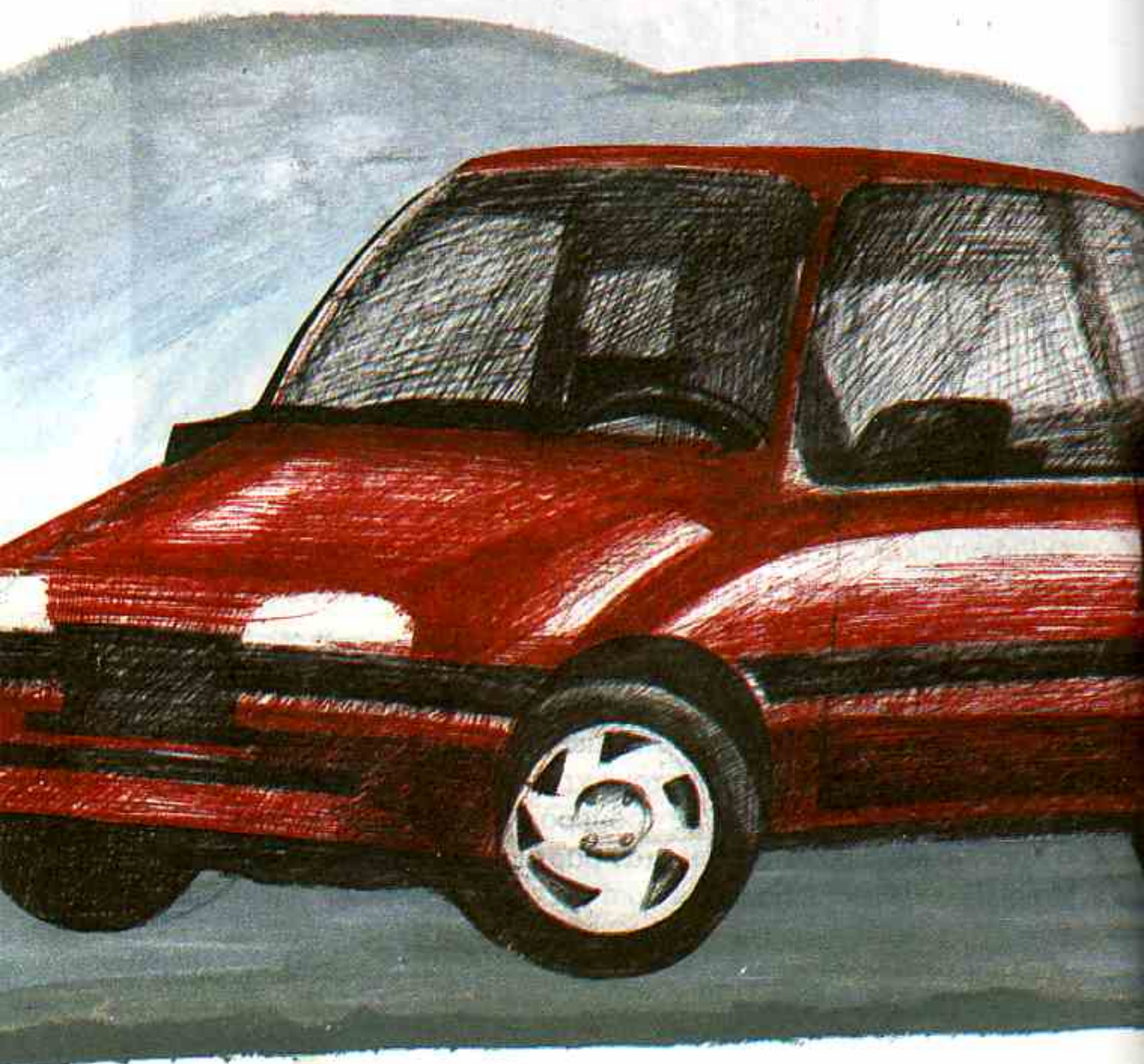
Ο Γιάννης και ο πατέρας του χαίρονται και καμαρώνουν το καινούριο τους αυτοκίνητο. Μια μικρή εικόνα δίπλα στο τιμόνι κάνει στο Γιάννη εντύπωση και ρωτάει να μάθει ποιος άγιος είναι.

— Είναι ο άγιος Χριστόφορος, ο προστάτης των οδηγών, του λέει ο πατέρας του. Κατά την παράδοση ήταν καλοκάγαθος και πολύ δυνατός. Έζησε στην εποχή των διωγμών. Από τότε ακόμη που ήταν ειδωλολάτρης συμπονούσε πολύ τους χριστιανούς που τους βασάνιζαν. Αργότερα και ο ίδιος υπέφερε τρομερά βασανιστήρια για την πίστη του Χριστού και ο θάνατός του ήταν μαρτυρικός. Τον γιορτάζουμε στις 9 Μαΐου.

— Και γιατί είναι προστάτης των οδηγών; ρωτά πάλι ο Γιάννης.

— Σύμφωνα με μια παράδοση, ο Χριστόφορος στεκόταν στην όχθη ενός ποταμού και, μεγαλόσωμος και χειροδύναμος καθώς ήταν, βοηθούσε τους ανθρώπους να περνούν στην άλλη όχθη με ασφάλεια. Ήταν κάτι σαν ζωντανή γέφυρα. Μια φορά ένα παιδάκι ζητά από τον καλόκαρδο γίγαντα να το βοηθήσει. Το ποτάμι ήταν ορμητικό. Ο Χριστόφορος το βάζει στον ώμο του και αρχίζει να διασχίζει το ποτάμι. Ένωθε όμως ότι το παιδάκι γινόταν όλο και πιο βαρύ. Το πέρασμα, από δύσκολο, είχε γίνει πολύ επικίνδυνο. Ο Χριστόφορος προσεύχεται για να τα βγάλει πέρα, μην πνιγεί και το παιδί κι αυτός. Κρατώντας το σφιχτά στους ώμους του, μην του το αρπάξει το ρεύμα, το οδήγησε στην άλλη όχθη. Τα είχε καταφέρει. Η παράδοση της Εκκλησίας μας λέει ότι το παιδάκι που αξιώθηκε να κρατήσει στους ώμους του ο Χριστόφορος ήταν ο ίδιος ο Χριστός.

Ο Γιάννης κοίταξε τη μικρή εικόνα και προσευχήθηκε στον άγιο Χριστόφορο να προστατεύει τον πατέρα του και όλους τους οδηγούς και επιβάτες που ταξιδεύουν.

Αγιασμός νέου οχήματος

Κύριε Ιησού Χριστέ, Θεέ μας, που έχεις το θρόνο σου στον ουρανό και περπάτησες στη γη σε πολιτείες και χωριά· εσύ που μπήκες στην αγία πόλη καθισμένος πάνω στο γαϊδουράκι· εσύ που έστειλες τον άγγελό σου και είπε στο Φίλιππο να πάει δίπλα στο αμάξι του Αιθίοπα· εσύ, Κύριε, ευλόγησε και τούτο το αμάξι και δώσε τη χάρη στο δούλο σου τον (τάδε*) να πηγαίνει στο δρόμο του χαρούμενος και να αποτελειώσει την πορεία του και την αποστολή που πήρε από σένα. Γιατί δεν τελειώνουμε την πορεία επειδή θέλουμε και επειδή τρέχουμε, αλλά γιατί μας προστατεύεις εσύ, ο Θεός. Γι' αυτό και σε παρακαλούμε, δώσ' μας άγγελο φωτεινό, για να πηγαίνει μπροστά μας και να μας γλιτώνει νύχτα και μέρα από κάθε κακό. Κι έτσι, οδηγημένοι από το Άγιο Πνεύμα, να τρέχουμε σωστά και να μην κοπιάζουμε άδικα. Γιατί εσύ είσαι η οδός και η αλήθεια και η ζωή, και σ' εσένα υψώνουμε τη δοξολογία και την ευχαριστία, μαζί και στον Πατέρα σου, που υπήρχε πάντα, και στο πανάγιο και αγαθό Πνεύμα σου, που δίνει τη ζωή και τώρα και πάντοτε.

Από το Ευχολόγιο, (απόδοση)

*Τάδε: το όνομα εκείνου για τον οποίο διαβάζεται η ευχή.

Απαντώ με λίγα λόγια στις ερωτήσεις.

Πότε και πώς ιδρύθηκε η πρώτη Εκκλησία του Χριστού;

Τι ήταν οι αγάπες;

Πώς έγινε χριστιανός ο Αιθίοπας αξιωματούχος;

Τι έκανε το Σαούλ να αλλάξει;

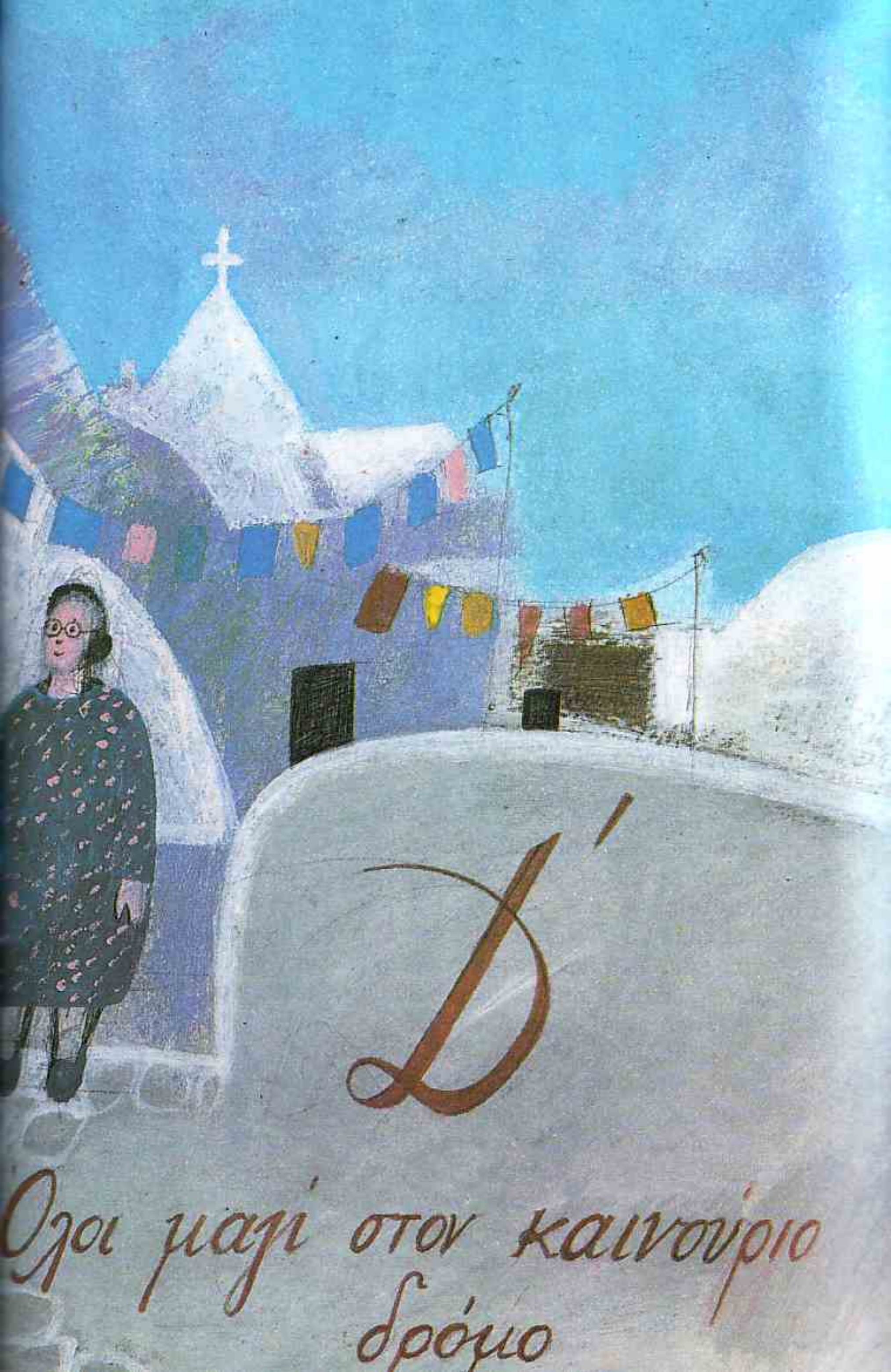
Ποιοι βοήθησαν τον Παύλο στο έργο του;

Πώς και γιατί ο Παύλος ήρθε στην Ευρώπη;

Θυμάσαι κάτι απ' αυτά που έγραψε στις επιστολές του ο Παύλος;

Τι κοινό είχαν ο Θεοφόρος Ιγνάτιος και ο άγιος Χριστόφορος;

Όλοι μαζί στον καινούριο
δρόμο

καμπάνα και η χαρά της Κυριακής

24

Με λιακάδα ή με βροχή, καμιά φορά προτού καλά καλά ξημερώσει, η καμπάνα στέλνει το γιορτινό της μήνυμα.

— Νταν νταν! Ξυπνήστε, χριστιανοί. Σήμερα είναι Κυριακή, και κάθε Κυριακή ξαναγιορτάζουμε την Ανάσταση του Χριστού. Ελάτε να συναντήσετε το Χριστό που σας περιμένει. Ελάτε να δώσετε το χέρι στο γείτονα, στο φίλο, και να νιώσετε ότι είστε όλοι παιδιά του Θεού.

Η ετοιμασία αρχίζει από το σπίτι. Όλοι πλυμένοι, καθαροί, με τα καλά τους ρούχα. Όσοι είναι να κοινωνήσουν δεν τρώνε το πρωί. Ζητάνε συγχώρηση μεταξύ τους κι εκείνη την ώρα αγαπούν πιο πολύ ο ένας τον άλλο.

Η εκκλησία ολόφωτη τους περιμένει, με τη μυρωδιά του λιβανιού και τις μελωδίες των ύμνων. Θ' ανάψουν το κεράκι τους, θα προσκυνήσουν την εικόνα κι ύστερα θα σταθούν πλάι πλάι σιωπηλοί, με τα χέρια σταυρωμένα.

Ο παπάς βγαίνει από το ιερό με τα παιδάκια που κρατούν τα εξαπτέρυγα. Όταν πει: «*Σοφία, ορθοί ακούσωμεν του αγίου Ευαγγελίου*», οι πιστοί ακούνε προσεχτικά το Ευαγγέλιο. Έπειτα βγαίνουν τα Άγια. Όλοι στέκονται με ευλάβεια.

Η Θεία Λειτουργία προχωρεί προς το τέλος της και ο ιερέας καλεί τους χριστιανούς να μεταλάβουν. Ύστερα θα τους μοιράσει το αντίδωρο.

Βγαίνουν από το ναό με την καρδιά γεμάτη ειρήνη. Τα παιδιά βρίσκουν τους συμμαθητές τους, οι μεγάλοι τους γείτονες και τους γνωστούς. Πίνουν καφέ, τρώνε γλυκά και κουβεντιάζουν για τα μικρά νέα της καθημερινής ζωής. Αισθάνονται ότι είναι φίλοι, ότι ανήκουν σε μια μεγάλη οικογένεια: την Εκκλησία του Χριστού.

Δεν είναι μόνη

Σήμερα η Αθανασία πάει στην εκκλησία για να κοινωνήσει. Αυτές τις μέρες ένιωθε πάντα χαρούμενη που θα έπαιρνε μέσα της το Χριστό. Κοινωνούσε μαζί με τη μητέρα της, και η χαρά τους ήταν διπλή.

Σήμερα, όμως δεν είναι τόσο χαρούμενη· η μητέρα αρρώστησε, κι αυτή θα πάει στην εκκλησία μόνη της. Ο πατέρας ταξιδεύει από καιρό.

Η Αθανασία ανάβει κεριά κι ασπάζεται την εικόνα της Παναγίας. Κοιτώντας την, θυμάται τα λόγια της γιαγιάς της: «Κάθε φορά που είσαι στενοχωρημένη, να κάνεις την προσευχή σου στην Παναγία κι εκείνη θα σε παρηγορεί». Παρακαλεί λοιπόν στην προσευχή της να γίνει καλά η μητέρα της και να γυρίσει ο πατέρας γρήγορα.

Έρχεται η ώρα της Θείας Κοινωνίας. Η Αθανασία πλησιάζει με προσοχή. Μπροστά βλέπει την Άννα, τη γειτονοπούλα της, που γυρίζει και της χαμογελά. Δίπλα στον ιερέα στέκεται ο νεωκόρος* της εκκλησίας, ο κύριος Αποστόλης, ο πατέρας της Θεοδώρας, της φίλης της. Της δίνει το μανδήλιο** και τη βοηθάει να το κρατήσει κάτω από το στόμα της.

— Έλα, Αθανασία, της λέει τρυφερά κι εκείνη νομίζει πως ακούει τη φωνή του πατέρα της.

Είναι τόσο καλός ο κύριος Αποστόλης!

Βγαίνουν από την εκκλησία.

— Βοήθειά μας! της λέει χαμογελώντας η Άννα.

Ζεσταίνεται η καρδιά της Αθανασίας. Νιώθει πως δεν είναι μόνη. Στην Εκκλησία υπάρχουν σίγουρα άνθρωποι που την αγαπούν.

*νεωκόρος: φροντίζει το ναό, καντηλανάφτης.

**μανδήλιο: ένα κομμάτι κόκκινο ύφασμα με αυτό σκουπίζουμε τα χείλη όταν κοινωνούμε.

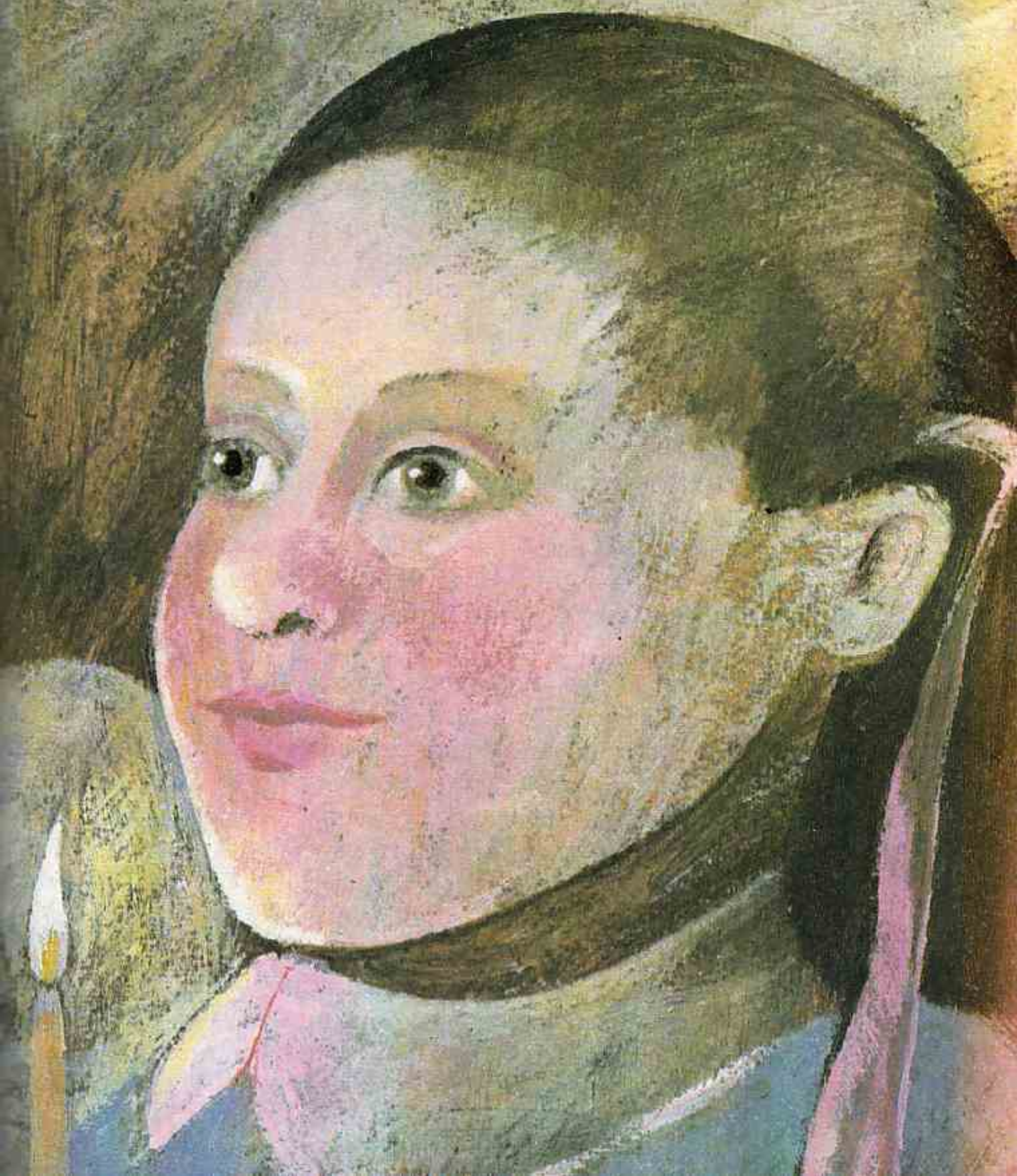
1. Η ακροστιχίδα της ΚΥΡΙΑΚΗΣ.

— — — — —	Στέλνει το γιορτινό της μήνυμα.
— — — — —	Ακούμε τις μελωδίες των...
— — — — —	Την Κυριακή στην εκκλησία φοράνε τα καλά τους ...
— — — — —	Μέσα απ' αυτό βγαίνει ο παπάς με τα άγια.
— — — — —	Την ξαναγιορτάζουμε κάθε Κυριακή.
— — — — —	Όσοι ... δεν τρώνε το πρωί.
— — — — —	Τελειώνει, όταν ο παπάς μοιράσει το αντίδωρο (με άρθρο).

2. Θέμα για συζήτηση.

☐ Τι κάνουν μικροί και μεγάλοι μετά τη Λειτουργία της Κυριακής.

Τα δέντρα δεν συναντιούνται μεταξύ τους αλλά οι άνθρωποι ναι.
Παροιμία από το Χερέρο της Αφρικής.

5 Με τους αδελφούς

Στα πρώτα χρόνια μετά την Πεντηκοστή, τον καιρό των αποστόλων και των μαθητών τους, οι πρώτοι εκείνοι χριστιανοί μαζεύονταν σε σπίτια αδελφών. Έψελναν ύμνους προς τον Κύριο, έτρωγαν μαζί και συζητούσαν με αγάπη για τα προβλήματα που αντιμετώπιζαν. Ο καθένας αισθανόταν τη χαρά και τη λύπη του άλλου σαν να 'ταν δική του.

Σήμερα, ύστερα από τόσους αιώνες, οι πιστοί μαζεύονται στην εκκλησία. Έρχονται να δοξάσουν τον Κύριο, να τον ευχαριστήσουν και να πάρουν ξανά το μεγάλο δώρο: το Σώμα και το Αίμα του Χριστού. Έρχονται ακόμη να ζητήσουν συγχώρηση για τα λάθη τους και να βρουν στήριγμα στις πίκρες και στις δυσκολίες της ζωής.

Έχουν γίνει τόσα πράγματα στον κόσμο από τον καιρό των πρώτων χριστιανών. Αλλά η Εκκλησία εξακολουθεί να μαζεύει πάντα το λαό κοντά της, όπως η μάνα τα παιδιά της. Κοντά σ' αυτήν νιώθουν σαν μια οικογένεια. Αυτό δεν είναι η ενορία;

Δίπλα τους ο Χριστός τους οδηγεί και τους ευλογεί, όπως είχε παρότε: «Όπου δυο ή τρεις μαζεύονται στ' όνομά μου, βρίσκομαι κι εγώ ανάμεσά τους».

ΕΙΜΑΙ ΤΟ ΦΙΣ
ΤΟΥ
ΤΟ ΦΙΣ

Πανηγύρι στη Σίφνο

Στο λόφο ή στην ακρογιαλιά, χειμώνα ή καλοκαίρι, κάθε εκκλησιάκι στη Σίφνο έχει το πανηγύρι του. Και κάποιος γίνεται κάθε φορά ο «πανηγυράς», που θα γιορτάσει τον άγιο και θα δεχτεί τους πιστούς, όπως ο καλός νοικοκύρης τους καλεσμένους του.

Από την περασμένη χρονιά έχει πάρει την εικόνα, με πομπή, στο σπίτι του. Κι εκείνη την ημέρα, πάλι με πομπή, ο παπάς και η οικογένεια του πανηγυρά τη φέρνουν πίσω στην εκκλησία. Εκεί θα γίνει ο Εσπερινός και την άλλη μέρα η Λειτουργία. Αν είναι μακρινό το ξωκλήσι και πέσει η γιορτή καλοκαίρι, οι πανηγυριώτες, δηλαδή οι πιστοί που έρχονται στο πανηγύρι, θα κοιμηθούν έξω, στις αυλές και στις τaráτσες της εκκλησίας. Κι ανάλογα με την εποχή, μετά τον Εσπερινό ή μετά τη Λειτουργία, ο πανηγυράς θα κάνει το τραπέζι στους πανηγυριώτες.

Όλα σχεδόν τα εκκλησιάκια στη Σίφνο έχουν μια τραπεζαρία με πάγκους και μακριά τραπέζια. Αφού καθίσουν, μ' ένα σύνθημα, χτυπούν όλοι μαζί, ρυθμικά, τα κουτάλια πάνω στα πιάτα τους. Είναι ο χαιρετισμός και το ευχαριστώ τους στον πανηγυρά.

— Και του χρόνου! εύχονται χαρούμενοι.

Ύστερα σερβίρεται με τάξη το φαγητό. Πρώτα η απαραίτητη ρεβιθάδα, το αγαπημένο φαΐ των Σιφνιών, ψημένη όλη τη νύχτα στο φούρνο, σε πήλινο σκεπαστό τσουκάλι. Ύστερα, ό,τι άλλο: κρέας με πατάτες, σαλάτα και οπωσδήποτε κρασί.

Το φαγητό τελειώνει με τσουγκρίσματα ποτηριών και καλή καρδιά. Γρήγορα, για να 'ρθει κι άλλη σειρά, να φάνε όλοι.

Κι ύστερα κατεβαίνουν χαρούμενοι, παρέες παρέες, για τα σπίτια τους.

— Και του χρόνου!

— Βοήθειά σας!

Από τον ψαλμό 132.

«*Ἴδου δὴ τί καλὸν ἢ τί τερπνὸν, ἀλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν ἀδελφοὺς ἐπὶ τὸ αὐτὸ, ὅτι ἐκεῖ ἐνετείλατο Κύριος τὴν εὐλογίαν, ζωὴν ἕως τοῦ αἰῶνος*».

Απόδοση

Υπάρχει κάτι πιο καλό ή πιο ευχάριστο από το να ζουν όλοι μαζί οι άνθρωποι σαν αδέλφια; Γιατί εκεί δίνει ο Κύριος την αιώνια ζωή και την ευτυχία.

1. Αντιστοιχίζω τις φράσεις που ταιριάζουν.

Στα πρώτα χρόνια

οι χριστιανοί ●

Ο καθένας αισθανόταν τη

χαρά ●

Έψελναν όλοι μαζί,

έτρωγαν ●

Κάθε εκκλησάκι στη Σίφνο ●

Κάποιος γίνεται

πανηγυράς ●

Μετά τη λειτουργία

ο πανηγυράς ●

Το φαγητό τελειώνει ●

● έχει το πανηγύρι του.

● που γιορτάζει τον Άγιο.

● κάνει το τραπέζι στους
προσκυνητές.

● με τσουγκρίσματα και
καλή καρδιά.

● μαζεύονταν σε σπίτια
αδελφών.

● και συζητούσαν τα
προβλήματά τους.

● και τη λύπη του άλλου
σαν δική του.

2. Θέμα για συζήτηση.

□ «Όπου δυο ή τρεις μαζεύονται στο όνομά μου, βρίσκομαι κι εγώ ανάμεσά τους».

26

Α

νεφοδιασμός στο δρόμο

Κάποτε ο προφήτης Ηλίας αναγκάστηκε να φύγει από την Παλαιστίνη, κυνηγημένος από την κακή βασίλισσα Ιεζάβελ. Περπατούσε τον ατέλειωτο δρόμο για την Αίγυπτο μέσα στην έρημο, χωρίς τροφή και νερό. Κουράστηκε και έπεσε να κοιμηθεί. Τότε ένας άγγελος ήρθε και τον ξύπνησε· ο Ηλίας βρήκε δίπλα του νερό και ψωμί. Σαράντα μέρες ερχόταν και τον έτρεφε ο άγγελος του Θεού.

— Ξέρεις ότι και σ' εμάς δίνει ο Θεός τροφή που δε μοιάζει με τις άλλες; είπε στο Στάθη ο πατέρας του, κάποτε που του διηγήθηκε αυτήν την ιστορία. Είναι η Θεία Κοινωνία, το Σώμα και το Αίμα του Χριστού, το ευλογημένο ψωμί και κρασί, όπως το έδωσε εκείνος στους αποστόλους, στο Μυστικό Δείπνο.

Τα συλλογίζεται όλα αυτά ο Στάθης, τώρα που πηγαίνει να μεταλάβει. Σκέφτεται πως η Θεία Κοινωνία τρέφει τους πιστούς, στηρίζει και δυναμώνει την ψυχή τους. Αφού κοινωνήσει, η καρδιά του γεμίζει αγάπη κι ευγνωμοσύνη για το Χριστό και ψιθυρίζει μαζί με τους άλλους το τροπάριο:

«Εἶδομεν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ἐλάβομεν Πνεῦμα ἐπουράνιον, εὐρομεν πίστιν ἀληθῆ, ἀδιαίρετον Τριάδα προσκυνοῦντες, αὕτη γὰρ ἡμᾶς ἔσωσεν».

Θεοφόροι

Κυριακή. Μετά τη Θεία Λειτουργία οι συχωριανοί μου έβγαιναν από την εκκλησία. Όλο το χωριό ήταν εκεί, γιατί την Κυριακή κανείς μας δε λείπει από τη Λειτουργία.

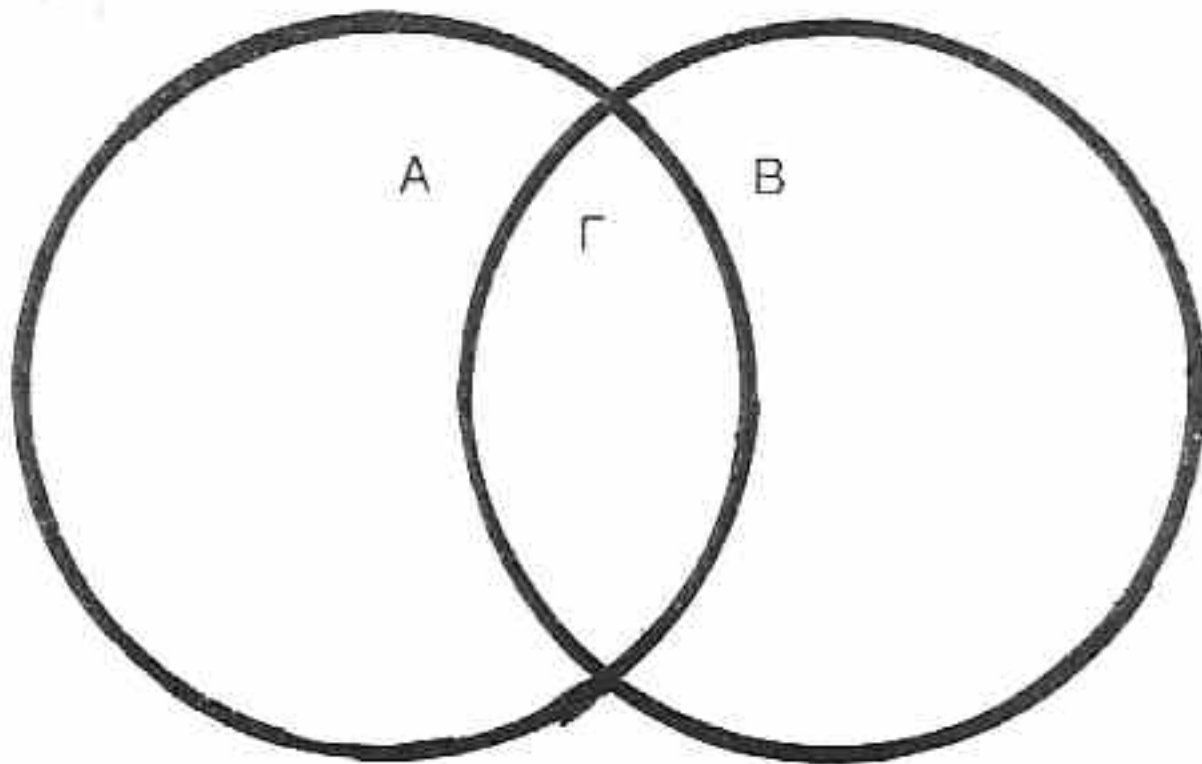
Οι χωριανοί έμοιαζαν μεταμορφωμένοι, αγιασμένοι. Τους έβλεπα να βαδίζουν με προσοχή, όπως βαδίζουμε όταν μεταφέρουμε κάτι πολύτιμο, ανεκτίμητο. Όλοι, άνδρες, γυναίκες και παιδιά, ήταν θεοφόροι, έφεραν, είχαν μέσα τους το Θεό. Ο Θεός, ύστερα από τη Θεία Κοινωνία, είχε φωλιάσει «υπό την στέγην» κάθε ψυχής, σε όλες τις ψυχές του χωριού μας.

Όταν κανείς μεταφέρει ένα λυχνάρι ή ένα κερί, το πρόσωπό του φωτίζεται από τη φλόγα. Όταν φέρει κανείς μέσα του το Θεό, που είναι το φως όλων των φώτων, φωτίζεται εσωτερικά με τέτοιο τρόπο ώστε το πρόσωπό του κι όλο του το σώμα μεταμορφώνονται, ομορφαίνουν. Έτσι κι οι συχωριανοί μου: μετά τη Λειτουργία και τη Θεία Κοινωνία είχαν γίνει πράοι, λαμπροί, υπέροχοι...

Βίργκιλ Γκεοργκίου, Από την εικοστή πέμπτη ώρα στην αιωνιότητα
(διασκευή)

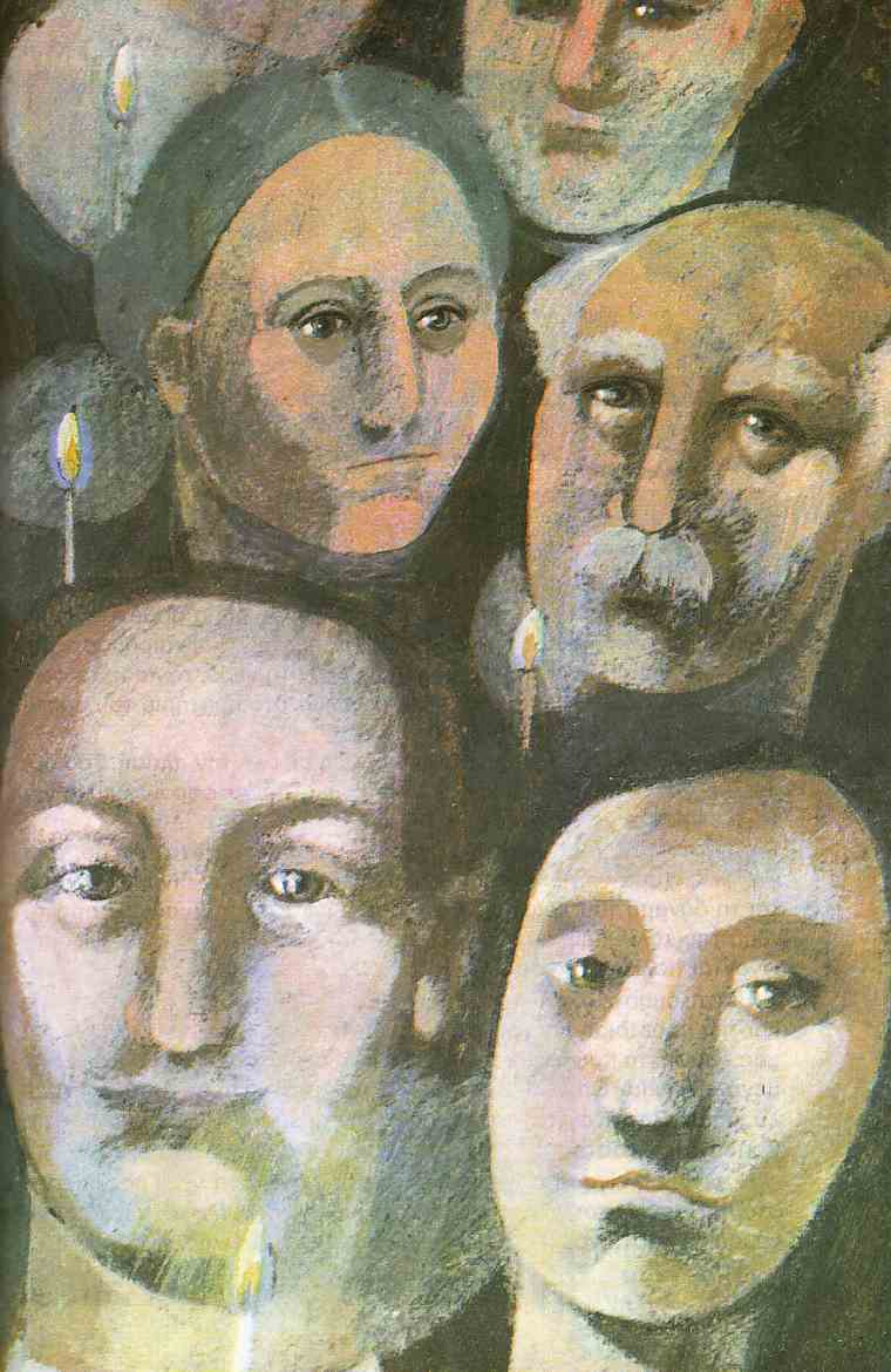
1. Χωρίζω τις παρακάτω λέξεις σε δυο ομάδες (σύνολα) και τις γράφω στους κύκλους Α' και Β'. Αν υπάρχουν λέξεις που ανήκουν και στις δυο ομάδες τις γράφω στο Γ'.

(προφήτης, κρασί, Χριστού, Ηλίας, τροφή, έρημος, αίμα, σώμα, άγγελος, Θ. Κοινωνία, σαράντα, Μ. Δείπνο, μέρες, ψωμί).

2. Θέμα για συζήτηση.

□ Η Θεία Κοινωνία, μια άλλη τροφή για τη ζωή μας.

27 Το μικρό παιδί στην Εκκλησία

Τα μυστήρια της Εκκλησίας μας έχουν ένα νόημα βαθύτερο που, όταν μας το εξηγήσουν, καταλαβαίνουμε καλύτερα και χαιρόμαστε περισσότερο. Ας δούμε λοιπόν τι νόημα έχουν το νερό, το λάδι, το φως της λαμπάδας, το λευκό χρώμα των ρούχων στο μυστήριο του βαπτίσματος.

Το νερό μάς κρατά καθαρούς, δίνει ζωή σε όλη την πλάση. Το λάδι μας τρέφει, το φως διώχνει το φόβο του σκοταδιού, φοράμε λευκά για να φανερώσουμε τη χαρά μας.

Αυτά λοιπόν τα απαραίτητα για τη ζωή μας πράγματα —νερό, τροφή, φως, χαρά— η Εκκλησία τα ευλογεί, για να μας δίνουν τη χάρη και τη δύναμη του Χριστού. Έτσι, όσοι βαπτίζονται βγαίνουν από το νερό της κολυμπήθρας καθαροί και φωτισμένοι με το Άγιο Πνεύμα, γίνονται πολίτες της βασιλείας του Θεού.

Βαπτίζόμαστε όταν ακόμα είμαστε μωρά. Την ευθύνη της απόφασης και της προετοιμασίας την έχουν οι γονείς μας και ο νονός ή η νονά μας. Όμως, τα πρώτα χριστιανικά χρόνια οι άνθρωποι βαφτίζονταν σε μεγάλη ηλικία. Όποιος ήθελε να γίνει χριστιανός προετοιμαζόταν πολύ καιρό. Βαφτίζονταν πολλοί μαζί, την ημέρα των Θεοφανίων ή το βράδυ της Ανάστασης.

Η γέννηση είναι η αρχή της ζωής μας πάνω στη γη. Γραφόμαστε στο Ληξιαρχείο και γινόμαστε πολίτες μιας χώρας. Με το βάπτισμα γινόμαστε χριστιανοί: γινόμαστε μέλη της χριστιανικής κοινότητας.

Λόγια και πράξεις από το βάπτισμα

Όταν φέρνουν το παιδάκι στην κολυμπήθρα για να το βαφτίσουν, ο ιερέας λέει:

«Ευλογητός ο Θεός, ο φωτίζων και αγιάζων πάντα άνθρωπον ερχόμενον εις τον κόσμον, νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων».

Μετά, παίρνει λίγο λάδι με τα δάχτυλά του και ψιθυρίζοντας τις ανάλογες ευχές αλείφει το παιδάκι κάνοντας το σημείο του σταυρού πάνω

στο στήθος του:

«Εις ίασιν ψυχής και σώματος»:

Να είσαι γερό στο σώμα και στην ψυχή.

στα αυτάκια του:

«Εις ακοήν πίστεως»:

Να ακούς με προσοχή τα λόγια της πίστης.

στα ποδαράκια του:

«Του πορεύεσθαι τα διαβήματά σου»:

Τα βήματά σου να σε οδηγούν κοντά στο Θεό.

στα χεράκια του:

«Αι χείρες σου εποίησάν με και έπλασέν με»:

Τα χέρια σου, Θεέ μου, με έπλασαν έτσι όμορφο.

Όταν πάλι του φοράνε τα λευκά βαφτιστικά, ψέλνουν:

«Χιτώνα μοι παράσχου φωτεινόν ο αναβαλλόμενος φως ως ιμάτιον»

Ντύσε με με ρούχα φωτεινά, εσύ που είσαι ντυμένος στο φως.

Κι όταν ο ιερέας κρεμάει στο λαιμό του μωρού το χρυσό σταυρουδάκι, επαναλαμβάνει τα λόγια του Χριστού:

«Ει τις θέλει οπίσω μου ελθείν,... αράτω τον σταυρόν αυτού και ακολουθείτω μοι.»

Όποιος θέλει να με ακολουθήσει, ας σηκώσει με υπομονή το δικό του σταυρό (τις δυσκολίες της ζωής).

1. Συμπληρώνω με την κατάλληλη λέξη.

(Λευκό, φως, νερό, γέννηση, κολυμπήθρα, βάπτισμα, λάδι, μυστήριο).

Είναι η αρχή της ζωής μας πάνω στη γη _____

Με αυτό γινόμαστε χριστιανοί, μέλη της Εκκλησίας _____

Έχει ένα βαθύτερο νόημα που, όταν μας το εξηγήσουν, χαιρόμαστε _____

Μας τρέφει και μας θεραπεύει _____

Καθαρίζει και δίνει ζωή σ' όλη την πλάση _____

Διώχνει το φόβο του σκοταδιού _____

Φανερώνει χαρά _____

Μέσα απ' αυτή βγαίνουμε καθαροί και φωτισμένοι _____

2. Θέμα για συζήτηση.

☐ Εμείς ως πολίτες μιας χώρας και ως μέλη της Εκκλησίας του Χριστού.

Στο εξωκλήσι

Ο Νεκτάριος είναι από την Αίγινα, το νησί απέναντι από τον Πειραιά, που είναι ονομαστό για τα ωραία του φιστίκια. Όταν τα παιδιά μίλησαν στην τάξη για την ιδιαίτερη πατρίδα τους, ο Νεκτάριος είχε να πει τα περισσότερα. Για το όμορφο λιμανάκι, για τον αρχαίο ναό της Αφαίας, για τον προστάτη του νησιού, τον άγιο Νεκτάριο, που έζησε ως τις μέρες του παππού του.

— Τα εξωκλήσια είναι τα στολίδια του νησιού μας, είπε ο Νεκτάριος. Και πρόσθεσε:

— Ο παππούς μου λέει, πως, σύμφωνα με την παράδοση, η Αίγινα είχε τόσα εξωκλήσια όσες και οι μέρες του χρόνου, δηλαδή 365.

Αυτό έκανε ιδιαίτερη εντύπωση σε όλα τα παιδιά.

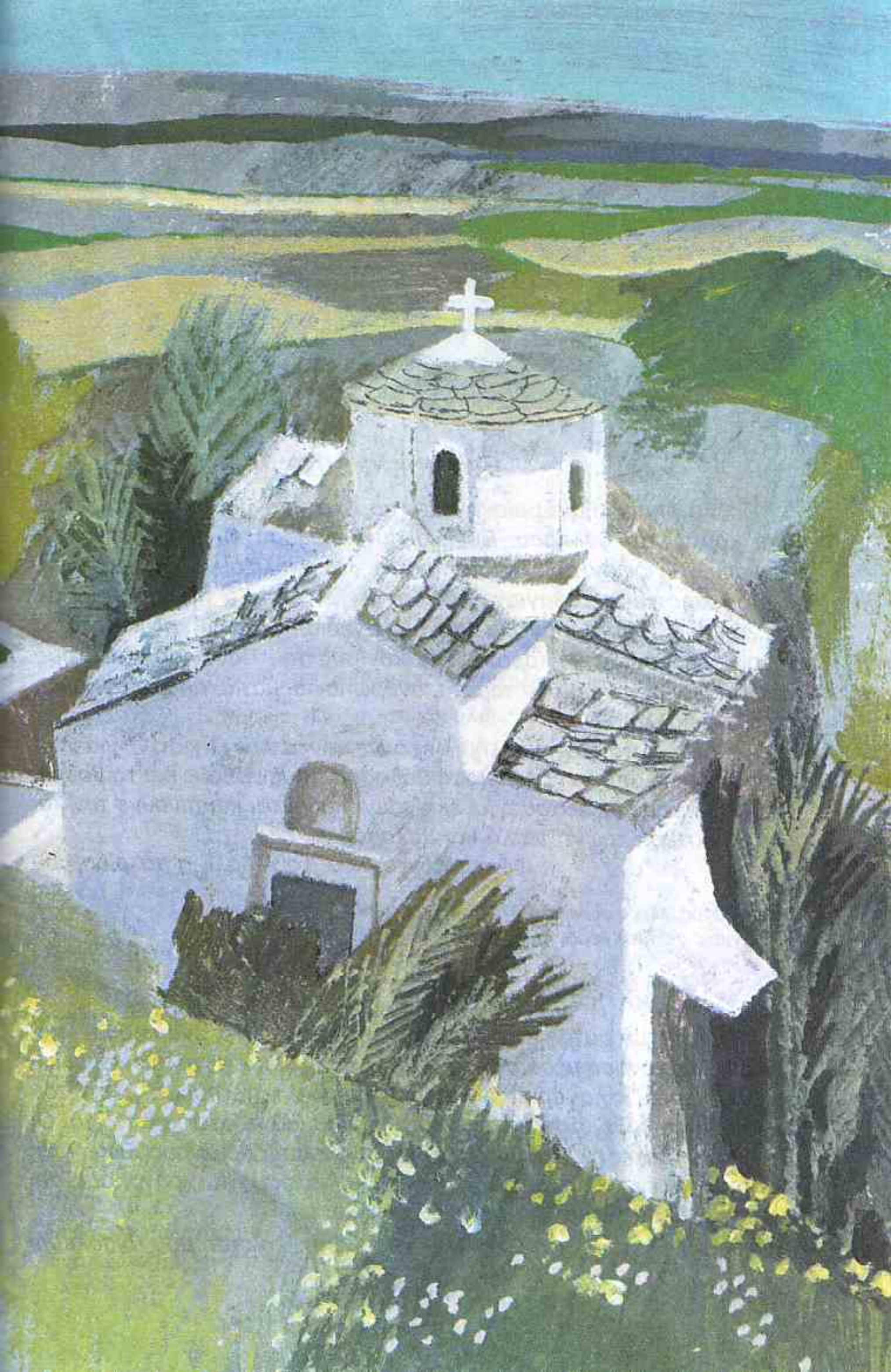
— Εσύ πας στα εξωκλήσια, Νεκτάριε; τον ρωτάει χαμογελαστός ο δάσκαλος.

— Πολλές φορές, κύριε. Πάω στον άγιο Αντώνη, στον Τίμιο Σταυρό, στον άγιο Νικόλαο... Συνήθως πάω με τον παππού μου. Σκουπίζουμε... ανάβουμε τα καντήλια... κάνουμε προσευχή. Ο παππούς πλησιάζει στο στασίδι και ψέλνει κιόλας. Έχει πολύ ωραία φωνή ο παππούς μου.

— Εγώ είμαι από τη Μύκονο, λέει η Νίκη. Κι εκεί έχουμε πολλά εξωκλήσια. Τα περισσότερα, ξέρετε, είναι κατάλευκα. Μου αρέσει πολύ να πηγαίνω εκεί και να προσκυνώ. Ανάβουμε τα καντήλια με τη μητέρα μου και λιβανίζουμε τις εικόνες. Όταν πλησιάζει το πάνηγύρι του κάθε αγίου, μια οικογένεια αναλαμβάνει να το ασβεστώσει και να το περιποιηθεί. Εμείς περιποιούμαστε το εκκλησάκι του αγίου Χαραλάμπους που είναι σε ένα λόφο και βλέπει στη θάλασσα.

— Ποιοι τα έχτισαν τα εξωκλήσια, κύριε; ρώτησε η Φανή.

— Τα έχτισαν οι απλοί άνθρωποι του λαού, απάντησε ο δάσκαλος. Ήθελαν να τιμήσουν ιδιαίτερα κάποιον άγιο ή να ευχαριστήσουν το Θεό για κάποια ευεργεσία που τους πρόσφερε. Σ' αυτά κατέφευγαν οι άνθρωποι στις δύσκολες στιγμές, τις δικές τους και της πατρίδας. Κι έμειναν αρκετά από τα παλαιά εκείνα εξωκλήσια, να διηγούνται και να μαρτυρούν την αγάπη των πατεράδων και των παππούδων μας προς το Χριστό και την Εκκλησία.

Ερημοκλήσια

Πολλά ρημοκλήσια βρίσκονται χτισμένα απάνου στα μικρά βουνά και κοντά στη θάλασσα. Ευωδιάζουνε καθαρά κι ασπρισμένα. Οι γυναίκες κι οι άντρες τα διατηρούνε, τα στολίζουνε με μυρσίνες, με δάφνες και με αβαγιανούς*. Την Αγία Τράπεζα τη στρώνουν με κεντημένα τραπεζομάντιλα (αρχαίο σχέδιο), βάζουν και κουρτίνες στου τέμπλου τα κονίσματα. Στο κόνισμα της Παναγίας και στους άλλους αγίους κρεμούν τάματα, ανθρωπάκια, μάτια, πρόβατα, καϊκια κι άλλα πολλά.

Απ' όξω, αυτά τα ρημοκλήσια έχουνε πάντα ένα χαγιάτι** για ν' αποσκιάζει, κι από 'κει βλέπεις τη θάλασσα, τους κάβους και τα βουνά. Άμα τελειώσει η Λειτουργία, εκεί πέρα κάθονται και πίνουνε τον καφέ, κι ύστερα τρώνε ψάρια και θαλασσινά.

Φώτης Κόντογλου, Το Αϊβαλί, η πατρίδα μου

*αβαγιανός: κλαδί φοινικιάς

**χαγιάτι: σκιαστή βεράντα, μπαλκόνι.

Εκκλησιές ταπεινές και ξακουσμένες

Μικρός ήταν αυτός ο τόπος, τίποτα τα ξακουστό, ένα κομμάτι πατρίδα. Βραχόνησο μέσα στα κύματα. Η φήμη του η μεγάλη είναι οι εκκλησιές του. Τις λογάριασαν και βγήκαν πάνω κάτω όσες οι μέρες του χρόνου· σε κάθε ντουζίνα ντόπιου πληθυσμού πέφτει κι από μια. Οι εκκλησιές αυτές είναι τάματα από τους θαλασσοδαρμένους. Εκκλησιές λειτουργημένες κι αλειτούργητες, εξόν μια φορά το χρόνο, άμα σημαίνει η μέρα του αγίου που του ανήκουνε.

Μέλπω Αξιώτη, Το σπίτι μου (διασκευή)

Εσπερινός

Στο ρημαγμένο παρεκκλήσι,
της άνοιξης το θείο κοντύλι
εικόνες έχει ζωγραφίσει
με τ' αγριολούλουδα τ' Απρίλη.

Ο ήλιος, γέρνοντας στη δύση,
μπροστά στου ιερού την πύλη
μπαίνει δειλά να προσκυνήσει
και ανάφτει υπέρλαμπρο καντήλι.

Σκορπάει γλυκιά μοσχοβολιά
δάφνη στον τοίχο ριζωμένη,
θυμίαμα που καίει η πίστις,
και μια χελιδονοφωλιά,
ψηλά στο νάρθηκα χτισμένη,
ψάλλει το Δόξα εν Υψίστοις.

Γεώργιος Δροσίνης

1. Η ακροστιχίδα του ΕΞΩΚΛΗΣΙΟΥ

_____	Ο τίτλος ποιήματος του Γ. Δροσίνη.
_____	Τα εξωκλήσια τα λέμε και ...
_____	Ο παππούς του Νεκτάριου ψέλνει ...
_____	Καίνε με λάδι.
_____	Μυρίζει όλη η εκκλησία.
_____	Προφήτης, άγιος με πολλά εξωκλήσια.
_____	Τα πλαινά καθίσματα των εκκλησιών.
_____	«Το θείο...εικόνες έχει ζωγραφίσει» (αντίστρ.).

2. Θέμα για συζήτηση.

☐ Ένα εξωκλήσι της περιοχής μας.

το μοναστήρι

Ο Θωμάς τράβηξε τον κρίκο με το συρμάτινο σχοινί. Ένα καμπανακι ακούστηκε στη σιγαλιά. Μετά από λίγο ξεχώρισαν βήματα που πλησίαζαν. Η μεγάλη ξύλινη πόρτα του μοναστηριού άνοιξε, και φάνηκε ένας ψηλός μοναχός με ήρεμο πρόσωπο.

— Ευλογείτε! χαιρέτισε ο πατέρας.

— Ο Κύριος, λέει χαμογελώντας εκείνος. Καλωσορίσατε, περάστε! Τι κάνουν τα καλά παιδιά; ρωτά το Θωμά και την Άννα.

Στα παιδιά αρέσει πολύ να επισκέπτονται το μοναστήρι. Όλα εκεί τους κάνουν εντύπωση. Από το πώς είναι χτισμένο, μέχρι το πώς χαιρετούν οι μοναχοί, πώς ντύνονται, πώς ζουν έτσι μακριά από τον κόσμο. Όλα αυτά κάτι έχουν να πουν.

Διασχίζουν τη μεγάλη αυλή και πηγαίνουν στο καθολικό, τον κεντρικό ναό του μοναστηριού. Εκεί μοσχοβολάει λιβάνι. Ανάβουν το κερί τους και ασπάζονται την εικόνα του Χριστού και της Παναγίας.

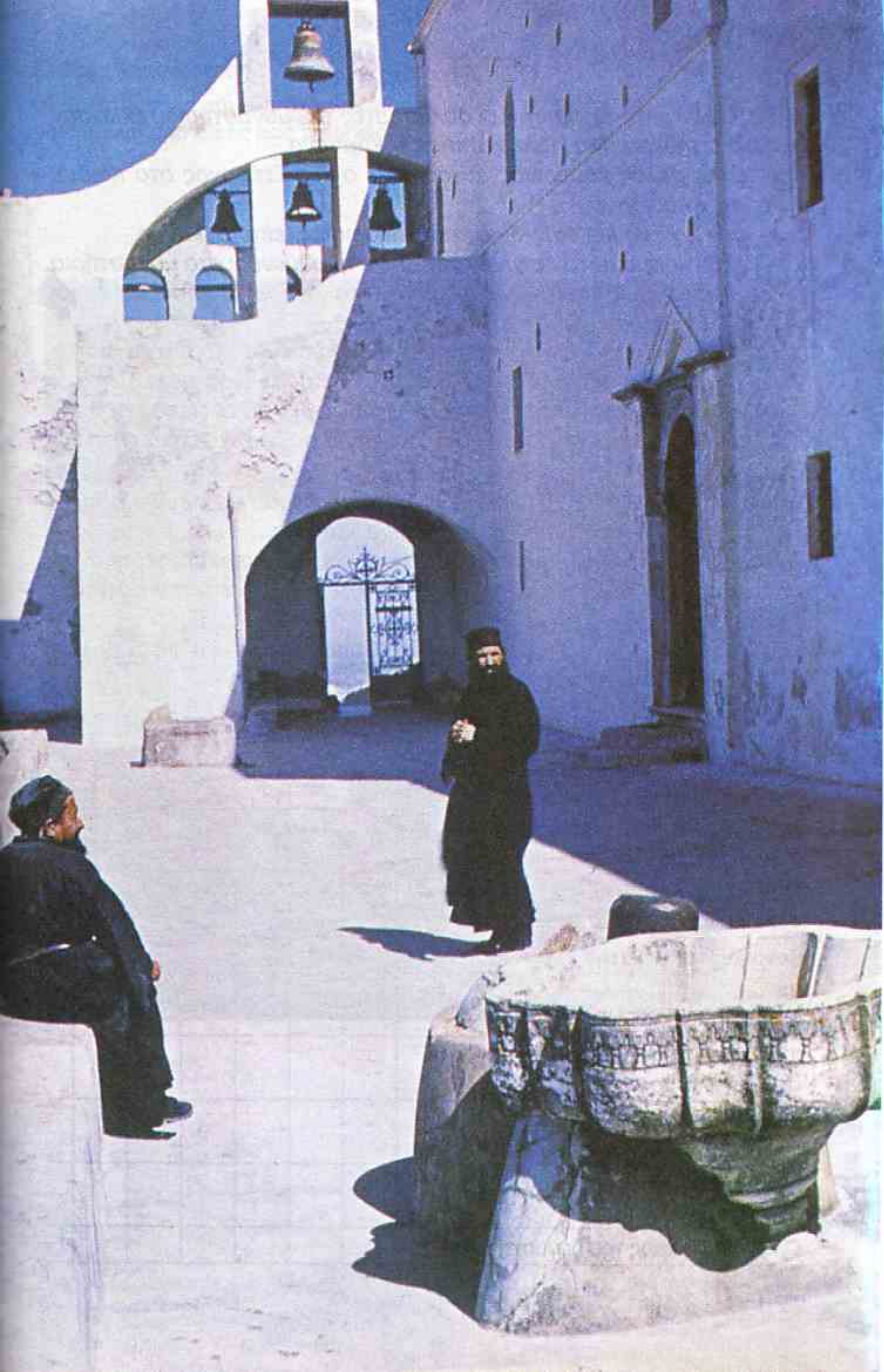
— Περάστε στο αρχονταρίκι* για ένα γλυκό, τους καλεί ο μοναχός.

Γύρω από την εκκλησία είναι χτισμένα τα κελιά των μοναχών και άλλοι χρήσιμοι χώροι: η βιβλιοθήκη, τα εργαστήρια, το μαγειρείο, η траπεζαρία, που στα μοναστήρια λέγεται «τράπεζα».

Στο αρχονταρίκι ο πατήρ Αντώνιος τους διηγείται την ιστορία του μοναστηριού. Είναι πολύ παλιό το μοναστήρι. Η πλούσια βιβλιοθήκη του φανερώνει την προσφορά του στη μόρφωση του λαού. Σε χρόνια δύσκολα το μοναστήρι στάθηκε καταφύγιο των κατατρεγμένων Ελλήνων.

Σουρούπωνε. Είχε φτάσει η ώρα να φύγουν. Ο πατήρ Αντώνιος χάρισε στα παιδιά μια εικονίτσα. Εκείνα τον ευχαρίστησαν και του φίλησαν το χέρι. Σήμανε εσπερινός. Οι μοναχοί πήγαιναν στην εκκλησία για την ακολουθία.

*αρχονταρίκι: χώρος υποδοχής των προσκυνητών.

Το Απόδειπνο

Το βράδυ μετά το φαγητό οι αυλόπορτες του μοναστηριού έκλεισαν με βαριά σίδερα. Μα πάλι χτύπησε η καμπάνα.

— Είναι άλλος εσπερινός αυτός, είπε ο κυρ Στέφανος στα παιδιά. Είναι το Απόδειπνο.

— Δεν το έχουμε στις δικές μας εκκλησιές, είπε ο Φάνης.

— Στον κόσμο αυτά δε γίνονται, είπε ο ηγούμενος· στα μοναστήρια όμως είναι αλλιώς κανονισμένο. Εμείς οι καλόγεροι μια δουλειά έχουμε, την προσευχή.

Πάλι οι καλόγεροι μπήκαν στην εκκλησία όλοι, ως κι ο πάτερ Ιωσήφ.

Στο στασίδι ένας καλόγερος διάβαζε ψαλμούς ώρα πολλή...

Η εκκλησία ήταν κατασκότεινη. Άλλο φως δεν είχαν μέσα παρά μόνο ένα κερί, εκείνο που κρατούσε ο καλόγερος, για να βλέπει στο βιβλίο.

Καθώς διάβαζε, τα παιδιά έβλεπαν την όψη του να φέγγει από το κερί με κόκκινο και ζωηρό φως, σαν να καίγεται.

Άμα ο παπάς είπε την τελευταία ευχή, οι καλόγεροι κατέβηκαν από τα στασίδια τους, σταυροκοπήθηκαν και βγήκαν από την εκκλησία ένας ένας.

Ζαχαρίας Παπαντωνίου, Τα ψηλά βουνά

1. Συνδέω τα ονόματα με τις φράσεις και σημειώνω Χ στον πίνακα

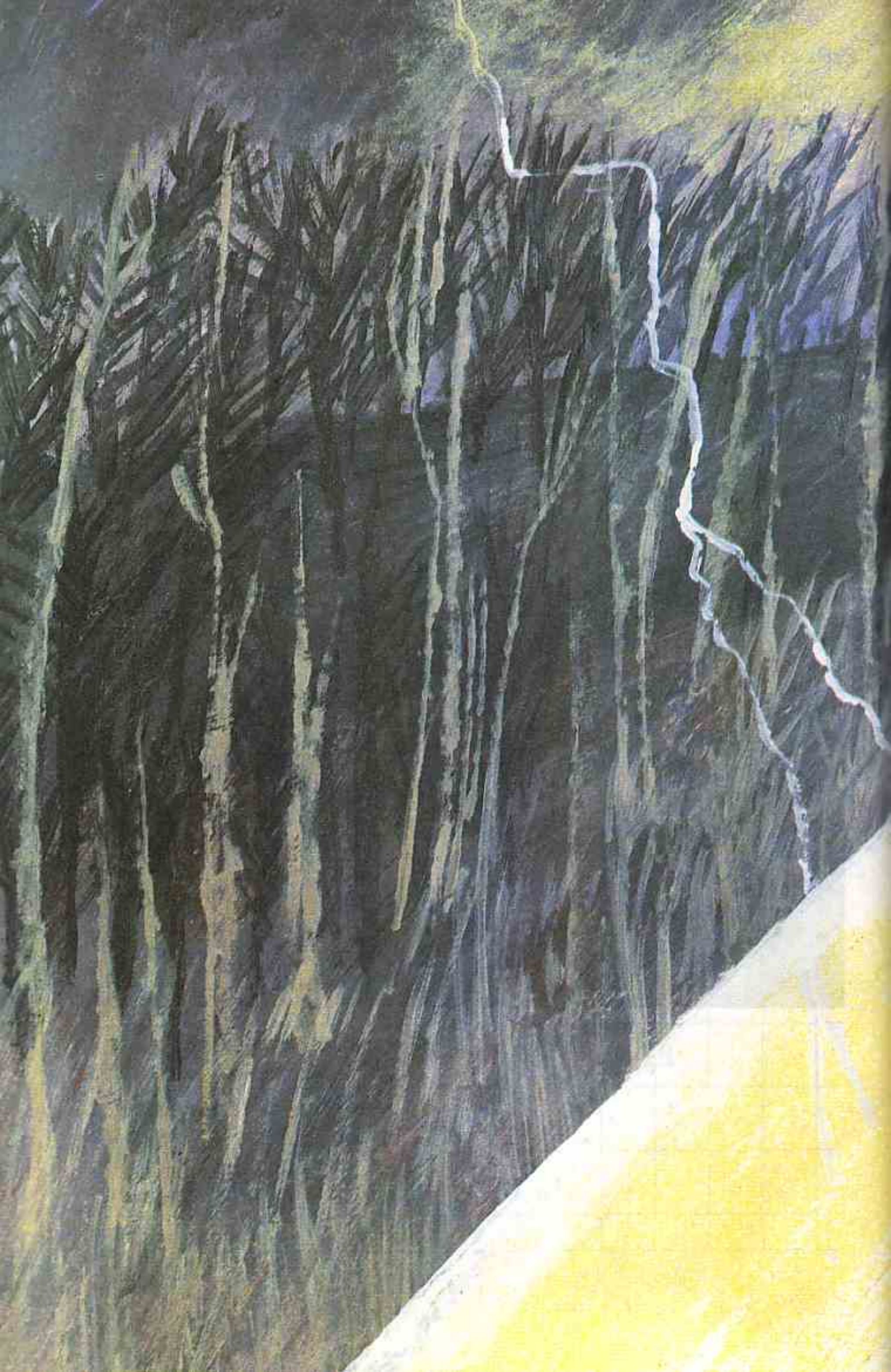
	Απόδειπνο	Πανηγυράς	Βάπτισμα	Κυριακή	Καθολικό	Θ. Κοινωνία	Εσπερινός	Αρχοντά
Ακολουθία της Εκκλησίας που γίνεται με τη δύση του ηλίου.								
Το ευλογημένο ψωμί και κρασί· σώμα και αίμα του Χριστού								
Ξαναγιορτάζουμε την Ανάσταση.								
Ένα από τα μυστήρια της Εκκλησίας.								
Χώρος υποδοχής των προσκυνητών στα μεγάλα μοναστήρια.								
Διαβάζεται μετά το βραδινό φαγητό								
Αναλαμβάνει τη γιορτή του Άγιου στη Σίφνο.								
Ο κεντρικός ναός του μοναστηριού.								

2. Θέμα για συζήτηση.

☐ Συζητάμε για τη ζωή στο μοναστήρι από τα στοιχεία που μας δίνει το μάθημα και από δικές μας εντυπώσεις.

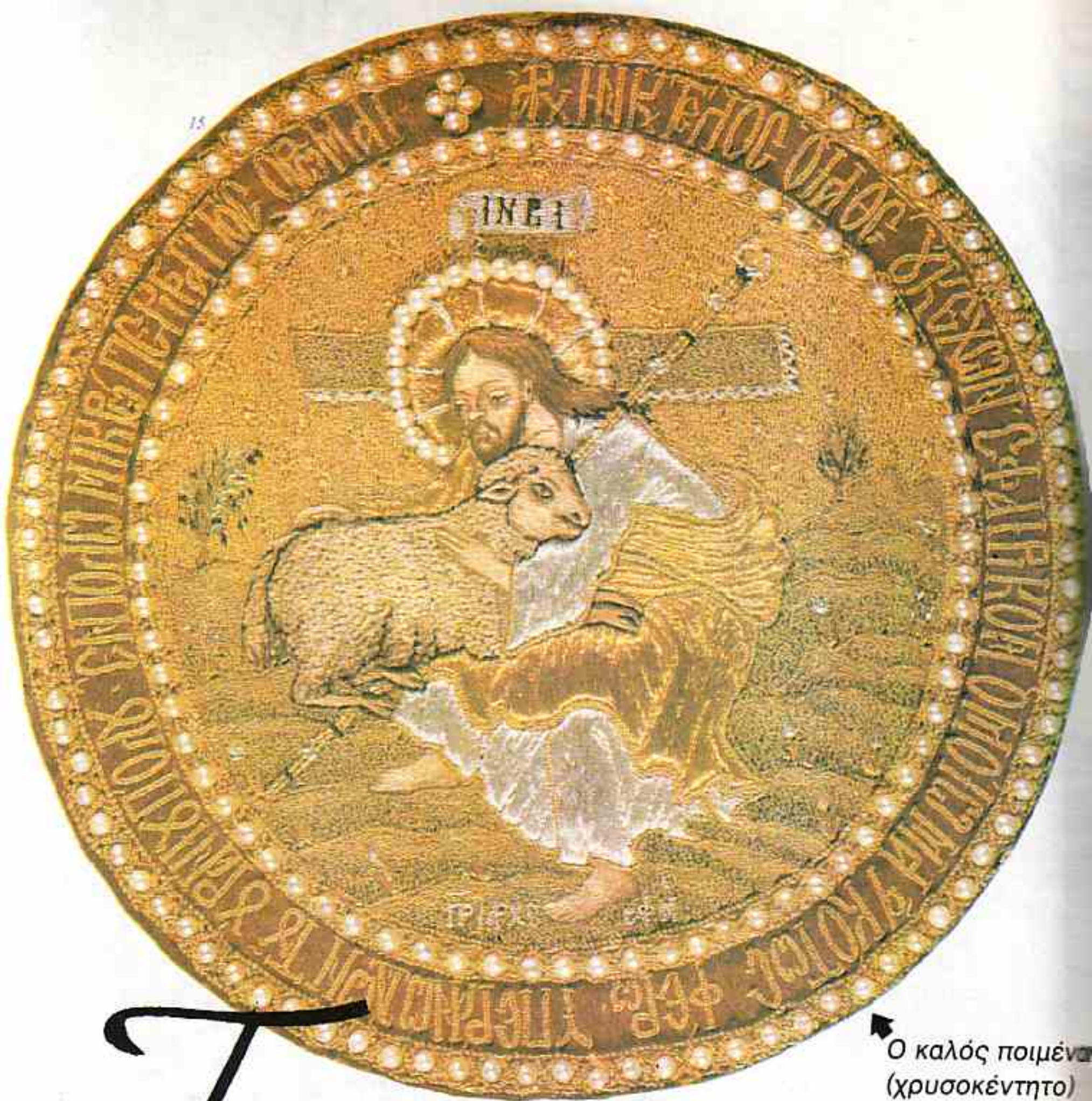

Μοναστήρι στα Μετέωρα

Κίνδυνοι και
εμπόδια στην
προξία

Ο καλός ποιμένας
(χρυσοκέντητο)

30 Ο χαμένο πρόβατο

Ο Χριστός είπε στους ανθρώπους που μαζεύτηκαν να τον ακούσουν την παρακάτω παραβολή:

Ποιος από σας, αν έχει εκατό πρόβατα και χάσει το ένα, δε θ' αφήσει τα ενενήντα εννέα για να ψάξει να βρει το χαμένο; Κι αφού το βρει, θα το βάλει στους ώμους του, θα γυρίσει χαρούμενος στο σπίτι του και θα καλέσει τους φίλους του και τους γείτονες και θα τους πει:

— Χαρείτε μαζί μου, γιατί βρήκα το χαμένο μου πρόβατο.

Θέλω να πιστέψετε πως μεγαλύτερη χαρά γίνεται στον ουρανό για έναν αμαρτωλό που μετανοεί παρά για ενενήντα εννέα δικαίους.

Ο καλός ποιμένας (Γλυπτό πρωτοχριστιανικό) ➡

Ένας καλός ποιμένας

Ο ευαγγελιστής Ιωάννης αγαπούσε πολύ τα παιδιά και τους νέους. Πολύ συχνά στην Έφεσο, όπου βρισκόταν, τους μιλούσε και με τον τρόπο του τους βοηθούσε να βρουν το δρόμο του Χριστού, το δρόμο της αγάπης, της ειρήνης, της χαράς. Όλοι αγαπούσαν και σέβονταν τον ευαγγελιστή Ιωάννη. Ανάμεσά τους ήταν ένα παιδί που έδειχνε ιδιαίτερο ζήλο. Ο άγιος Ιωάννης το πρόσεξε και ζήτησε να το γνωρίσει καλύτερα. Όταν αργότερα έφυγε από την πόλη, παράγγειλε στον επίσκοπο να φροντίζει αυτό το παιδί, ώστε να μείνει στο δρόμο του Θεού.

Πέρασαν πολλά χρόνια. Ο ευαγγελιστής, αρκετά ηλικιωμένος πια, γύρισε στην Έφεσο. Ζήτησε αμέσως να δει εκείνο το ευγενικό και χαριτωμένο παιδί. Με κατάπληξη όμως άκουσε πως το παιδί είχε γίνει ένας φοβερός ληστής!

Πικράθηκε πολύ ο άγιος. Ο νέος είχε χάσει το δρόμο του. Έπρεπε να τον βρει, να τον φέρει πίσω. Και σαν «καλός ποιμένας» ξεκίνησε να βρει το «πρόβατο» που χάθηκε.

Ταλαιπωρήθηκε πολύ. Μπήκε σε μεγάλους κινδύνους. Τον αναζήτησε παντού. Όταν τελικά τον βρήκε, έπεσε στα γόνατα και, κλαίγοντας, του ζήτησε να θυμηθεί αυτά που είχε ζήσει όταν ήταν παιδί. Του είπε ότι ο Χριστός τον αγαπά ακόμη και τον θέλει κοντά του. Ο σκληρός ληστής λύγισε μπροστά στην τόση αγάπη του γέροντα αποστόλου· έκλαψε, ζήτησε συγχώρηση και πήρε το δρόμο της επιστροφής.

Το χαμένο πρόβατο βρέθηκε και γύρισε στην αγκαλιά του Χριστού.

1. Η ακροστιχίδα του ΠΟΙΜΕΝΑ.

_____	Το χαμένο ...
_____	Μίλησε στους συγκεντρωμένους (με άρθρο).
_____	Μαθητής του Χριστού και ευαγγελιστής.
_____	Μεγάλη χαρά στον ουρανό γι' αυτόν που ...
_____	Πόλη που επισκεπτόταν συχνά ο Ιωάννης.
_____	Τους αγαπούσε ιδιαίτερα ο Ιωάννης.
_____	Λύγισε και το σκληρό ληστή.
_____	Τη ζητάμε όταν μετανοήσουμε.

2. Θέμα για συζήτηση.

☐ Πώς ο άνθρωπος χάνει το δρόμο του στη ζωή.

Κομμάτι από
σελίδα παλιού
εκκλησιαστικού
βιβλίου

31 **Χ**ια δύσκολη απόφαση

Κάποια μέρα ένας άνθρωπος, νέος στην ηλικία, πλησίασε το Χριστό και με μεγάλη λαχτάρα τον ρώτησε:

- Δάσκαλε, τι πρέπει να κάνω, για να ζήσω κοντά στο Θεό;
- Να τηρείς τις εντολές του Θεού, του λέει ο Χριστός.
- Ποιες εντολές; Ξαναρώτησε ο νέος.
- Να μην κλέβεις, να μη λές ψέματα, να τιμάς τους γονείς σου, ν' αγαπάς τον πλησίον σου όπως τον εαυτό σου.
- Όλα αυτά τα κάνω από τότε που ήμουνα μικρός. Υπάρχει κάτι περισσότερο να κάνω;

Τότε ο Χριστός του απαντάει, κοιτώντας τον με αγάπη:

- Αν το θέλεις, πήγαινε και πούλησε όλα όσα έχεις και μοίρασέ τα στους φτωχούς. Τότε θα έχεις άφθαρτο θησαυρό.

Μόλις άκουσε αυτά τα λόγια, ο νέος σώπασε απογοητευμένος. Με βαθιά λύπη γύρισε την πλάτη του κι έφυγε. Ήταν, βλέπετε, πλούσιος.

Ως τώρα ο νέος περπατούσε σ' έναν πλατύ και εύκολο δρόμο. Κι όμως, δεν αισθανόταν ικανοποιημένος, γιατί δε φτάνει να μην κλέβεις, να μη λες ψέματα, να μη σκοτώνεις. Χρειάζεται και κάτι άλλο. Χρειάζεται ν' αγαπήσεις. Αυτό πρότεινε ο Ιησούς στον πλούσιο. Αυτός όμως δεν είχε τη δύναμη να το κάνει.

Η αγάπη είναι προσφορά

— Τι κάνεις εκεί, μαμά; Ετοιμάζεις την τσάντα σου για ταξίδι; ρώτησε έκπληκτη η Νίκη τη μαμά της.

Την είδε να βγάζει ρούχα από την ντουλάπα και τα συρτάρια και να τα βάζει ταχτικά σε μια τσάντα.

— Όχι, Νίκη, δε θα ταξιδέψω. Λέω να δώσω μερικά από τα πράγματά μου στην εκκλησία, στον πατέρα Αλέξιο. Εκείνος ξέρει ποιος έχει ανάγκη και θα του τα προσφέρει.

— Αλλά, μαμά, αυτό το φόρεμα είναι το αγαπημένο σου. Θα το δώσεις; Και τούτη την ωραία μαντίλα με τα ίδια γάντια; Αχ, πόσο μου αρέσουν! Αυτά άφησέ τα για μένα. Θέλω πολύ να τα φορέσω, όταν μεγαλώσω.

— Ναι, ξέρω ότι θα ήθελες να τα κρατήσω για σένα, Νίκη. Αλλά τι θα έλεγες αν κάποια άλλη κοπέλα, που τα έχει ανάγκη, τα χαιρόταν σήμερα;

Η Νίκη έμεινε για λίγο σκεπτική. Της ήταν δύσκολο να δεχτεί αυτό που έκανε η μαμά της: Κάποιος άλλος ξένος να πάρει τα δικά της πράγματα, αυτά που πίστευε ότι της ανήκαν! Όχι, αυτό ήταν πολύ.

Η μητέρα της κατάλαβε τι βασάνιζε τη Νίκη. Πήγε κοντά της, τη χαιδέψε και της είπε:

— Με την αγάπη ο άνθρωπος κατορθώνει ακόμη και αυτά που φαίνονται δύσκολα. Και όταν προσφέρει με αγάπη, η ζωή του γεμίζει χαρά και καλοσύνη.

Αδέρφια

Πριν να πέσω στο κρεβάτι,
θα σου πω, Χριστέ μου, κάτι.
Κάτι που γι' αυτό η χαρά μου
ξεχειλίζει στην καρδιά μου.

Το θυμάσαι τ' αλογάκι
που μου χάρισε η γιαγιά μου;
το θυμάσαι τ' αγοράκι
τ' ορφανό στη γειτονιά μου;

Το πρωί, στον κήπο κάτω,
έφτασε κι αυτό τρεχάτο.
Μα σαν είδε τ' αλογάκι,
σαν να ζήλεψε λιγάκι.

Λες και μ' έσπρωξε ένα χέρι
του το χάρισα, κι ακόμα
η καρδιά μου πώς δεν ξέρει
σαν να μην πατώ στο χώμα.

Ω, Χριστέ μου, φως του κόσμου,
πώς σε λαχταρά η καρδιά μου!
Να χαρίζω πάντα, δώσ' μου,
τη χαρά στο γείτονά μου.

1. Αντιστοιχίζω τις φράσεις.

Ένας νέος πλησίασε ●

Τι πρέπει να κάνω, ●

Να τηρείς ●

Υπάρχει κάτι περισσότερο ●

Πούλησε όλα όσα έχεις ●

Με βαθιά λύπη έφυγε ●

● και μοίρασέ τα
στους φτωχούς.

● να κάνω;

● το Χριστό και τον
ρώτησε.

● για να ζήσω κοντά
στο Θεό;

● ήταν βλέπετε πλούσιος.

● τις εντολές του Θεού.

2. Θέμα για συζήτηση.

□ Ο νέος του σημερινού μαθήματος και ο Βαρνάβας (μάθημα 18)

Μια γωνιά του κόσμου

παραβολή των ζιζανίων

32 Ένας γεωργός πήγε στο χωράφι του για να σπείρει σιτάρι. Φρόντισε ο σπόρος που θα έριχνε να είναι καθαρός και καλής ποιότητας. Ύστερα από δουλειά μιας ολόκληρης μέρας, έβλεπε με μεγάλη ικανοποίηση το χωράφι του καλοοργανωμένο και σπαρμένο. Ευχαριστημένος από το αποτέλεσμα γύρισε το βράδυ στο σπίτι του.

Εκείνη τη νύχτα όμως κάποιος εχθρός του πήγε κρυφά στο χωράφι κι έριξε, ανάμεσα στον καλό σπόρο του σιταριού, άλλους σπόρους, για να φυτρώσουν ζιζάνια, δηλαδή αγριόχορτα, και να πνίξουν το σιτάρι.

Πέρασε ο καιρός, φύτρωσαν όλοι οι σπόροι και τα φυτά μεγάλωσαν, έβγαλαν καρπό. Οι εργάτες που πήγαν στο χωράφι είδαν έκπληκτοι τα φυτρωμένα ζιζάνια να σκεπάζουν το σιτάρι.

— Μα αφού έβαλες καλό σπόρο, πώς φύτρωσαν τόσα αγριόχορτα; Να τα ξεριζώσουμε ένα ένα, είπαν στο γεωργό.

— Όχι τώρα, απάντησε εκείνος. Δεν είναι κατάλληλη ώρα να βγάλετε τα ζιζάνια, γιατί θα ξεριζώσετε μαζί και το σιτάρι. Στο θερισμό θα μαζέψουμε τα ζιζάνια σε δεμάτια και θα τα κάψουμε, και το καθαρό σιτάρι θα τοβάλουμε στην αποθήκη.

Η ΠΑΡΑΒΟΛΗ ΤΩΝ ΖΙΖΑΝΙΩΝ

Κουβέντα στην τάξη

— Κυρία, πέρυσι στην τρίτη τάξη μάς είχατε πει πως ο Χριστός δίδασκε με παραβολές. Έλεγε δηλαδή ιστορίες που έχουν κάποιο άλλο νόημα.

— Πολύ καλά θυμάσαι, Πέτρο. Οι παραβολές του Χριστού, πέρα από τα γεγονότα που εξιστορούν, κρύβουν κι ένα βαθύ νόημα.

— Και ποιος είναι ο γεωργός στην παραβολή που μας είπατε; ρώτησε η Άννα.

— Γεωργός είναι ο Χριστός, που σπέρνει το λόγο του στις ψυχές των ανθρώπων. Έρχεται όμως στα κρυφά ο εχθρός και βάζει τα ζιζάνια του. Και αυτός ο εχθρός είναι ο διάβολος και όσοι λένε ψεύτικα και λαθεμένα πράγματα. Αν δεν έχουμε το νου μας, το κακό σιγά σιγά ριζώνει και πνίγει ό,τι καλό έχουμε.

— Και όταν λέμε «αυτός είναι ζιζάνιο», τι εννοούμε; ρώτησε η Μαρία.

— Εγώ, νομίζω, είπε ο Γιάννης, ότι λέμε ζιζάνιο κάποιον που προκαλεί φασαρίες, βάζει τους άλλους να μαλώνουν, τους εμποδίζει με χίλιους τρόπους να κάνουν το καλό.

— Δίκιο έχετε, παιδιά, συμπλήρωσε η δασκάλα. Και νομίζω πως πρέπει να ξεχωρίζουμε και μέσα μας και γύρω μας τα διάφορα ζιζάνια, για να μη μας πνίξουν.

1. Συμπληρώνω με ό,τι ταιριάζει και ξαναδιαβάζω την περίληψη της παραβολής.

(μεγάλωσαν, ξεριζώσουμε, ζιζάνια, κατάλληλη, εχθρός, σπόρος, καλοοργανωμένο, κάψουμε, θερισμό, σιτάρι).

Ένας γεωργός πήγε στο χωράφι του για να σπείρει ____ Φρόντισε ο ____ που θα έριχνε να είναι καλής ποιότητας. Στο τέλος της ημέρας είδε με ικανοποίηση το χωράφι του ____ και σπαρμένο. Εκείνη τη νύχτα κάποιος ____ του έριξε στο χωράφι και άλλους σπόρους για να φυτρώσουν ____ και να πνίξουν το σιτάρι.

Όταν τα φυτά ____ οι εργάτες έκπληκτοι είδαν το σιτάρι να σκεπάζεται από αγριόχορτα.

«Να τα ____ ένα ένα», είπαν στο γεωργό.

Εκείνος τους απάντησε: «Δεν είναι ____ ώρα, γιατί θα ξεριζώσετε μαζί και το σιτάρι. Στο ____ θα μαζέψουμε τα ζιζάνια σε δεμάτια και θα τα ____»

2. Θέμα για συζήτηση.

☐ Ζιζάνια στη ζωή μας.

3. Ζωγραφίζω κάτι σχετικό με το μάθημα.

3) από το λίγο στο πολύ

Χαρά Θεού μέσα στο Γενάρη είναι οι ηλιόλουστες αλκυονίδες μέρες. Τα τελευταία όμως χρόνια, στις μεγάλες πόλεις οι μέρες αυτές δε δίνουν πια χαρά αλλά πίκρα στην καρδιά. Ο ζεστός ήλιος δημιουργεί το «νέφος», που δυσκολεύει τη ζωή μας. Τότε οι μεγάλοι κάνουν συζητήσεις στην τηλεόραση και στο ραδιόφωνο, γράφουν άρθρα στις εφημερίδες και λένε πόσο απρόσεχτοι και αμελείς σταθήκαμε με τη φύση, τον κόσμο — το στολίδι που μας εμπιστεύτηκε ο Θεός.

Και δεν είναι μόνο το νέφος και οι γκρίζες πολιτείες. Το νερό λιγοστεύει, τα ποτάμια βρωμίζονται, τα δάση πυρπολούνται, τα πουλιά και τα ζώα αφανίζονται, τα σκουπίδια σωρεύονται, η θάλασσα μολύνεται και γίνεται επικίνδυνη. Κι όλες αυτές οι τεράστιες καταστροφές ξεκίνησαν από μικρές απροσεξίες και αμέλειες.

Τώρα που βλέπουμε τα αποτελέσματα, νιώθουμε πίκρα στην καρδιά. Στενοχωριόμαστε λίγο, αλλά ξεχνούμε γρήγορα. Όλοι ζητάμε την ευκολία μας και γινόμαστε πάλι σπάταλοι, απρόσεχτοι, αχάριστοι.

Το λίγο φέρνει το πολύ. Λίγο λίγο το κακό φέρνει μεγάλο κακό. Αλλά και λίγο λίγο το καλό, καλό θα φέρει.

Τα μικρά και τα μεγάλα λάθη

Μια φορά ήταν ένας άνθρωπος που είχε κάνει ένα σωρό κακά πράγματα. Είχε κλέψει, είχε αδικήσει, είχε φτάσει μέχρι το φόνο.

Τώρα, με χειροπέδες στα χέρια τον έβαλαν στην κλούβα της αστυνομίας για να τον πάνε στη φυλακή. Ακούμπησε το κεφάλι στα σιδεροδεμένα χέρια κι άρχισε να κλαίει, να τραντάζεται από λυγμούς. Ένα πνιχτό «γιατί» έβγαινε από τα χείλη του.

Ο φύλακας που τον συνόδευε ξαφνιασθηκε από το κλάμα του κατάδικου και τον ρώτησε:

— Άνθρωπέ μου, γιατί κλαις; τι ρωτάς γιατί; Μήπως δεν έφταιξες;

— Έφταιξα, και μάλιστα πολύ. Όταν μικρό παιδί ακόμα πήγα στο σπίτι ένα κλεμμένο αυγό, όταν είπα το πρώτο μεγάλο ψέμα, παίρνοντας στο λαιμό μου ανθρώπους που δεν έφταιγαν, νόμιζα πως έκανα παλικάριά, δεν άκουγα κανέναν. Και καθώς ήμουνα καβγατζής και χεροδύναμος, μεγάλωνα κάνοντας το κακό ανενόχλητος. Θράσευα σαν το ακλάδευτο δέντρο. Και να οι προκοπές μου, καρποί πικροί, φαρμάκι.

Και μπροστά στα έκπληκτα μάτια του φρουρού αναστέναξε με σπαραγμό και είπε κλαίγοντας:

— Αχ, Χριστέ μου!

Όταν σωρευτούν σκόνες, γίνεται ολόκληρο βουνό.

Γιαπωνέζικη παροιμία

1. Θέμα για συζήτηση.

☐ Τι να σκεφτόταν, τι να ήθελε να πει ο κατάδικος με τη φράση: «Αχ, Χριστέ μου!»

2. «Ένα ολόκληρο δάσος τρέμει μπροστά σ' ένα σπέρτο». Απόδωσε το νόημα της φράσης με όποιο τρόπο θέλεις (ζωγραφική, ποίημα, θεατρικό παιχνίδι κτλ.).

Le ojn in m

34

Εκκλησία αναζητεί τα παιδιά της

«Πορευθείτε σε όλα τα έθνη»

Ο Χριστός, μετά την Ανάστασή του, στέλνει τους μαθητές του σε όλα τα έθνη να κηρύξουν. Τους λέει:

— Πηγαίνετε και κάνετε όλους τους ανθρώπους μαθητές μου. Βαφτίστε τους και διδάξτε τους όλα όσα σας δίδαξα. Κι εγώ θα είμαι μαζί σας πάντοτε.

Αυτό έκαναν οι απόστολοι. Σκορπίστηκαν σε όλο τον κόσμο, για να μεταφέρουν το μήνυμα της πίστης του Χριστού, να βαφτίσουν, να διδάξουν. Ο απόστολος Θωμάς πήγε στην Ινδία, ο απόστολος Παύλος ήρθε στην Ελλάδα. Οι υπόλοιποι απόστολοι πήγαν σε άλλα μέρη.

Αυτή η πορεία προς τον κόσμο, για να γίνουν όλοι οι άνθρωποι μέλη της Εκκλησίας δε σταμάτησε ποτέ: Η Εκκλησία συνέχισε το έργο των αποστόλων και γι' αυτό ονομάζεται Αποστολική. Σήμερα, η διδασκαλία του Ευαγγελίου συνεχίζεται από τους χριστιανούς που, όπου κι αν βρεθούν, με χίλιους τρόπους φανερώνουν την πίστη τους στο Χριστό.

Όλα τα έθνη, οι λαοί που έπλασες, θα έρθουν και θα σε προσκυνήσουν, Κύριε. Και θα δοξάσουν το όνομά σου, γιατί είσαι μέγας εσύ και τα έργα σου είναι θαυμαστά. Γιατί μόνο εσύ είσαι ο Θεός.

Δαβίδ, από τον Ψαλμό 85. (απόδοση)

ΠΟΡΕΥΘΕΝΤΕΣ ΜΑΘΗΤΕΥΣΑΤΕ
ΠΑΝΤΑ ΤΑ ἔΘΝΗ

Το εμπόριο του κρασιού και η ιεραποστολή

Η Γάζα είναι πόλη της Παλαιστίνης. Βρίσκεται στα σύνορα με την Αίγυπτο. Στα αρχαία χρόνια ήταν πασίγνωστη για το ευωδιαστό κρασί των αμπελιών της. Αιγύπτιοι έμποροι έφταναν στο λιμάνι της, για να φορτώσουν το ονομαστό κρασί. Είχαν όμως κι αυτοί ένα σπουδαίο κρασί για τους κατοίκους της Γάζας: το δυνατό κρασί της πίστης του Χριστού.

Οι Αιγύπτιοι από πολύ νωρίς είχαν γίνει χριστιανοί. Ζούσαν τη χαρά της νέας τους ζωής και ήθελαν να μιλούν και σε άλλους γι' αυτό. Έτσι, αγοράζοντας κρασί, οι ανώνυμοι εκείνοι έμποροι έγιναν ιεραπόστολοι.

Οι κάτοικοι της Γάζας, ανοιχτοί στη θάλασσα και ανοιχτοί στο μυαλό, όπως είναι οι θαλασσινοί, δέχτηκαν το σπόρο της νέας πίστης κι έγιναν κι αυτοί χριστιανοί.

1. Συμπληρώνω τη μεσοστιχίδα με τις υπόλοιπες λέξεις της παρακάτω φράσης:

«Πηγαίνετε και κάνετε όλους τους ανθρώπους μαθητές μου».

1				M															
2						A													
3																			
4																			
5																			
6																			
7																			

2. Θέμα για συζήτηση.

☐ Συζητάμε το νόημα της φράσης που συμπληρώσαμε.

35

Αιδέσιος και ο Φρουμέντιος

Ο Αιδέσιος και ο Φρουμέντιος ήταν δυο νέοι από την Αίγυπτο που ναυάγησαν στις ακτές μιας άγνωστης χώρας. Καθώς προχωρούσαν μαζί με τους άλλους ναυαγούς στο εσωτερικό της, ψάχνοντας για τροφή, έπεσαν στα χέρια μιας άγριας φυλής. Όλοι σχεδόν οι ναυαγοί είχαν κακό τέλος. Τους δυο νέους όμως τους οδήγησαν στο βασιλιά τους, στην πόλη Αξώμη με τα εξωτικά παλάτια, στα ψηλά οροπέδια της Αιθιοπίας. Ο βασιλιάς, που τους συμπάθησε, διόρισε τον Αιδέσιο οινοχόο* του παλατιού, και το Φρουμέντιο, που ήταν μορφωμένος, γραμματέα του.

Τα χρόνια πέρασαν και οι νεαροί σκλάβοι έγιναν άνδρες. Ήταν και οι δυο χριστιανοί, και δεν είχαν ξεχάσει την πίστη τους. Σκέφτηκαν μάλιστα να διδάξουν στο λαό της Αιθιοπίας το Ευαγγέλιο. Εκείνη την εποχή έτυχε να πεθάνει ο βασιλιάς, αφήνοντας τη βασίλισσα με δυο αγόρια ανήλικα. Για τη μόρφωσή του και τον καλό του χαρακτήρα ο Φρουμέντιος διορίζεται παιδαγωγός του διαδόχου. Τώρα είναι πιο εύκολο να διαδώσουν στη χώρα τη διδασκαλία του Χριστού. Σε λίγα χρόνια, ναοί χριστιανικοί άρχισαν να χτίζονται σε διάφορα μέρη της Αιθιοπίας.

Παρ' όλα αυτά, ο Αιδέσιος και ο Φρουμέντιος δεν ξέχασαν την πατρίδα τους και αποφάσισαν να γυρίσουν. Μετά από μακρύ ταξίδι έφτασαν στην Αίγυπτο και παρουσιάστηκαν στον πατριάρχη, το Μέγα Αθανάσιο. Ο Φρουμέντιος του μίλησε για το έργο του στη χώρα των Αιθιόπων και του ζήτησε να στείλει ιεραποστόλους να το συνεχίσουν.

*οινοχόος: αυτός που κερνούσε κρασί τους καλεσμένους.

Ο Αθανάσιος όμως δε θέλησε να στείλει άλλον από τον ίδιο το Φρουμέντιο· κι αυτός αισθάνεται ότι έχει χρέος ν' αποτελειώσει ό,τι άρχισε. Ο Αθανάσιος τον χειροτονεί επίσκοπο και ο Φρουμέντιος φεύγει με άλλους ιερείς για την Αξώμη.

Εκεί τον δέχονται με χαρά. Ο βασιλιάς, ο παλιός μαθητής του, ζητάει να βαφτιστεί. Το ίδιο κι οι περισσότεροι από το λαό του. Πενήντα χρόνια μετά το θάνατο του Φρουμέντιου η Αιθιοπία είχε γίνει χριστιανική και χριστιανική μένει ως σήμερα.

Ο ένας με τον άλλο

Το μήνυμα του Χριστού, ξεκινώντας με το κήρυγμα των αποστόλων, και αργότερα των ιεραποστόλων, έφτασε σε όλο τον κόσμο. Η νέα πίστη όμως διαδόθηκε και από τα απλά μέλη της Εκκλησίας. Ο ένας, δηλαδή, έκανε ιεραποστολή στον άλλο. Ο δούλος στον κύριο, ο παιδαγωγός στο μαθητή, ο γιατρός στον άρρωστο, η παραμάννα στο μωρό και στη μητέρα του, η γυναίκα στον άντρα της, ο ταξιδιώτης στο συνοδοιπόρο του, ο έμπορος στον πελάτη του, ο τεχνίτης στον ομότεχνό του, ο ναύτης στο συνάδελφό του...

1. Αντιστοιχίζω τα ονόματα με τις φράσεις.

Αιδέσιος ●

Φρουμέντιος ●

Μέγας Αθανάσιος ●

Αξώμη ●

Αιθιοπία ●

- Χώρα της Αφρικής με ψηλά οροπέδια.
- Στο λαό της δίδαξαν το Ευαγγέλιο.
- Διορίστηκε οινοχόος.
- Πόλη της Αιθιοπίας.
- Σώθηκε μαζί με το Φρουμέντιο.
- Παιδαγωγός του διαδόχου της Αιθιοπίας.
- Πατριάρχης στην Αίγυπτο.
- Γίνεται επίσκοπος της Αιθιοπίας.
- Πόλη με εξωτικά παλάτια.
- Κάνει επίσκοπο το Φρουμέντιο.

2. Θέμα για συζήτηση.

☐ Ο ένας έκανε ιεραποστολή στον άλλο.

Με λαμπρές τελετές γιόρτασαν οι Ρώσοι τα χίλια χρόνια από τότε που έγιναν χριστιανοί.

Ορθοδοξία στη Βόρεια Ευρώπη

Πριν από μερικά χρόνια, η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας γιόρτασε μια μεγάλη επέτειο: Χίλια χρόνια χριστιανοί. Χίλια χρόνια πριν, ορθόδοξοι Έλληνες ιεραπόστολοι από την Κωνσταντινούπολη πέρασαν τα σύνορα κι έφεραν το φως του Χριστού στην απέραντη ρωσική γη. Σ' αυτό βοήθησαν και οι έμποροι που πηγαινοέρχονταν από τη μια χώρα στην άλλη. Εκείνη την εποχή οι έμποροι ήταν σπουδαία πρόσωπα, όχι μόνο γιατί έφερναν πλούσια κέρδη στον τόπο τους αλλά και γιατί, σαν κοσμογυρισμένοι, είχαν ανοιχτό μυαλό και καινούριες ιδέες. Έτσι δημιουργήθηκε, πρώτα στο Κίεβο, μια χριστιανική κοινότητα.

Αργότερα η Όλγα, η ηγεμονίδα του Κιέβου, επισκέφθηκε την Κωνσταντινούπολη κι έγινε χριστιανή ορθόδοξη. Ο εγγονός της, ο ηγεμόνας Βλαδίμηρος, βαφτίστηκε ορθόδοξος και μαζί του μεγάλο πλήθος Ρώσων.

Οι άγιοι Κύριλλος και Μεθόδιος

Ο πατριάρχης της Κωνσταντινούπολης Φώτιος, στα βυζαντινά χρόνια, έστειλε στις χώρες όπου μιλούσαν σλαβικά τους Έλληνες αδελφούς Κύριλλο και Μεθόδιο να κηρύξουν τη χριστιανική πίστη. Οι δυο αδελφοί ήταν από τη Θεσσαλονίκη. Ήταν πολύ ικανοί και μορφωμένοι κληρικοί. Πώς όμως θα διέδιδαν το Ευαγγέλιο στη σλαβική γλώσσα που ως τότε δε γραφόταν; Πρώτα πρώτα λοιπόν δημιούργησαν ένα καινούριο αλφάβητο, με το οποίο έγραψαν το Ευαγγέλιο και τα βιβλία της Εκκλησίας στα σλαβικά. Έτσι το ιεραποστολικό τους έργο έγινε ευκολότερο. Τώρα πια οι λαοί αυτοί μπορούσαν να διαβάζουν για το Χριστό και να τελούν τη λατρεία στη δική τους γλώσσα.

Αργότερα κηρύχτηκε η χριστιανική πίστη και στην Τσεχοσλοβακία, την Ουγγαρία, την Αυστρία, τη Ρουμανία και κατόπιν στη Φινλανδία. Δικαιολογημένα, λοιπόν, οι άγιοι Κύριλλος και Μεθόδιος ονομάζονται φωτιστές και προστάτες των Σλάβων.

Ο ορθόδοξος ναός του Τιμίου Σταυρού σ' ένα χωριό της μακρινής και παγωμένης Σιβηρίας, όπου έφτασε το χριστιανικό μήνυμα από Ρώσους ιεραποστόλους.

Ναός του Αγίου Νικολάου σε περιοχή της φυλής των Γιακούτων, στη Σιβηρία.

ΛΑΠΩΝΙΑ

Στην ανάσταση του φίλου του Χριστού Λαζάρου είναι αφιερωμένος ο ορθόδοξος ναός κοντά στη λίμνη Ονέγκα της Λαπωνίας. Πριν από αρκετούς αιώνες οι Λάπωνες δέχτηκαν τη χριστιανική πίστη από τον ορθόδοξο Ρώσο μοναχό Λάζαρο Μουρμάνσκι, που είχε κάνει την καλύβα του στις όχθες της λίμνης και ζούσε εκεί ανάμεσα στους ιθαγενείς. Ο μοναχός Λάζαρος θεράπευσε το τυφλό παιδί ενός Λάπωνα· και στον τόπο εκείνο οι χριστιανοί έχτισαν το ναό τους.

1. Πλάι σε κάθε πρόσωπο γράφω τα χαρακτηριστικά του στοιχεία, που βρίσκω στα κείμενα του μαθήματος.

Φώτιος: _____

Κύριλλος-Μεθόδιος: _____

Μουρμάνσκι: _____

Όλγα: _____

Βλαδίμηρος: _____

2. Θέμα για συζήτηση.

☐ Η σημασία του έργου των αδελφών Κυρίλλου και Μεθοδίου.

Η

Ορθοδοξία στην Ανατολή

ΙΑΠΩΝΙΑ

Οι Ιάπωνες έγιναν ορθόδοξοι από το Ρώσο ιεραπόστολο Νικόλαο Καζάτκιν, ο οποίος πήγε για πρώτη φορά στην Ιαπωνία και κήρυξε την πίστη του Χριστού. Στην εποχή του, οι ορθόδοξοι Ιάπωνες ήταν περίπου 40.000. Τότε έχτισαν στο Τόκιο ένα μεγάλο ναό, αφιερωμένο στον Άγιο Νικόλαο, που υπάρχει ως σήμερα.

Ο πατήρ Ιωάννης Τακαχάσι, ιερέας στον ορθόδοξο ναό του Αγίου Νικολάου στο Τόκιο, εργάζεται ιεραποστολικά στην πατρίδα του, την Ιαπωνία. Πόθος του είναι όλοι οι συμπατριώτες του να γνωρίσουν το Χριστό.

Πριν από λίγα χρόνια ο πατήρ Ιωάννης επισκέφτηκε την Ελλάδα, τον τόπο όπου για πολλές εκατοντάδες χρόνια ζει η ορθόδοξη χριστιανική πίστη. Αργότερα έγραφε: «Κάτι που ποτέ δε θα ξεχάσω είναι η Θεία Λειτουργία σ' έναν ορθόδοξο ελληνικό ναό. Τόσος κόσμος συγκεντρωμένος προσεύχεται και κοινωνεί! Αλλά αυτό που περισσότερο με εντυπωσίασε είναι ό,τι είδα και άκουσα στο 'Άγιον Όρος».

ΚΟΡΕΑ

Την ορθόδοξη ιεραποστολή στην Κορέα την άρχισε το 1900 η Ρωσική Εκκλησία, με πρώτο ιεραπόστολο ένα Ρώσο ιερέα. Στη Σεούλ έχτισαν το ναό του Αγίου Νικολάου.

Σήμερα, Έλληνες ιεραπόστολοι εργάζονται με πολλούς κόπους και προσπάθειες στην Κορέα, και η ορθόδοξη πίστη απλώνεται. Σε πολλές πόλεις χτίζονται ναοί, χειροτονούνται ιερείς, κι έτσι τα Κορεατόπουλα μπορούν να παρακολουθούν τις ιερές ακολουθίες.

ΙΝΔΙΑ

Πριν από πολλά χρόνια, Έλληνες ναυτικοί, έχτισαν στην Καλκούτα τον ορθόδοξο ναό της Μεταμόρφωσης. Εδώ είναι το κέντρο της ιεραποστολικής εργασίας στην Ινδία, όπου είχε πρώτος κηρύξει τη χριστιανική πίστη ο απόστολος Θωμάς.

Έλληνας ιεραπόστολος προσφέρει από ένα σταυρουδάκι στα παιδιά του χωριού Μποραμάρα στην Ινδία. Την ορθόδοξη χριστιανική πίστη άρχισε να διδάσκει στους κατοίκους του χωριού ο νεαρός συχωριανός τους, ο Ιωάννης, που σπούδαζε στην Καλκούτα, κι εκεί γνώρισε την ορθοδοξία και βαπτίστηκε.

ΙΝΔΟΝΗΣΙΑ

Από τις πρώτες βαπτίσεις που έγιναν στο Σόλο της Ιάβας, στην Ινδονησία. Την ορθόδοξη χριστιανική πίστη δίδαξε πρώτος ο Ινδονήσιος πατήρ Δανιήλ, που σπούδασε στην Κορέα, γνώρισε τη χριστιανική πίστη, βαφτίστηκε, έγινε ιεραπόστολος και ύστερα ιερέας.

1. Αντιστοιχίζω.

Ο ιεραπόστολος Νικόλαος
Καζάτκιν ●

Ιωάννης Τακαχάσι ●

Ρώσος ιεραπόστολος ●
Ο ναός της
Μεταμορφώσεως ●

Ο ιεραπόστολος ιερέας
Δανιήλ ●

- άρχισε την ορθόδοξη ιεραποστολή στην Κορέα.
- χτίστηκε στην Καλκούτα από Έλληνες.
- δίδαξε στην Ινδονησία.

● δίδαξε το Χριστό στην Ιαπωνία.

● Ιάπωνας ιερέας.

2. Θέμα για συζήτηση.

□ Συζητάμε τις εικόνες του μαθήματος και κάνουμε τις παρατηρήσεις μας.

Ο αρχιεπίσκοπος Αλάσκας Γρηγόριος
με τον Εσκιμώο ιερέα Φίλιππο και τη γυναίκα του.

Ορθοδοξία στην αμερικανική ήπειρο

38

Στην Αμερική, οι ορθόδοξοι χριστιανοί είναι πάρα πολλοί. Κι αυτό, γιατί οι Έλληνες, οι Σέρβοι, οι Ρώσοι και άλλοι μετανάστες από ορθόδοξες χώρες ήρθαν φέρνοντας μαζί τους το φως της πίστης τους. Αυτό το φως, όχι μόνο το κράτησαν άσβηστο στις νέες πατρίδες τους, αλλά το μετέδωσαν και σε άλλους. Σήμερα, στην Αμερική υπάρχει η Αρχιεπισκοπή Βορείου και Νοτίου Αμερικής, με δέκα επισκόπους σε διάφορες πολιτείες.

Στη Νότια Αμερική, πάλι, και ιδιαίτερα στη Βραζιλία, έγιναν χριστιανοί πολλοί ιθαγενείς με τις προσπάθειες των ιεραποστόλων που έφτασαν ως εκεί. Σήμερα στη Βραζιλία υπάρχουν αρκετοί ντόπιοι, βαφτισμένοι ορθόδοξοι, καθώς και Βραζιλιάνοι ιερείς.

Παιδιά Εσκιμών.

ΑΛΑΣΚΑ

Επιστολή ιεραποστόλου από την Αλάσκα

«... Στις 22 Ιανουαρίου 1729 ξεκινήσαμε από τη Μόσχα για το Ιρκούτσκ. Πήραμε ό,τι θα μας ήταν απαραίτητο για το ταξίδι στην Αλάσκα, μπήκαμε σ' ένα πλοiάριο και αρχίσαμε να ανεβαίνουμε τον ποταμό Λένα. Μέρες, βδομάδες, ίσως πέρασε και μήνας που πλέαμε στο ποτάμι, ανεβαίνοντας κατά τις πηγές του. Όταν βγήκαμε στη στεριά, φορτώσαμε σε άλογα τις αποσκευές μας και ξεκινήσαμε. Έξι μήνες ταξιδεύαμε, άλλοτε καβάλα και άλλοτε περπατώντας, για να φτάσουμε τελικά στην Αλάσκα.

Μείναμε εκεί όπου ζούσαν οι Εσκιμώοι και οι Αλεούτιοι. Εργαστήκαμε πολύ σκληρά. Προσπαθούσαμε να τους μιλήσουμε για τη χριστιανική πίστη. Οι άνθρωποι εδώ, κυρίως οι Αλεούτιοι, μας ξάφνιασαν με την προθυμία τους να βαφτιστούν. Στο Κόντιακ βαφτίστηκαν έξι χιλιάδες άνθρωποι...».

Αρχιμανδρίτης Ιωάσαφ,
από το περιοδικό, Πάντα τα Έθνη

ΚΑΝΑΔΑΣ

Ένας Έλληνας από τον Καναδά διηγείται το εξής περιστατικό:

«Ένα Σάββατο απόγευμα βρέθηκα στο ρωσικό ναό του Μοντρεάλ. Μόλις είχε αρχίσει ο εσπερινός. Μέσα στο ημίφως ξεχωρίζω για μια στιγμή μια μορφή αλλιώςτική από τις άλλες. Ήταν ένας Ινδιάνος με έντονα χαρακτηριστικά και με μακριά μαλλιά. Περίεργη και ασυνήθιστη, για μένα, φιγούρα.

Στο τέλος της ακολουθίας δεν κρατήθηκα. Πήγα κοντά του να τον γνωρίσω.

— Γιάννης, του λέω στα αγγλικά. Καλώς ήρθες.

— Βλαδίμηρος, μου απαντά.

— Είμαι Έλληνας. Εσύ; τον ρωτάω.

— Κι εγώ, μου λέει.

Κάπου εκεί τα 'χασα. Ήταν το μόνο που δεν περίμενα ν' ακούσω.

— Μιλάς ελληνικά; του λέω.

Σκέφτηκε λίγο, και μετά μου απαντά με πολύ καλά ελληνικά:

— «Αγαπάτε αλλήλους, αγαπάτε τους εχθρούς υμών».

Τελειώνοντας τη φράση του, έβαλε τα γέλια.

— Είμαι Ινδιάνος, μου λέει. Αισθάνομαι και Ρώσος και Έλληνας και Σέρβος, γιατί είμαι ορθόδοξος.

Ο Βλαδίμηρος είναι πολύ μορφωμένος. Σπούδασε Γλωσσολογία και, ανάμεσα σε διάφορες γλώσσες, γνώρισε τη σλαβική και το αλφάβητο που έφτιαξαν οι άγιοι Κύριλλος και Μεθόδιος. Έτσι πήγε στη Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία, ν' ακούσει αυτή τη γλώσσα. Εκεί σιγά σιγά γνώρισε την ορθόδοξη πίστη και βαφτίστηκε. Σήμερα εκκλησιάζεται συχνά στον ορθόδοξο ναό και του αρέσει να υπηρετεί στο ιερό την ώρα της Θείας Λειτουργίας, όπως κάνουν τα παιδιά».

Από το περιοδικό, Πάντα τα Έθνη

1. Μοιράζω τα πιο κάτω ονόματα στις ομάδες α, β και γ.
(Εσκιμώοι, Αλάσκα, Έλληνες, Σέρβοι, Βραζιλιάνοι, Η.Π.Α.*, Αλεούτιοι, Βραζιλία, Ρώσοι, Καναδάς)
- α. Χώρες της Αμερικής που δέχτηκαν την Ορθοδοξία.

.....
.....

- β. Ορθόδοξοι μετανάστες στις ΗΠΑ.

.....
.....

- γ. Ιθαγενείς της Αμερικής που δέχτηκαν την Ορθοδοξία.

.....
.....

* Η.Π.Α.: Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής.

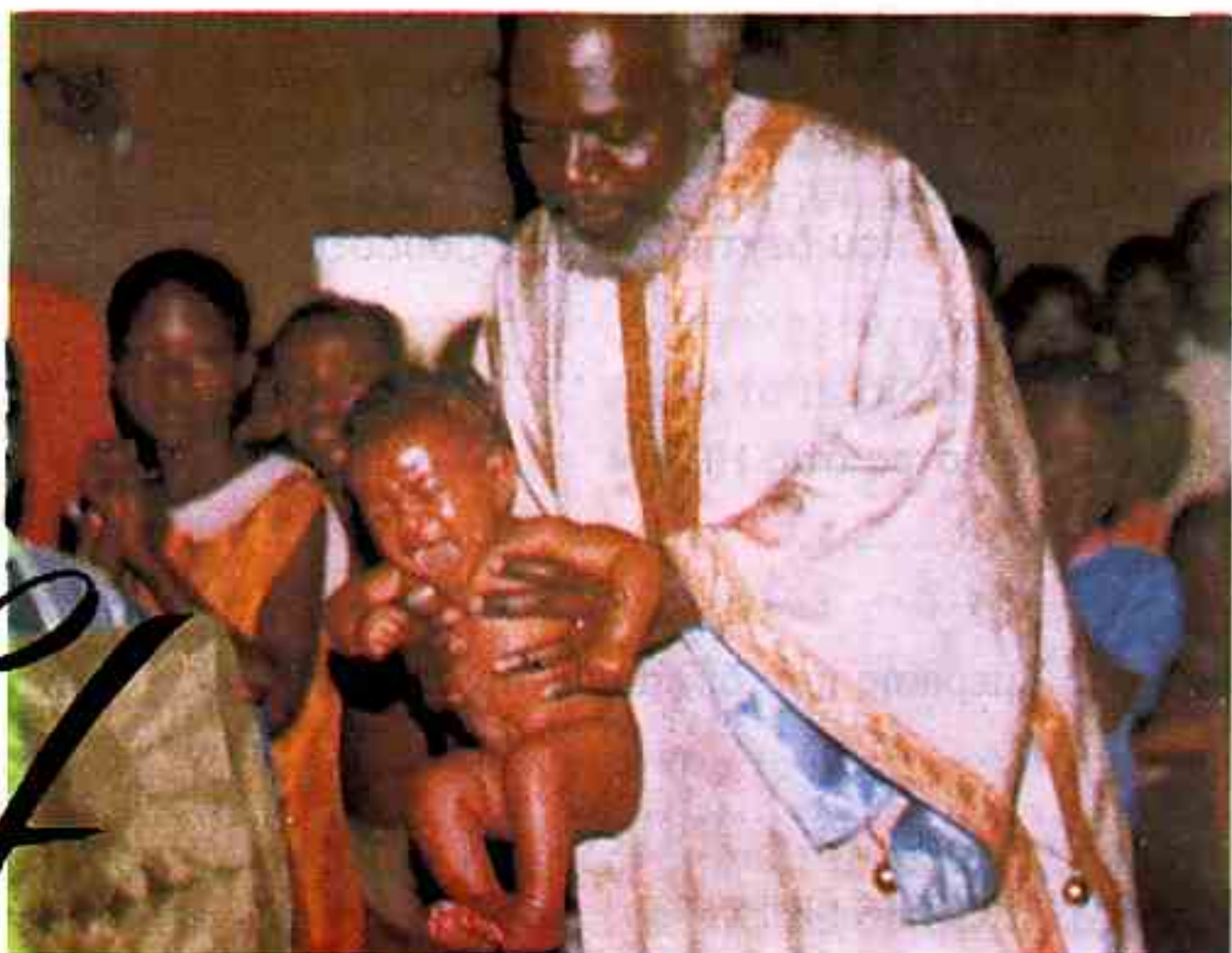
2. Χρησιμοποιώντας τις παρακάτω λέξεις σχηματίζω ένα μικρό κείμενο που το νόημά του να είναι σχετικό με το αντίστοιχο κείμενο του μαθήματος.
(Μοντρεάλ, Ινδιάνος, γνωρίζω, Βλαδίμηρος, ρωτώ, αγαπώ, μορφωμένος, γλώσσα, βαφτίζομαι).

3. Θέμα για συζήτηση.

☐ Είμαι Ινδιάνος, αισθάνομαι και Ρώσος και Έλληνας και Σέρβος, γιατί είμαι ορθόδοξος.

Ακολουθία σε ορθόδοξο ναό της Βόρειας Αμερικής

Ορθοδοξία στην Αφρική

Η έρημος θ' ανθίσει σαν κρίνο και θ' αναβλύσει νερό
στη διψασμένη γη.

Προφήτης Ησαΐας

Μια ομάδα από χωριά, σκορπισμένα στην έρημο του βόρειου Καμερούν, είναι η περιοχή του Κατράνγκ. Φτωχά και εγκαταλειμμένα, χωρίς νερό δέκα μήνες το χρόνο, οπότε η ζέστη ανεβαίνει στους 56 βαθμούς! Παρόλα αυτά, εκεί, ανάμεσα στους ειδωλολάτρες, άνθισε η Ορθοδοξία, καινούριο, σπάνιο λουλούδι, που άλλαξε τη ζωή τους και ομόρφυνε την έρημο, την καυτή και άνυδρη. Όποιος δεν έχει πάει στα μέρη αυτά δε θα μπορέσει ποτέ να καταλάβει την ομορφιά της ιεραποστολής και τον αγώνα του ιεραποστόλου, που πρέπει να έχει θεϊκή δύναμη, και η καρδιά του να είναι ζωντανή φωτιά αγάπης, για ν' αντέξει τους κόπους, τους κινδύνους, τις στερήσεις.

Ο Χριστός ευλόγησε την κοινότητα του Κατράνγκ. Εκατοντάδες είναι πια οι βαπτισμένοι ορθόδοξοι πιστοί κι έχουν δικό τους ιερέα. Δεν έχουν ναό. Μαζεμένοι όλοι κάτω από ένα δέντρο παίρνουν μέρος στη Θεία Λειτουργία. Πριν από λίγο καιρό ακόμη, ο ιερέας λειτουργούσε με ένα πλαστικό ποτήρι κι ένα πλαστικό πιάτο! Τώρα έχουν ένα ολοκαίνουριο δισκοπότηρο. Δόξα τω Θεώ! Σε λίγο θα βάλουνε και θεμέλιο λίθο για να χτιστεί ο ναός. Ρίζωσε έτσι η Ορθοδοξία στο Κατράνγκ του μακρινού Καμερούν.

Μητροπολίτης Δυτικής Αφρικής Ειρηναίος,
Περιοδικό, Πάντα τα Έθνη

Στην Αφρική, την απέραντη αυτή ήπειρο, το ορθόδοξο Πατριαρχείο της Αλεξάνδρειας συνεχίζει το έργο της ιεραποστολής.

Σήμερα, ορθόδοξοι ιεραπόστολοι από την Ελλάδα, την Κύπρο, την Φινλανδία και την Αμερική εργάζονται για τη διάδοση του Ευαγγελίου σε αρκετές χώρες της Αφρικής. Έτσι, στις περισσότερες αφρικανικές χώρες μπορούν οι Αφρικανοί:

Να κοινωνούν το σώμα και το αίμα του Χριστού.

Και να λένε: «Χριστός Ανέστη! Αληθώς Ανέστη!».

Ταξιδεύουν σε δρόμους ανύπαρκτους

Ξεκινήσαμε παίρνοντας ένα χωματόδρομο. Ύστερα από μερικά χιλιόμετρα ο δρόμος ξαφνικά χάθηκε... Μόνο ο συνεπιβάτης μας —ήταν από κείνη την περιοχή— ήξερε να μας πει πάνω από ποιο θάμνο έπρεπε να περάσει το αυτοκίνητο. Και, αλήθεια, περάσαμε πάνω από αμέτρητους θάμνους. Ποτέ δε θα μπορούσα να φανταστώ ότι εκείνο το αυτοκινητάκι θα κατάφερνε να σκαρφαλώσει εκεί πάνω.

Σε κάποια στιγμή ο πατήρ Στέφανος, που οδηγούσε, σταμάτησε απότομα. Βρεθήκαμε μπροστά σ' έναν απότομο κατήφορο.

— Αδύνατο, είπα, να συνεχίσουμε.

— Μα δεν υπάρχει άλλος δρόμος για το χωριό μας, λέει ο ντόπιος οδηγός. Πρέπει να συνεχίσουμε.

Για μεγαλύτερη ασφάλεια κατεβήκαμε όλοι κάτω από το αυτοκίνητο και ο πατήρ Στέφανος πήρε τη μεγάλη απόφαση! Έκανε το σταυρό του και ξεκίνησε. Κι εμείς προσευχόμαστε, άλλοι μυστικά και άλλοι δυνατά, με κομμένη την ανάσα. Το αυτοκίνητό μας προσγειώθηκε ομαλά, μετά τον επικίνδυνο κατήφορο...

Αν ακούσετε κάποιον να μην πιστεύει στο θαύμα, στείλτε τον να εργαστεί σε κάποια ιεραποστολή στην Αφρική.

Ένας ιεραπόστολος, περιοδικό, Πάντα τα Έθνη.

1. Η ακροστιχίδα της ΑΦΡΙΚΗΣ.

_____	Εκεί βρίσκεται το πατριαρχείο της Αφρικής.
_____	Και αυτή η χώρα στέλνει ιεραποστόλους στην Αφρική.
_____	Έπιασε ρίζες (με μια λέξη).
_____	Φέρνουν τη χριστιανική πίστη σ' όλο τον κόσμο.
_____	Στην έρημό του άνθισε η Ορθοδοξία.
_____	Η Αφρική είναι μια μεγάλη.

2. Θέματα για συζήτηση.

- ☐ Η ιεραποστολική δραστηριότητα του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας.
- ☐ Δύσκολες και καλές στιγμές της ιεραποστολής.

40

α γίνουμε όλοι ένα

Η οικογένεια είχε μαζευτεί για τη φωτογραφία της χρονιάς. Είχαν έρθει κι εφέτος τα ξενιτεμένα παιδιά κι εγγόνια. Ζούσαν ακόμα ο παππούς και η γιαγιά. Τα βλαστάρια τους, με χαρά κι αγάπη, τους έβαλαν στη μέση για τη φωτογραφία. Μαζεύτηκαν γύρω τους, κοντά κοντά. Πιο πολύ από άλλες φορές, αισθάνονταν ενωμένοι, το ίδιο αίμα, η ίδια καρδιά.

«Υπέρ της των πάντων ενώσεως», είπε ο παππούς σαν να βρισκόταν στην εκκλησία.

Μήπως και δεν είναι ένα σώμα, μια ψυχή, οι πιστοί που μαζεύονται να μεταλάβουν το σώμα και το αίμα του Χριστού; Μήπως δεν τους ενώνει η αγάπη κι η προσευχή κάτω από τη σκέπη της Παναγίας; Μήπως δε λέμε την Εκκλησία μας «μία, αγία, καθολική* και αποστολική;»

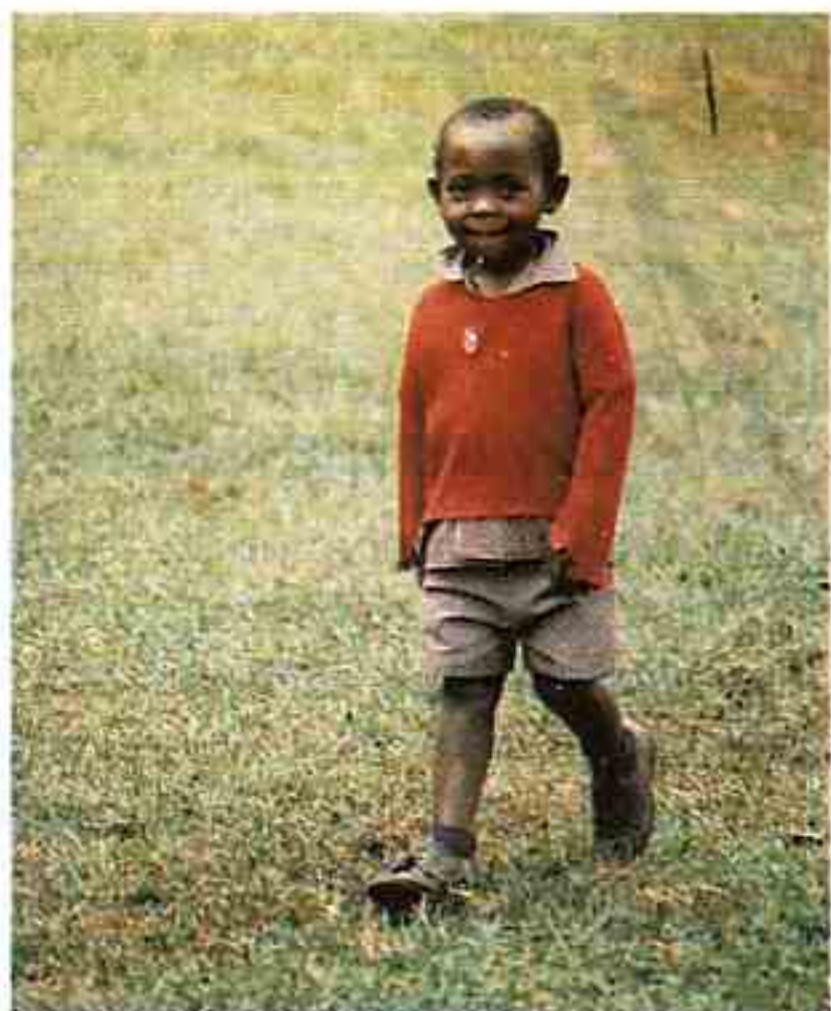
* καθολική: έχει σκοπό ν' αγκαλιάσει όλο τον κόσμο.

«Σας δίνω μια καινούρια εντολή», είχε πει ο Χριστός στους μαθητές του: «Να αγαπάτε ο ένας τον άλλο, όπως σας αγάπησα κι εγώ... Από αυτό θα καταλάβουν ότι είστε μαθητές μου, αν είστε αγαπημένοι μεταξύ σας».

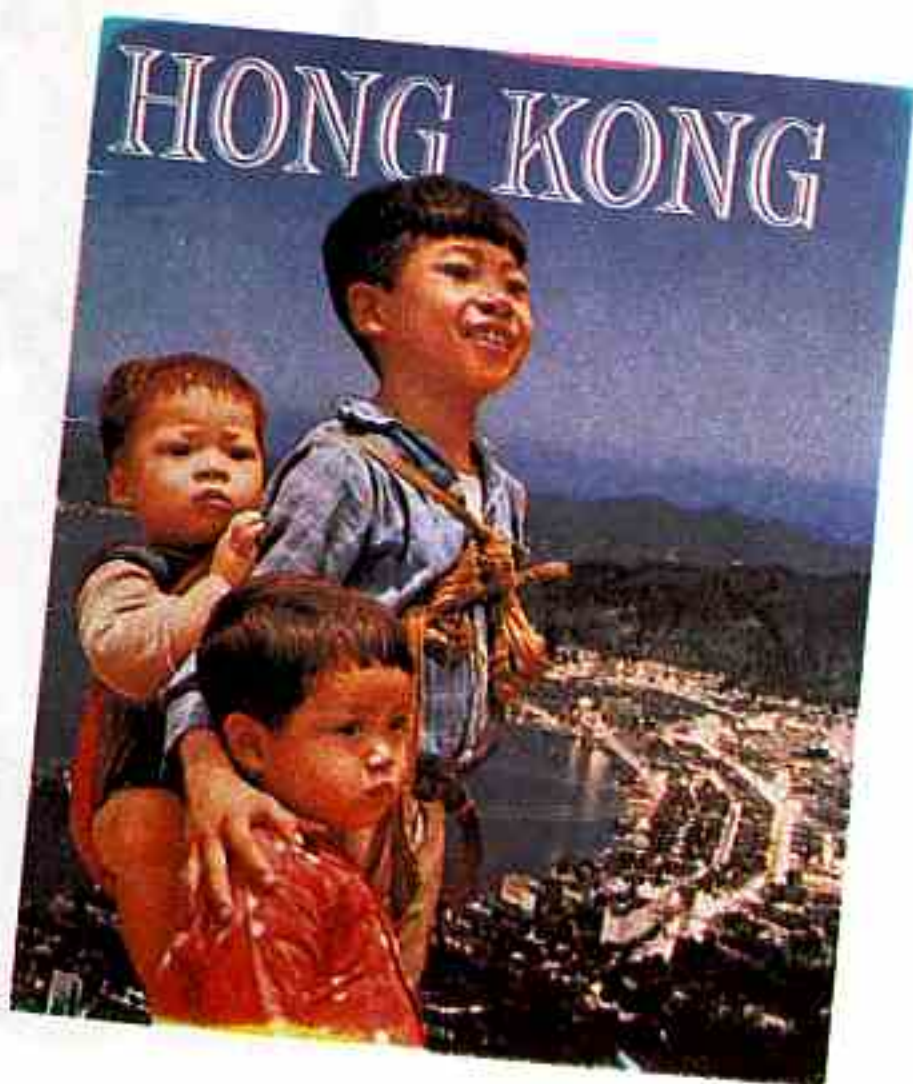
Το ίδιο κι ο απόστολος Παύλος μιλάει για την ενότητα των χριστιανών, μέσα από την αγάπη της Εκκλησίας: «Δεν είστε ξένοι και μετανάστες αλλά συμπολίτες των αγίων και φίλοι του Θεού».

— Να 'στε πάντα αγαπημένοι και μεταξύ σας και με όλο τον κόσμο, είπε τέλος ο παππούς.

Έκλεισε για μια στιγμή τα μάτια. Είχε πολύ ταξιδέψει στα νιάτα του, και τώρα του έρχονταν στο νου άνθρωποι, μεγάλοι και μικρά παιδιά, που είχε συναντήσει στη ζωή του. Μαύροι... κίτρινοι... άσπροι... Δε θυμάται πια τα λόγια τους, αλλά εκείνος μόνο λόγια αγάπης θα είχε να τους πει.

Όλα αυτά τα παιδιά με την ίδια πίστη γίνονται ένα μέσα στη μια Εκκλησία του Χριστού, κι ας είναι από διαφορετική φυλή και πατρίδα.

Αναστάσιμος ύμνος

Δεῦτε πάντα τὰ ἔθνη
γνῶτε τοῦ φρικτοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν.
Χριστὸς γὰρ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν
ὁ ἐν ἀρχῇ Λόγος, ἐσταυρώθη δι' ἡμᾶς
καὶ ἐκὼν ἐτάφη καὶ ἀνέστη ἐκ νεκρῶν
τοῦ σῶσαι τὰ σύμπαντα, αὐτὸν προσκυνήσωμεν.

Απόδοση

Ελάτε ὅλοι οἱ λαοί
να γνωρίσετε τὴ δύναμιν τοῦ μεγάλου μυστηρίου:
Ὁ Χριστός, ὁ Σωτήρας μας, ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ,
δέχτηκε νὰ σταυρωθεῖ καὶ νὰ πεθάνει γιὰ μας,
καὶ ἀναστήθηκε ἀπὸ τὸν τάφο,
γιὰ νὰ σώσει τὰ σύμπαντα.
Αὐτὸν ας προσκυνήσουμε.

Παναγία, η Μητέρα όλων μας.

Στη μαύρη Παναγιά

Καλή μου Μητέρα Παναγιά,
οι κίτρινοι σου δάνεισαν το χρώμα τους,
οι κόκκινοι σ' έκαναν ίδια με τις γυναίκες τους.
Θα αρνηθείς το δικό μας, το μαύρο χρώμα;
Αλλά από την ημέρα της Κοίμησής σου,
από κείνη τη δοξασμένη μέρα
που σε δέχτηκαν οι ουρανοί,
δεν έχεις πια χρώμα.

Μάλλον έχεις όλα τα χρώματα:
Είσαι κίτρινη με τους κίτρινους,
με τους κόκκινους κόκκινη,
είσαι λευκή με τους λευκούς
και με τους μαύρους μαύρη.

Είσαι μια Μάνα με τόσα παιδιά,
τόσο διαφορετικά
κι όμως ενωμένα κοντά σου.

Πατήρ Αλβέρτος, από το Κογκό

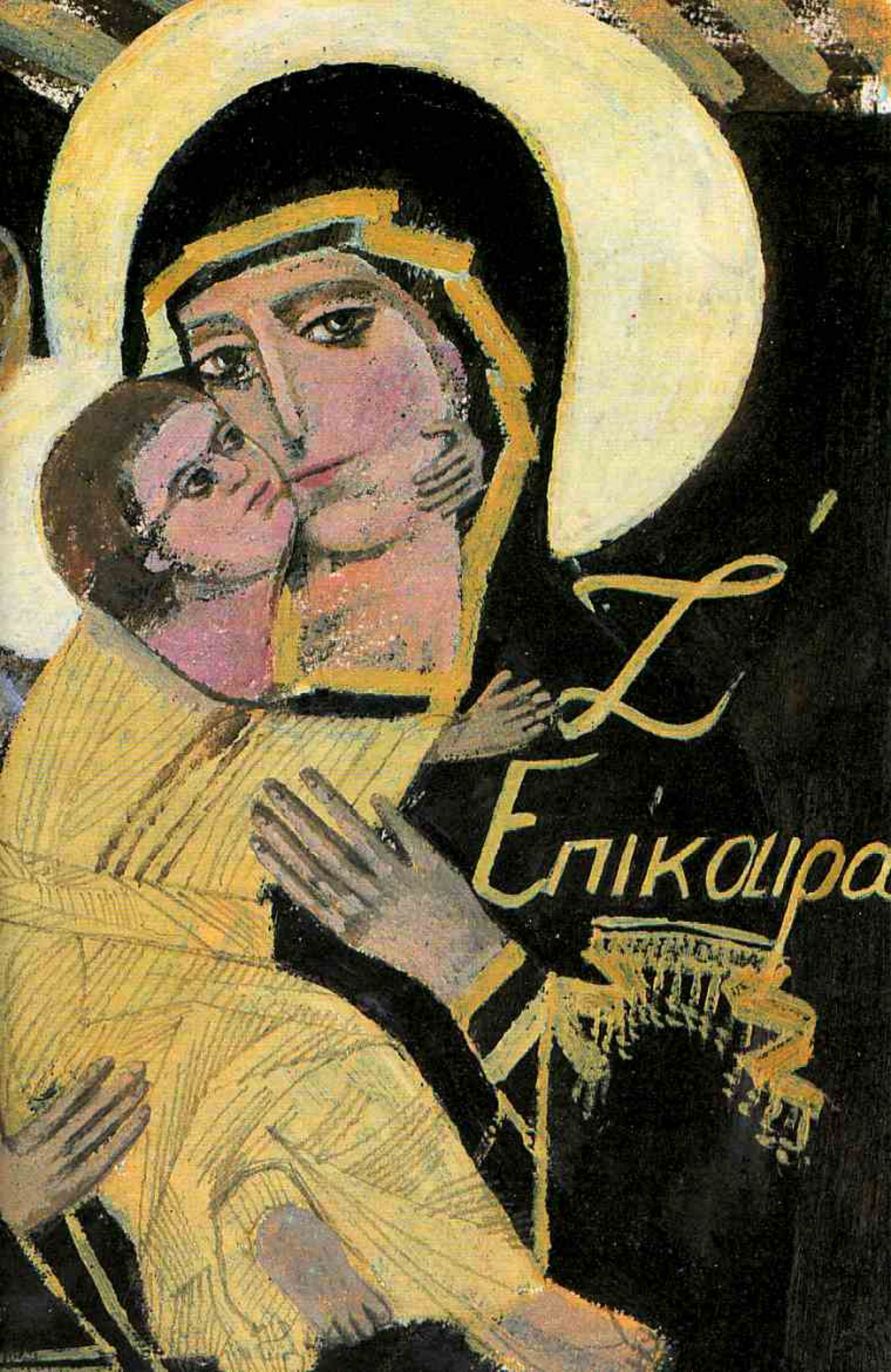
1. Θέματα για συζήτηση.

☐ Παρατηρούμε τις εικόνες των μαθημάτων του κεφαλαίου και τις συσχετίζουμε με αυτό που ακούμε στη Θεία Λειτουργία: «Εις μίαν, αγίαν, καθολικήν και αποστολικήν Εκκλησίαν».

☐ Με τη βοήθεια του κειμένου του τελευταίου μαθήματος και με όσα σχετικά έχουμε ακούσει σε προηγούμενα μαθήματα συζητούμε τις σχέσεις μας με το Θεό και τους συνανθρώπους μας.

2. Ζωγραφίζω κάτι που μου έκανε ιδιαίτερη εντύπωση από οποιοδήποτε προηγούμενο μάθημα του κεφαλαίου.

ΕΠΙΚΟΙΡΑ

Ανδρέας ο Πρωτόκλητος

41 Ο Αντρέας κι ο Πέτρος είναι φίλοι στενοί κι αγαπημένοι. Φίλοι κι οι γονείς τους. Γι' αυτό συχνά οι δυο οικογένειες πάνε μαζί εκδρομές και ταξίδια. Αυτή τη φορά το ταξίδι θα γίνει στην Πάτρα, για τη γιορτή του αγίου Ανδρέα, που είναι προστάτης της πόλης.

— Κι έτσι, θα γιορτάσεις μαζί με τον άγιο που έχεις τ' όνομά του, λέει ο πατέρας στον Αντρέα. Καλό θα ήταν όμως, πριν φτάσουμε, να μάθετε για τη ζωή αυτού του αποστόλου, που ονομάζεται και Πρωτόκλητος.

— Έχουμε καιρό στο ταξίδι, λέει η μητέρα που πάντα φοβάται μην αργήσουν. Ετοιμαστείτε τώρα.

Μεγάλοι και παιδιά μπήκαν στο τρένο για την Πελοπόννησο.

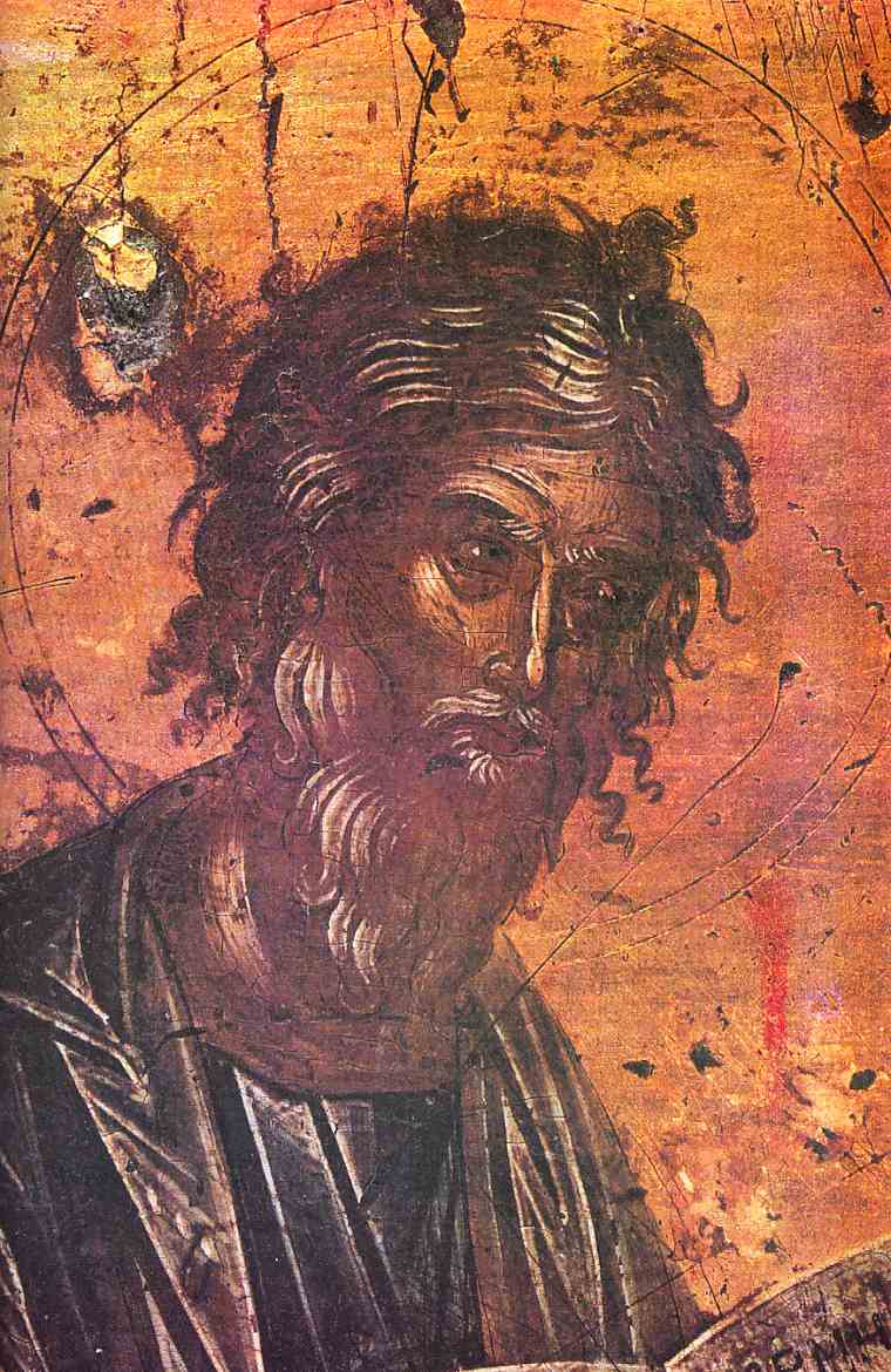
Λίγες ώρες κράτησε η διαδρομή. Και μόλις άφησαν τα πράγματά τους στο ξενοδοχείο, ξεκίνησαν όλοι για το ναό του Αγίου όπου άρχιζε ο εσπερινός.

Μπήκαν, άναψαν τα κεράκια τους, προσκύνησαν κι άκουσαν τον εσπερινό με προσοχή κι ευλάβεια. Την άλλη μέρα θα έρχονταν πάλι στο ναό για τη Θεία Λειτουργία κι ύστερα θα ακολουθούσαν τη λιτανεία του Αγίου μέσα στους γιορτινούς δρόμους της Πάτρας.

Τι είχαν μάθει όμως τα παιδιά για τον Άγιο, όση ώρα ταξίδευαν;

Ο απόστολος Ανδρέας ονομάστηκε Πρωτόκλητος γιατί ήταν ο πρώτος από τους ψαράδες που κάλεσε ο Ιησούς για να τους κάνει μαθητές του. Πρωτύτερα ο Ανδρέας ήταν μαθητής του Ιωάννη του Προδρόμου, γι' αυτό και πρόθυμα ακολούθησε το Χριστό. Με την ίδια προθυμία πήγε κοντά στο Χριστό και ο αδερφός του ο Πέτρος. Με πίστη και αφοσίωση ο Ανδρέας ακολούθησε το Χριστό ως τη Σταύρωση και την Ανάστασή του.

Μετά την Πεντηκοστή, όταν οι μαθητές σκορπίστηκαν στα πέρατα της οικουμένης για να κηρύξουν το λόγο του Θεού, ο Ανδρέας κήρυξε στην περιοχή της Μαύρης Θάλασσας και στην Ελλάδα. Στην Πάτρα έμεινε πολύ καιρό: δίδαξε, βάπτισε, γιάτρεψε αρρώστους. Όλοι τον σέβονταν και τον αγαπούσαν· ακόμη και η γυναίκα του Ρωμαίου διοικητή, η Μαξιμίλλα και ο αδερφός του ο Στρατοκλής βαπτίστηκαν και έγιναν χριστιανοί. Αυτό θύμωσε πολύ το διοικητή. Έριξε τον

Ανδρέα στη φυλακή και σε λίγο τον καταδίκασε να θανατωθεί πάνω στο σταυρό. Έτσι ο Πρωτόκλητος, ο πιστός μαθητής, είχε τον ίδιο θάνατο με τον αγαπημένο του δάσκαλο.

Η μνήμη του αγίου Ανδρέα γιορτάζεται στις 30 Νοεμβρίου.

Ο άγιος Ανδρέας στην Κύπρο

Στην Κύπρο, πολύ γνωστό είναι το μοναστήρι του αποστόλου Ανδρέα στην άκρη της Καρπασίας.

Αναφέρεται ότι ο απόστολος Ανδρέας, ύστερα από την Ανάληψη του Χριστού και το διωγμό των χριστιανών από τους Ιουδαίους, βρέθηκε στην Κύπρο, στο ακρωτήριο της Καρπασίας. Μια μέρα, ένα καράβι περνούσε κοντά στην ακτή και ο απόστολος έκανε σήμα ότι ήθελε να τον πάρουν μαζί τους. Οι άνθρωποι στο καράβι είχαν προβλήματα από έλλειψη νερού. Ο Άγιος, με θαύμα, έβγαλε νερό από το βράχο κι έδωσε στους διψασμένους ταξιδιώτες. Πάνω στο καράβι ένιψε με το νερό τον τυφλό γιο του καπετάνιου, κι αυτός είδε πάλι το φως του. Όλοι τότε πίστεψαν στο Χριστό. Αργότερα ο πλοίαρχος ξαναγύρισε στο σημείο όπου είχε βρει τον Άγιο κι έχτισε προς τιμή του ένα μικρό εκκλησάκι.

Οι κάτοικοι του Ριζοκάρπασου έχτισαν πριν από δυο αιώνες το μοναστήρι του αποστόλου Ανδρέα, που είναι πολύ αγαπητό στους Κυπρίους. Μαζί με τη Μονή Κύκκου αποτελούν τα σημαντικότερα προσκυνήματα στο νησί.

Απολυτίκιο του αγίου Ανδρέα

Ὡς τῶν ἀποστόλων Πρωτόκλητος,
καὶ τοῦ Κορυφαίου ἀντάδελφος,
τὸν Δεσπότην τῶν ὅλων, Ἀνδρέα, ἱκέτευε,
εἰρήνην τῇ οἰκουμένην δωρήσασθαι,
καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος.

Απόδοση

Εσύ ο πρώτος καλεσμένος από τους Αποστόλους
κι αδερφός του κορυφαίου (του Πέτρου)
παρακάλεσε, Αντρέα, τον Κύριο όλου του κόσμου,
να χαρίσει στην οικουμένη την ειρήνη
και στις ψυχές μας τη μεγάλη αγάπη του.

1. Γράφω λίγα λόγια για τον άγιο Ανδρέα, με βάση τα κείμενα του μαθήματος, δίπλα σε κάθε μια από τις παρακάτω λέξεις.

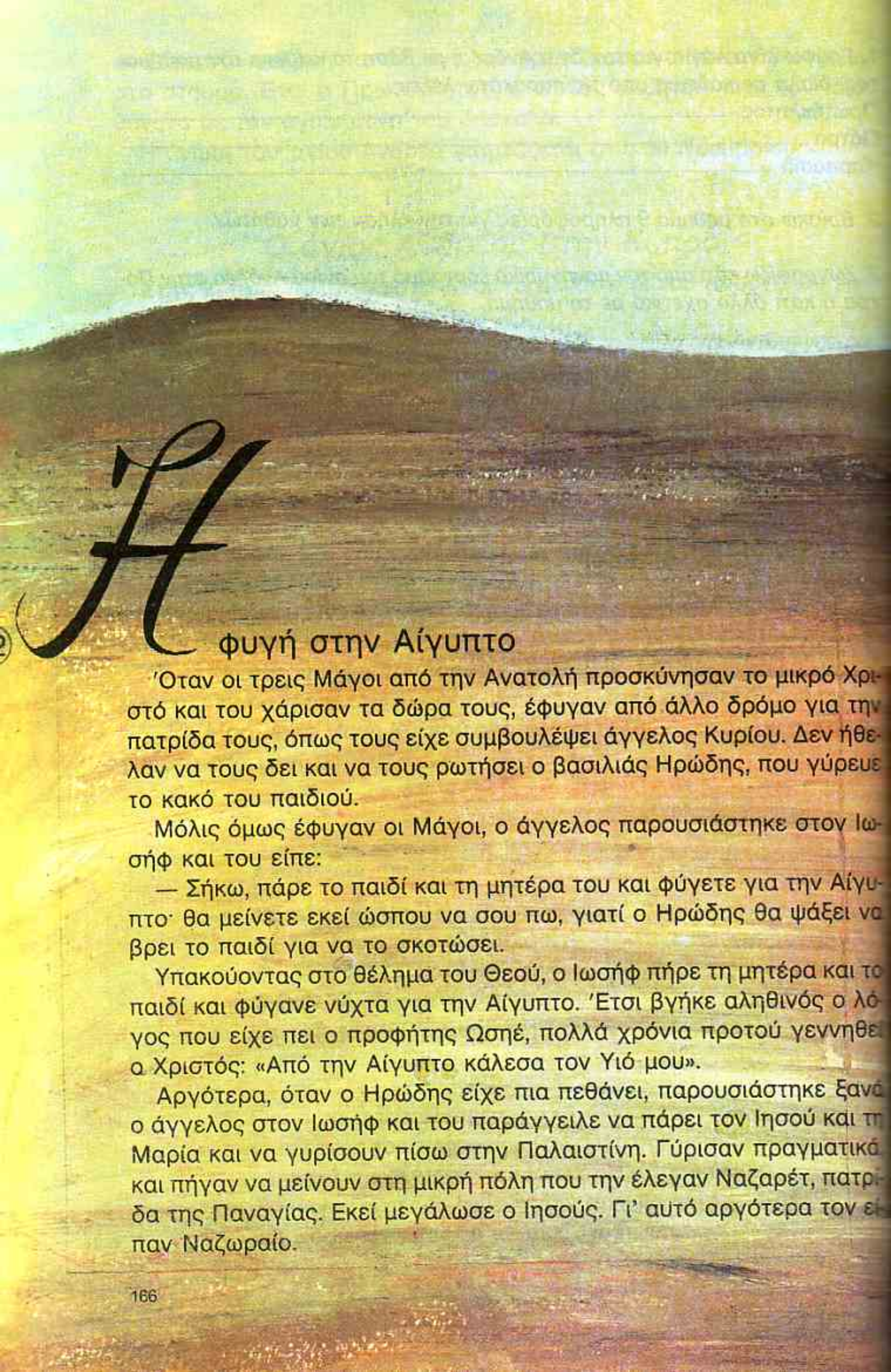
Πρωτόκλητος -----

Πάτρα -----

Καρπασία -----

2. Βρίσκω στο μάθημα 9 πληροφορίες για την κλήση των μαθητών.

3. Ζωγραφίζω κάτι από τον πανηγυρικό εορτασμό του αγίου Ανδρέα στην Πάτρα ή κάτι άλλο σχετικό με το μάθημα.

Η

φυγή στην Αίγυπτο

Όταν οι τρεις Μάγοι από την Ανατολή προσκύνησαν το μικρό Χριστό και του χάρισαν τα δώρα τους, έφυγαν από άλλο δρόμο για την πατρίδα τους, όπως τους είχε συμβουλέψει άγγελος Κυρίου. Δεν ήθελαν να τους δει και να τους ρωτήσει ο βασιλιάς Ηρώδης, που γύρευε το κακό του παιδιού.

Μόλις όμως έφυγαν οι Μάγοι, ο άγγελος παρουσιάστηκε στον Ιωσήφ και του είπε:

— Σήκω, πάρε το παιδί και τη μητέρα του και φύγετε για την Αίγυπτο· θα μείνετε εκεί ώσπου να σου πω, γιατί ο Ηρώδης θα ψάξει να βρει το παιδί για να το σκοτώσει.

Υπακούοντας στο θέλημα του Θεού, ο Ιωσήφ πήρε τη μητέρα και το παιδί και φύγανε νύχτα για την Αίγυπτο. Έτσι βγήκε αληθινός ο λόγος που είχε πει ο προφήτης Ωσηέ, πολλά χρόνια προτού γεννηθεί ο Χριστός: «Από την Αίγυπτο κάλεσα τον Υιό μου».

Αργότερα, όταν ο Ηρώδης είχε πια πεθάνει, παρουσιάστηκε ξανά ο άγγελος στον Ιωσήφ και του παράγγειλε να πάρει τον Ιησού και τη Μαρία και να γυρίσουν πίσω στην Παλαιστίνη. Γύρισαν πραγματικά και πήγαν να μείνουν στη μικρή πόλη που την έλεγαν Ναζαρέτ, πατρίδα της Παναγίας. Εκεί μεγάλωσε ο Ιησούς. Γι' αυτό αργότερα τον έλεγαν Ναζωραίο.

Η σωτηρία του Μωυσή

Ο Φαραώ Ραμσής Β' ήταν πολύ σκληρός με τους Ισραηλίτες· τόσο πολλοί που είχαν γίνει, φοβόταν μήπως ξεσηκωθούν εναντίον του. Γι' αυτό τους έβαλε να δουλεύουν σε πολύ βαριές δουλειές κι έδωσε διαταγή στους επιστάτες να είναι πολύ σκληροί μαζί τους. Οι Ισραηλίτες όμως, αντί να λιγοστεύουν, γίνονταν περισσότεροι και δυνατότεροι. Είδε κι απέειδε ο βασιλιάς πως έτσι δε θα τους ξεφορτωθεί. Δίνει τότε διαταγή να πετούν τα νεογέννητα αγόρια στον ποταμό Νείλο.

Εκείνο τον καιρό μια Ισραηλίτισσα γέννησε ένα χαριτωμένο αγοράκι. Τρεις μήνες μεγάλωνε το παιδάκι στα κρυφά. Κι επειδή δεν μπορούσε να το κρύψει άλλο, πήρε ένα καλάθι, το άλειψε με πίσσα, έβαλε μέσα το μωράκι και πήγε στην άκρη στο ποτάμι, εκεί που το νερό δεν ήταν ορμητικό. Φίλησε το παιδί της κι έβαλε το καλάθι στο νερό.

Πιο κάτω στο ποτάμι η κόρη του Φαραώ έκανε το μπάνιο της. Βλέπει το καλάθι να πλέει και διατάζει να της το φέρουν. Κοιτάζει, και τι να δει! Ένα όμορφο μωρό που έκλαιγε! Το πήρε στην αγκαλιά της.

Η αδερφή του μωρού, καλά κρυμμένη στις καλαμιές, μόλις είδε πως η βασιλοπούλα κράτησε στα χέρια της το παιδάκι, πέταξε από τη χαρά της. Πλησιάζει, και με θάρρος τη ρωτά:

— Θέλεις να σου βρω μια γυναίκα να το φροντίζει;

— Θέλω.

Το κοριτσάκι έτρεξε γρήγορα κι έφερε τη μάνα του.

— Πάρ' το, της είπε η κόρη του Φαραώ. Φύλαξέ το και μεγάλωσέ το. Θα σε πληρώνω γι' αυτό.

Όταν το παιδί μεγάλωσε, η πριγκίπισσα το πήρε κοντά της, το έκανε παιδί της και το ονόμασε Μωυσή, που θα πει: «Σε έσωσα από το νερό».

Πολλά χρόνια μετά, ο Μωυσής, άντρας πια, οδήγησε το λαό του Ισραήλ στην ελευθερία.

1. Αντιστοιχίζω τα ονόματα με τις φράσεις.

Μάγοι ●	● 'Ηθελε να κάνει κακό στον Ιησού.
Ηρώδης ●	● 'Εφυγε με τη Μαρία και το Χριστό για την Αίγυπτο.
	● Εκεί κατέφυγε η αγία οικογένεια.
	● Σοφοί από την Ανατολή.
Ιωσήφ ●	● 'Ηρθαν να προσκυνήσουν το Χριστό.
Αίγυπτος ●	● Η πατρίδα της Μαρίας.
	● Κακός βασιλιάς.
	● Σ' αυτόν παρουσιάστηκε άγγελος Κυρίου.
Ναζαρέτ ●	● Από εκεί κάλεσε τον Υιό του ο Θεός.
	● Εκεί μεγάλωσε ο Ιησούς.

2. Ζωγραφίζω μια σκηνή από τις δύο ιστορίες.

Αρχή από χειρόγραφο Θείας Λειτουργίας.

3 Κορεία γεμάτη αγώνες

Ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος γεννήθηκε στην Αντιόχεια. Σπουδασε δικηγόρος. Ήταν ικανός νομικός και το μέλλον ανοιγόταν λαμπρό μπροστά του. Όμως εκείνος διάλεξε ένα δρόμο δύσκολο. Έγινε κληρικός και αφιέρωσε τον εαυτό του στο Θεό και στη διακονία* της Εκκλησίας. Η φήμη του δραστήριου κληρικού έφτασε παντού στην αυτοκρατορία. Έτσι, όταν στην Κωνσταντινούπολη πέθανε ο επίσκοπος, ο λαός ζήτησε να πάρει τη θέση του ο Χρυσόστομος.

Στη Βασιλεύουσα*, ο Χρυσόστομος αντιμετώπισε πολλές δυσκολίες. Οι αιρετικοί ήθελαν να απομακρύνουν τους χριστιανούς από την ορθή πίστη. Οι άρχοντες πάλι, με τη ζωή και τα έργα τους, έδιναν πολύ κακό παράδειγμα στο λαό.

Με τις ομιλίες του στην εκκλησία ο Χρυσόστομος κρατούσε τον κόσμο στην ορθή πίστη και δε δίσταζε να λέει στους άρχοντες τα λάθη τους. Ο λαός τον αγαπούσε και τον άκουγε σαν πατέρα. Οι άρχοντες όμως, για να απαλλαγούν απ' αυτόν, τον έστειλαν τρεις φορές εξορία. Κάθε φορά που έφευγε για τον καινούριο τόπο της εξορίας του, τον συνόδευαν τα δάκρυα των πιστών. Και κάθε φορά που επέστρεφε, τα δάκρυα ήταν δάκρυα χαράς, ευγνωμοσύνης και δοξολογίας προς το Θεό.

Το τέλος της ζωής του τον βρήκε στην εξορία. Πήγε κοντά στον Κύριο, αλλά έμεινε για πάντα στις καρδιές των ανθρώπων.

* διακονία: υπηρεσία

** Βασιλεύουσα: η βασίλισσα όλων των πόλεων, η Κωνσταντινούπολη.

Λόγια του Χρυσοστόμου

«Κάποτε χτύπησε την πόλη μας μεγάλη ξηρασία και τα σπαρτά ήταν αδύνατο να καρποφορήσουν... Η πείνα πλησίαζε... Αλλά ο Θεός ο πολυεύσπλαχνος σπλαχνίστηκε την πόλη... Σύννεφα απλώθηκαν παντού... Άφησαν να πέσει άφθονη βροχή... Όλων τα στήθη σκίρτησαν από χαρά... Στο μέσο αυτής της χαράς, κάποιος άνθρωπος περπατούσε περίλυπος... «Είχα μαζέψει δέκα χιλιάδες κιλά σιτάρι, για να το πουλήσω τώρα που θα ερχόταν ο καιρός της πείνας. Όμως τα πράγματα άλλαξαν και δεν ξέρω πια τι να κάνω... μονολογούσε.

— Τι λες, άνθρωπε! Λυπάσαι γιατί δεν καταστράφηκε ο κόσμος όλος κι έχασες την ευκαιρία να μαζέψεις το χρυσάφι που ονειρευόσουν πουλώντας το σιτάρι σου;

Α! το βλέπετε, ο πλούτος δεν επιτρέπει στους ανθρώπους να μείνουν άνθρωποι. Όταν η φιλαργυρία κυριέψει την καρδιά τους, τους μετατρέπει σε άγρια θηρία».

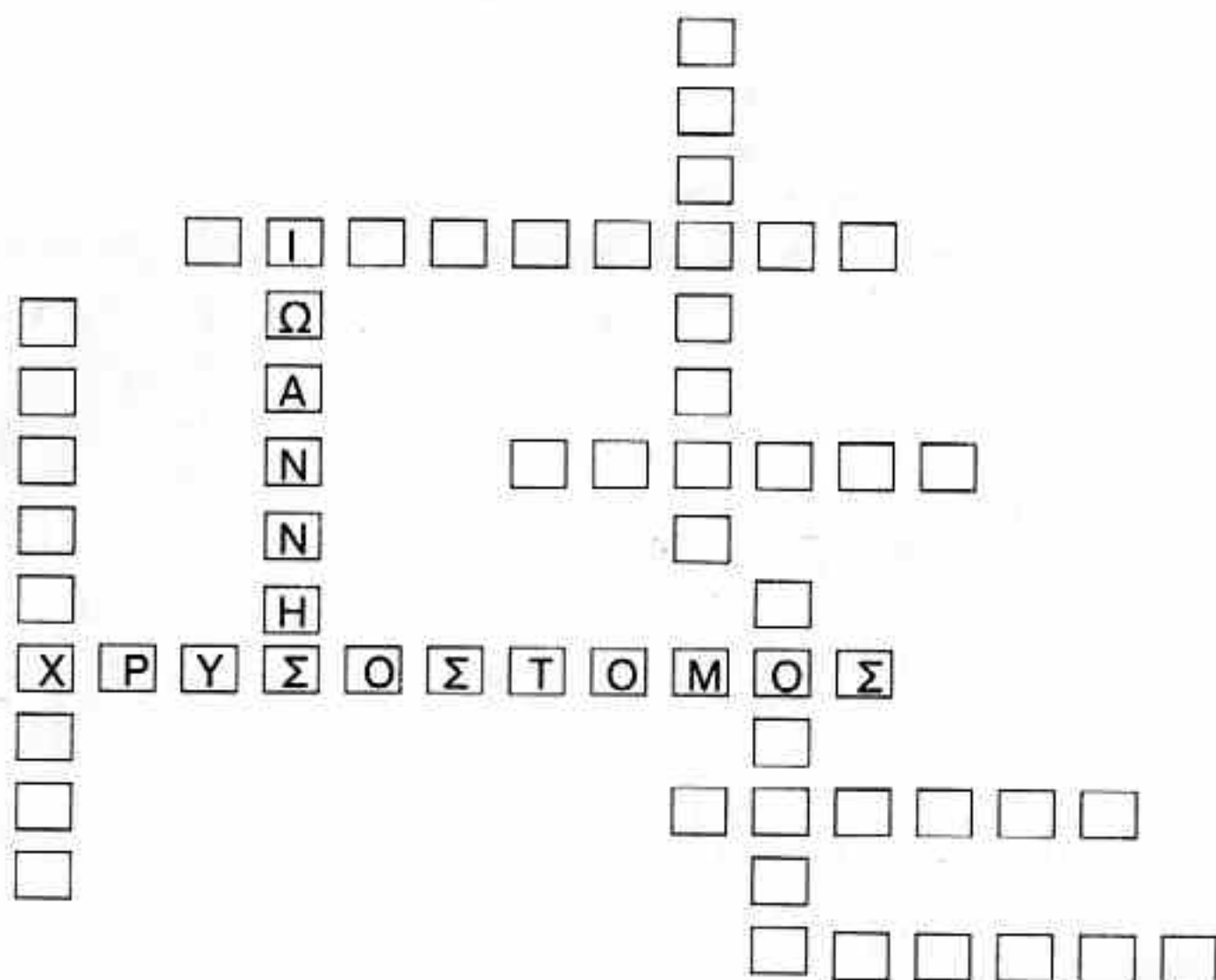
Απολυτίκιο αγίου Ιωάννη του Χρυσοστόμου

Ἡ τοῦ στόματός σου καθάπερ πυρρὸς ἐκλάμπασα χάρις τὴν οἰκουμένην ἐφώτισεν· ἀφιλαργυρίας τῷ κόσμῳ θησαυροὺς ἐναπέθετο· τὸ ὕψος ἡμῖν τῆς ταπεινοφροσύνης ὑπέδειξεν· ἀλλὰ σοῖς λόγοις παιδεύων, πάτερ Ἰωάννη Χρυσόστομε, πρέσβευε τῷ Λόγῳ Χριστῷ τῷ Θεῷ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Απόδοση

Η χάρη του Θεού, που άστραψε σαν λαμπάδα μέσ' από τα λόγια σου
φώτισε την οικουμένη, δίδαξε τους ανθρώπους να μην αγαπούν τα χρή-
ματα, και μας έδειξε πόσο σπουδαίο πράγμα είναι η ταπεινοφροσύνη. Κ
εσύ, που τόσα μας δίδαξες με τους λόγους σου, Πάτερ Ιωάννη Χρυσόστομε,
μεσολάβησε στο Θεό να σώσει τις ψυχές μας.

1. Συμπληρώνω στα αντίστοιχα τετραγωνάκια τις παρακάτω λέξεις: εξορία, πορεία, γεμάτη, αγώνας, Αντιόχεια, δικηγόρος, κληρικός.

2. Θέμα για συζήτηση.

☐ Συζητούμε τα λόγια του Χρυσοστόμου.

44

άγιος Τρύφωνας, προστάτης των γεωργών

Την πρώτη του Φλεβάρη η Εκκλησία μας γιορτάζει τη μνήμη του αγίου Τρύφωνα. Ο άγιος αυτός αγαπήθηκε πολύ από τους ανθρώπους της εποχής του για την καλοσύνη του και το παράδειγμα που έδινε με την πίστη του στο Χριστό. Τον αγαπούν όμως και οι σημερινοί χριστιανοί, και ιδίως οι γεωργοί, αφού θεωρείται ο προστάτης άγιος των χωραφιών και των αμπελιών.

Ο Τρύφωνας γεννήθηκε στη Λάμψακο της Μικράς Ασίας. Ήταν ένας ταπεινός χηνοβοσκός, αλλά για τη μεγάλη αγάπη του στο Θεό πήρε από εκείνον το χάρισμα να θεραπεύει αρρώστους. Όλοι τον σέβονταν, γιατί τον θεωρούσαν σπουδαίο γιατρό και του είχαν μεγάλη εμπιστοσύνη.

Οι καιροί όμως ήταν δύσκολοι για τους χριστιανούς. Πολλοί βασανίζονταν και θανατώνονταν από τους ειδωλολάτρες, επειδή αρνούνταν να κάνουν θυσίες στους ψεύτικους θεούς. Τον Τρύφωνα τον πήγαν στην πρωτεύουσα της περιοχής, για να τον ανακρίνουν. Τόσο μεγάλη ήταν η πίστη και η αγάπη του για το Χριστό, που δε δέιλιασε ούτε με τα βασανιστήρια ούτε με την απειλή του θανάτου.

ΔΙΟΣ

ΤΡΥΦΩ

ΔΙΟΣ
ΔΕΠΑ

Ο λαός για τον άγιο Τρύφωνα

Σε πολλές εικόνες, ο άγιος Τρύφωνας παριστάνεται με το κλαδευτήρι στο χέρι. Την ημέρα της γιορτής του κάνουν αγιασμό και ραντίζουν με αυτόν χωράφια και αμπέλια. Αλλού φτιάχνουν κόλλυβα και ζωγραφίζουν απάνω τον άγιο μ' ένα σταφύλι. Αλλού σφάζουν ένα βόδι και το μοιράζουν στον κόσμο. Στην Ήπειρο, τέλος, φτιάχνουν κουλούρες και τις κυλούν στ' αμπέλια και στα χωράφια τραγουδώντας:

Τρύφωνα πολύκαρπε,
έλα 'δω στ' αμπέλι μου
και στο χωραφάκι μου,
να φάμε και να πιούμε...

Από την ευχή του αγίου Τρύφωνα για τα αμπέλια και τα χωράφια

«Σε παρακαλώ, Θεέ μου, εσύ που ακούς όσους σε εμπιστεύονται, δες τα φύλλα που μαραίνονται, τους καρπούς που λιώνουν, τους ανθρώπους που βασανίζονται, και στείλε τον άγγελό σου να διώξει τα κακούργα θηρία που καταστρέφουν τα αμπέλια, τα χωράφια και τους κήπους μας. Μην επιτρέψεις, Κύριε, να καταστραφούν».

Σε άλλο σημείο της ευχής του, ο άγιος απευθύνεται στα ίδια τα βλαβερά έντομα, που τα λέει «θηρία», γιατί τα φυτά και τα αμπέλια είναι αδύναμα απέναντί τους, όπως ο άνθρωπος μπροστά σε ένα θηρίο. Τους λέει λοιπόν:

«Στ' όνομα των αγγέλων του Θεού, σας λέω να μην κάνετε κακό ούτε στα αμπέλια, ούτε στους κήπους, ούτε στα δέντρα. Τι ζητάτε σεις εδώ; Να φύγετε και να πάτε στα άγρια βουνά, εκεί που είναι δέντρο άκαρπα. Αυτά σας έδωσε ο Θεός για τροφή. Κι αν δεν ακούτε εμένα, τον ταπεινό Τρύφωνα, θα 'χετε να κάνετε με το Θεό, που αλλού όρισε να βρίσκεστε, κι εσείς κάνετε άλλα».

Ευχή

Ὑπὲρ εὐκρασίας ἀέρων, εὐφορίας τῶν καρπῶν τῆς γῆς
καὶ καιρῶν εἰρηνικῶν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Απόδοση

Ας παρακαλέσουμε τον Κύριο να έχουμε καλοκαιρία,
πλούσια καρποφορία και ευνοϊκό καιρό.

1. Η ακροστιχίδα του ΤΡΥΦΩΝΑ.

----- Τα άκαρπα δέντρα είναι για τα έντομα.
----- Με τον αγιασμό ... τα χωράφια.
----- Το αντίθετο του άρρωστος.
----- Το μήνα αυτό γιορτάζει ο άγιος Τρύφωνας.
----- Το τελευταίο γράμμα της λέξης παρακαλώ.
----- Προστάτης των αμπελιών και των (αντίστρ.).
----- Παρομοιάζει ο άγιος τα έντομα (αντίστρ.).
----- Από το χυμό τους φτιάχνουν το κρασί.

2. Θέμα για συζήτηση.

□ Η Εκκλησία με τις ευχές της και οι άγιοι με τις πράξεις τους φανερώνουν την έγνοιά τους για την κτίση. Εμείς τί κάνουμε;

υλογημένος ο ερχόμενος»

Ήταν η τελευταία χρονιά που ο Ιησούς με τους μαθητές του πήγαιναν στα Ιεροσόλυμα για τη μεγάλη εορτή των Ισραηλιτών, το Πάσχα.

Όταν έφτασε στο Όρος των Ελαιών, λίγο έξω από την πόλη, ο Ιησούς παράγγειλε σε δυο μαθητές του:

— Πηγαίνετε στο απέναντι χωριό. Εκεί θα βρείτε δεμένο ένα πουλάρι, ένα μικρό γαϊδουράκι, που στη ράχη του δεν κάθισε ακόμη κανείς. Να το λύσετε και να μου το φέρετε. Κι αν σας πει κανείς τίποτα, θα του πείτε ότι το χρειάζεται ο Κύριος. Έτσι θα βγουν αληθινά και τα λόγια του προφήτη: «Πείτε στην κόρη μου τη Σιών*: Να, ο βασιλιάς σου έρχεται γεμάτος καλοσύνη, πάνω σε γαϊδουράκι».

Οι μαθητές έφεραν το πουλάρι κι έστρωσαν τη ράχη του με τα ρούχα τους.

Καθισμένος στο πουλάρι, με τους μαθητές γύρω του, πήρε ο Ιησούς το δρόμο για τα Ιεροσόλυμα. Πλήθος λαού βρισκόταν εκείνες τις μέρες εκεί, για να γιορτάσει το Πάσχα. Είχαν όλοι μάθει για την ανάσταση του Λαζάρου και για τον ερχομό του Ιησού κι έτρεξαν να τον προϋπαντήσουν και να τον υποδεχτούν σαν βασιλιά. Άλλοι έστρωναν στο δρόμο του ρούχα και κλαδιά από φοίνικες. Άλλοι κουνούσαν κλώνους στον αέρα, σαν να 'ταν σημαίες. Κι όλοι μαζί, απλοί άνθρωποι και μικρά παιδιά, φώναζαν:

— Ωσαννά**! Ευλογημένος ο ερχόμενος εν ονόματι Κυρίου, δηλ. ευλογημένος εκείνος που έρχεται σταλμένος από το Θεό.

* Σιών: λόφος στην Ιερουσαλήμ, η Ιερουσαλήμ.

** Ωσαννά: δοξολογείτε το Θεό.

Κυριακή των Βαΐων

Όλοι στην οικογένεια την αγαπούσαν τη θεία Σμαρώ, που ήξερε ωραίες ιστορίες και τραγούδια από την πατρίδα της στην Ανατολή. Κι όλοι χαίρονταν, όταν ερχόταν στο σπίτι, να βοηθήσει στα ραψίματα και στα γλυκά.

Ανάμεσα στ' άλλα γλυκά, τους είχε μάθει και τα «λαζαράκια» που έφτιαχναν στον τόπο της: Γλυκά, νηστίσιμα ψωμάκια, ζυμωμένα με αλεύρι και ταχίνι*, πλασμένα σαν ανθρωπάκια με μακρύ ρούχο και σαρίκι** στο κεφάλι, με τα χέρια σταυρωμένα και με την κοιλιά παραγεμισμένη σταφίδες, καρύδια και σουσάμι καβουρδισμένο. Η θεία Σμαρώ ερχόταν το Σάββατο του Λαζάρου πρωί, έπλαθε τ' ανθρωπάκια, τ' άφηνε στο ταψί να φουσκώσουν κι έφευγε βιαστικά.

— Πάω στην εκκλησία να φτιάξω τα βάγια, έλεγε.

Και τα παιδιά, όταν ήταν πολύ μικρά, την παρακαλούσαν;

— Να 'ρθουμε κι εμείς;

Δεν τα 'παιρνε, γιατί έμενε μακριά και φοβόταν μην κουραστούν.

Εφέτος όμως, που η Λαμπρινή και ο Βάιος είναι επτά χρονών, υποσχέθηκαν πως θα είναι «πολύ φρόνιμοι». Ετοιμάστηκαν λοιπόν και πήγαν μαζί της στην εκκλησία. Εκεί, σε μεγάλα πανέρια, είχε φύλλα από την καρδιά της φοινικιάς, καθαρισμένα και κομμένα σε στενές λουρίδες. Επιδέξια η θεία Σμαρώ κι άλλες γυναίκες τα έπλεκαν κι έφτιαχναν σταυρουδάκια κι άλλα όμορφα σχέδια. Τα πανέρια γέμιζαν τώρα με τα έτοιμα βάγια. Σ' άλλα πανέρια είχε κλαδιά από δάφνες, που μοσκοβολούσαν σε όλη την εκκλησία. Αύριο που θα πάνε τα παιδιά στη Λειτουργία, ο παπάς θα διαβάσει τα ωραία λόγια της γιορτής και στο τέλος θα μοιράσει βάγια και κλωνάρια δάφνης.

* ταχίνι: πολτός από σουσάμι.

** σαρίκι: μαντίλι τυλιγμένο πολλές φορές γύρω στο κεφάλι, που το φορούν στις χώρες της Ανατολής.

Την Κυριακή των Βαΐων, μια βδομάδα πριν από το Πάσχα, τρώμε πάντοτε ψάρι.

Βάγια βάγια τω βαγιώ
τρώμε ψάρι και κολιό
και την άλλη Κυριακή
κόκκινο αυγό κι αρνί.

Δημοτικό

Ὑμνος της Κυριακῆς των Βαΐων

Εσύ που κάθεται σε θρόνο στον ουρανό
και ανέβηκες στο πουλάρι εδώ στη γη,
Χριστέ ο Θεός μας,
δέχεσαι των αγγέλων τη δοξολογία
και τους ὕμνους των παιδιών
που σου φωνάζουν:
«Ευλογημένος να είσαι εσύ
που έρχεσαι για να ξανακαλέσεις
τους ανθρώπους στον παράδεισο.

Απόδοση

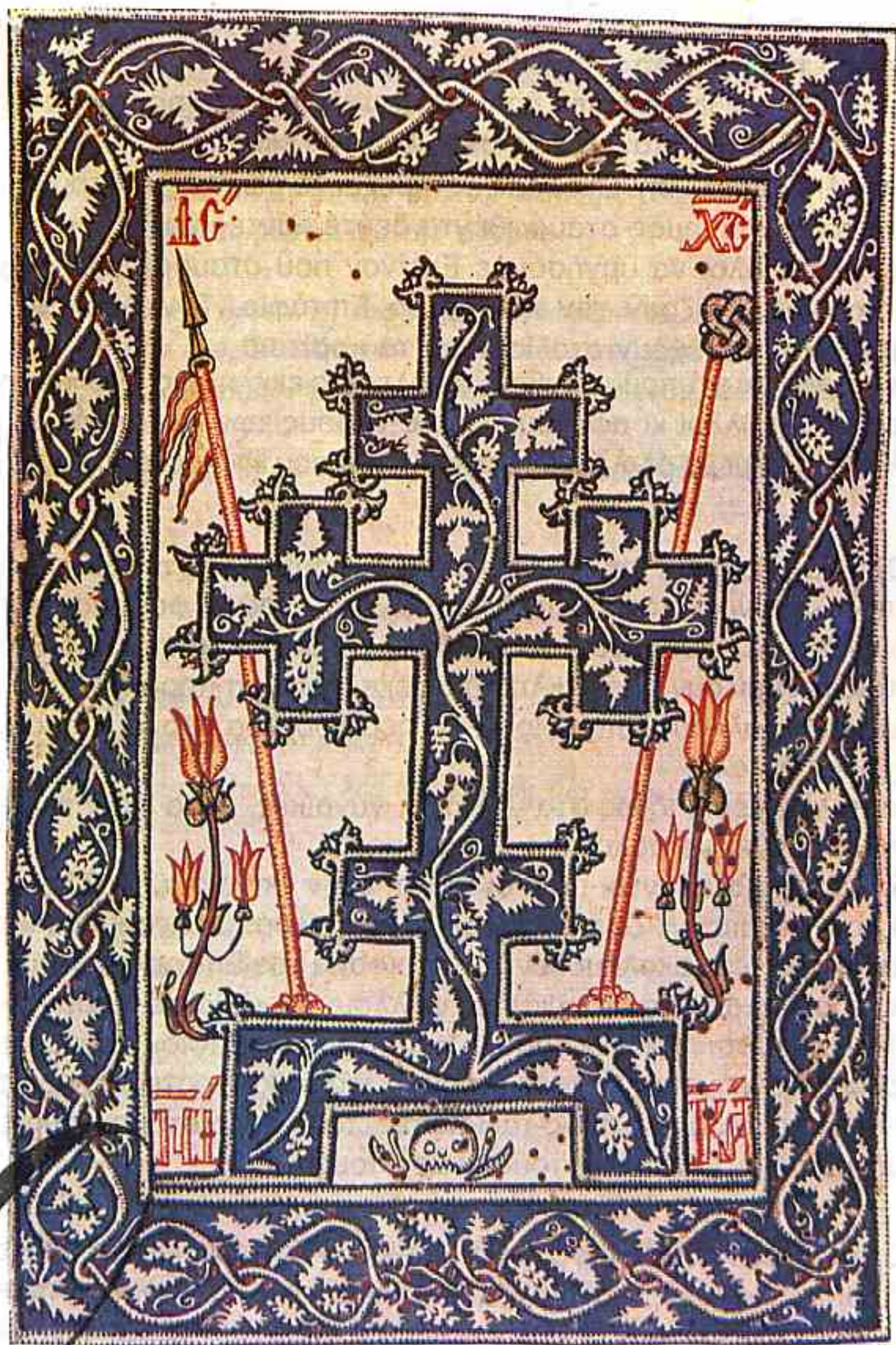
1. Η ακροστιχίδα του ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΟΥ.

----- Ευλογημένος ο...
----- Ἐτρεξαν να τον ... σαν βασιλιά.
----- Τον ανέστησε ο Χριστός.
----- Ἐστρωνε ρούχα και κουνούσε βάγια (με άρθρο).
----- Στη ράχη του κάθισε ο Χριστός.
----- Λόφος στην Ιερουσαλήμ (με άρθρο).
----- Ακολούθησαν το Χριστό στα Ιεροσόλυμα.
----- Το Πάσχα είναι μεγάλη ... των Ισραηλιτών.
----- Το Ωσαννά γράφεται με δύο...
----- Γιορτάζει των Βαΐων (με άρθρο).
----- Τα φτιάχνουν από φύλλα φοίνικα.

2. Θέματα για συζήτηση.

- ☐ Η θριαμβευτική υποδοχή του Χριστού και η καταδίκη που ακολούθησε..
- ☐ Ἔθιμα της Κυριακῆς των Βαΐων.

ρες λύπης και χαράς

Μεγάλη Παρασκευή σήμερα. Από το πρωί βρίσκονται οι χριστιανοί στην εκκλησία και παρακολουθούν τα Πάθη, τη Σταύρωση και την ταφή του Κυρίου, όπως τα διηγούνται τα Ευαγγέλια και οι ύμνοι της Εκκλησίας.

Τα κορίτσια της ενορίας έχουν φέρει λουλούδια και στολίζουν τον Επιτάφιο. Φτιάχνουν γιρλάντες και στεφάνια. Προσπαθούν να τον κάνουν όσο πιο όμορφο μπορούν.

Οι μελωδικές ψαλμωδίες θρηνούν το γλυκύτατο Ιησού που γέρνει πάνω στον ξύλινο σταυρό του, στη μέση της εκκλησίας. Στο τέλος γίνεται η Αποκαθήλωση. Ο ιερέας κατεβάζει το σώμα του Ιησού από το Σταυρό. «Τον δι' ημάς σταυρωθέντα δεύτε πάντες υμνήσωμεν». Δηλαδή, ελάτε όλοι να υμνήσουμε Εκείνον που σταυρώθηκε για μας. Από το ιερό βγάζουν τον κεντημένο Επιτάφιο. Τον φέρνουν στο κουβούκλιο που έχουν στολίσει πια τα κορίτσια.

Οι καμπάνες χτυπούν πένθιμα σε όλες τις εκκλησίες. Στο κοιμητήριο μαζεύονται πολλοί κι αφήνουν στους τάφους των αγαπημένων τους λουλούδια. Σήμερα όλοι θυμόμαστε αυτούς που έφυγαν από κοντά μας.

Όλο το μεσημέρι και το απόγευμα οι καμπάνες χτυπούν πένθιμα. Τραπέζι κανονικό στα σπίτια δε στρώνεται. Τρώμε φαΐ αμαγείρευτο, χωρίς λάδι· μερικοί γεύονται ξίδι, όπως ο Χριστός απάνω στο Σταυρό. Τα παιδιά γυρίζουν από εκκλησιά σε εκκλησιά, να προσκυνήσουν όσο γίνεται πιο πολλούς Επιταφίους. Τα περισσότερα περνούν από κάτω, το 'χουν σε καλό.

Σε πολλά μέρη, ιδίως στα νησιά, οι γυναίκες, μέσα στην εκκλησία, τραγουδούν το μοιρολόι της Παναγίας.

Το βράδυ μαζεύονται πάλι οι πιστοί στην εκκλησία. Ψάλλουν όλοι μαζί τα εγκώμια: «*Η ζωή εν τάφω...*», κι ύστερα, με αναμμένα κίτρινα κεράκια στο χέρι, ακολουθούν την περιφορά του Επιταφίου στους δρόμους γύρω από το ναό. Οί ψάλτες ψάλλουν το «*Κύριε ελέησον...*» ή το «*Αι γενεαί πάσαι...*». Κάθε τόσο, η πομπή του Επιταφίου σταματάει και ο ιερέας προσεύχεται για τους ενορίτες, για τους στρατιώτες που φρουρούν την πατρίδα, για τους ταξιδιώτες, τους αρρώστους, τους φυλακισμένους, και για όλους τους ανθρώπους.

Όταν τελειώσει η περιφορά και γυρίσει ο Επιτάφιος στην πόρτα της εκκλησίας, τέσσερις νέοι τον σηκώνουν ψηλά, κι οι ενορίτες περνούν αποκάτω. Πριν φύγουν από την εκκλησία, παίρνουν κεριά και λουλούδια από τον Επιτάφιο. Είναι καλό, λένε, για το σπίτι, να τα 'χεις όλο το χρόνο στο εικονοστάσι.

Μες στη γλυκιά ανοιξιάτικη νύχτα, μετά το πένθος για το Χριστό που θυσιάστηκε για να σώσει τους ανθρώπους, αρχίζει να φέγγει η ελπίδα της Ανάστασης:

«*Αξιώσέ μας, Παναγία μου, να δούμε την Ανάσταση του Υιού σου*».

Από τα Εγκώμια

Α' ΣΤΑΣΗ

Ὁ ωραίος κάλλει, παρὰ πάντας βροτοὺς, ὡς ἀνείδεος νεκρὸς καταφαίνεται, ὁ τὴν φύσιν ωραΐσας τοῦ παντός.

Β' ΣΤΑΣΗ

Ἄξιόν ἐστι, μεγαλύνειν σε τὸν πάντων κτίστην, τοῖς σοῖς γὰρ παθήμασιν ἔχομεν, τὴν ἀπάθειαν ρυσθέντες τῆς φθορᾶς.

Γ' ΣΤΑΣΗ

Αἱ γενεαὶ πᾶσαι, ὕμνον τῇ ταφῇ σου, προσφέρουσι, Χριστέ μου.

ὦ γλυκὺ μου ἔαρ, γλυκύτατόν μου τέκνον, ποῦ ἔδύ σου τὸ κάλλος;

ὦ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν μου, γλυκύτατόν μου τέκνον, πῶς τάφῳ νῦν καλύπτει;

Ἀνάστα ζωοδότα, ἢ σε τεκοῦσα μήτηρ δακρυρροοῦσα λέγει.

Απόδοση

Α' ΣΤΑΣΗ

Ο πιο ωραίος απ' όλους τους ανθρώπους,
που 'πλασε πανέμορφο το καθετί,
τώρα πώς φαίνεται νεκρός, λες και μορφή δεν έχει.

Β' ΣΤΑΣΗ

Αξιίζει να δοξάζουμε
εσένα που έπλασες τα πάντα·
Γιατί, χάρη στα Πάθη σου,
λευτερωθήκαμε απ' τη φθορά
κι από την τυραννία των παθών.

Γ' ΣΤΑΣΗ

Ὅλου του κόσμου οι γενιές
στον ενταφιασμό σου,
Χριστέ μου, σου προσφέρουνε
ευλαβικά τραγούδια.

Ω άνοιξη γλυκιά μου εσύ,
γλυκύτατο παιδί μου,
πού πήγε και βασίλεψε
η ομορφάδα που είχες;

Ω μάτια μου και φως μου εσύ,
γλυκύτατο μου σπλάχνο
πώς τώρα πας και κρύβεσαι
στο σκοτεινό το μνήμα.

«Ω εσύ που δίνεις τη ζωή,
ανάστα» σου φωνάζει
με δάκρυα στα μάτια της
η μάνα που σ' εγέννα.

Απόδοση Καίτη Χιωτέλλη

Επιτάφιος στη Σκιάθο

Να! Η ιερή λιτανεία πλησιάζει πια στο ναό. Μπροστά πάνε τα εξαπτέρυγα και ο μεγάλος ξύλινος άγιος Σταυρός. Έπειτα ο κλήρος με χρυσά βυζαντινά άμφια, εξαίσιο θαύμα υφαντό και πλουμισμένο*. Κι έπειτα, το ιερό κουβούκλιο. Τι όμορφο και ψιλοδουλεμένο καλλιτέχνημα! Σαν να ήταν ζωγραφιστό. Τετράγωνο, στηριγμένο σε τέσσερα πόδια, κι εκεί ακουμπάνε τον Επιτάφιο, ραντισμένον με φύλλα από τριαντάφυλλα, βιολέτες και δεντρολίβανο. Κι από πάνω, τέσσερις κολονίτσες κρατάνε το μικρό του θόλο σαν θόλο εκκλησούλας.

Τον σηκώνουν τέσσερις ναυτικοί, με σεβασμό και κατάνυξη, και γύρω γύρω είναι άλλοι ναυτικοί, που στέκουν εκεί κοντά έτοιμοι ν' αρπάξουν μετά τις λαμπάδες του, για φυλαχτό στις τρικυμίες. Και καθώς περπατάνε αυτοί που τον σηκώνουν, σαλεύει το κουβούκλιο κι όλα τα λουλουδένια και χρυσά στολίδια. Από πίσω έρχεται μακριά γραμμή ο κόσμος με τις λαμπάδες και σχηματίζει με ευλάβεια και κατάνυξη ένα φωτεινό ωραίο ποτάμι που παίζουν ελαφρά τα κύματά του.

Αλέξανδρος Μωραϊτίδης, Άρατε Πύλας (απόδοση)

* πλουμισμένο: στολισμένο.

Της Μεγάλης Παρασκευής

Η Παναγιά εκάθητο μόνη και μοναχή της,
την προσευχήν της έκανε για το μοναχογιό της.
Ακούει βοή και ταραχή και σύγχυση μεγάλη·
βγαίν' όξω αφ* την πόρτα της, όξ' αφ' τη γειτονιά της,
βλέπει τον ουρανό θολό και τ' άστρα βουρκωμένα,
το φεγγαράκι το λαμπρό στα δάκρυα βαμμένο,
τον άγιον Γιάννη κι ήρχετο κλαμένος και δαρμένος.

.....
— Για πες μου, άγιε Γιάννη μου, για πε 'μ', άγιε μου
Γιάννη,

είδες εμόν** τον γιόκα μου και σον*** τον δάσκαλόν σου;

— Δεν έχω στόμα να το πω, χείλη να τ' ομιλήσω,
μηδ' η καρδιά μου το κρατεί να σου τ' ομολογήσω...

Δημοτικό

* αφ': από.

** εμόν: τον δικό μου.

*** σον: τον δικό σου.

1. Αντιστοιχίζω λέξεις και φράσεις που ταιριάζουν από τις τρεις στήλες.

Η ζωή εν τάφω ● ● Ευαγγέλια ● ● Μερικοί το πίνουν τη
Μ. Παρασκευή.

Στολίζουν τον

Επιτάφιο ● ● καμπάνες ● ● γίνεται στους δρόμους
γύρω από το ναό.

Έδωσαν στο Χριστό ● ● Αποκαθήλωση ● ● τα ψέλνουν όλοι μαζί.
Διηγούνται τα Πάθη ● ● κορίτσια ● ● χτυπούν πένθιμα.

Χτυπούν όλη τη

μέρα ● ● περιφορά ● ● διηγούνται την Ταφή.

Γίνεται το μεσημέρι ● ● ξίδι ● ● φέρνουν λουλούδια.
της Μ. Παρασκευής ● ●

Την ακολουθούν με

αναμμένα κεριά ● ● εγκώμια ● ● κατεβάζουν το σώμα
του Χριστού από
το Σταυρό.

2. Θέμα για συζήτηση.

□ Πώς ζούμε την ημέρα της Μεγάλης Παρασκευής.

7

Πάσχα, η χαρά της Ανάστασης

Λίγες μέρες είχαν περάσει μετά την Ανάσταση. Ο Χριστός είχε κιόλας εμφανιστεί δυο φορές στους μαθητές του.

Ύστερα απ' αυτό, είχε ησυχάσει λίγο η καρδιά τους. Όμως, δεν ήξεραν ακόμα τι θα κάνουν και ξανάπιασαν την κανονική τους ζωή, το ψάρεμα. Έτσι, εκείνο το βράδυ, επτά μαθητές βρέθηκαν ξανά στη λίμνη Τιβεριάδα. Κι εκεί που κάθονταν, λέει ο Πέτρος:

— Πάω να ρίξω τα δίχτυα.

— Θα 'ρθουμε κι εμείς, είπαν και οι άλλοι.

Μπήκαν στη βάρκα, κι όλη τη νύχτα ψάρευαν, μα ψάρι δεν έπιασαν. Καθώς ξημέρωνε, ένας ξένος που στεκόταν στην ακρογιαλιά τούς φώναξε:

— Ε, παιδιά, μήπως έχετε τίποτα για προσφάι;

— Όχι, του απάντησαν.

Τότε εκείνος τους λέει:

— Ρίξτε τα δίχτυα στα δεξιά της βάρκας, και θα βρείτε.

Τα 'ριξαν, και σε λίγο δεν μπορούσαν να τα τραβήξουν από το βάρος. Τόσο πολλά ήταν τα ψάρια που είχαν πιάσει.

Τότε λέει ο Ιωάννης στον Πέτρο: «Ο Κύριος είναι».

Αμέσως ο Πέτρος ρίχνει βιαστικά ένα ρούχο απάνω του, κατεβαίνει στα ρηχά νερά και, περπατώντας, βγαίνει στην ακρογιαλιά· οι άλλοι πλησιάζουν, σέρνοντας το δίχτυ με τα ψάρια.

Όταν βγήκαν έξω, βλέπουν φωτιά αναμμένη, ένα ψάρι ψημένο και ψωμί. Τότε ο ξένος τους είπε:

— Φέρτε κι από τα ψάρια που πιάσατε.

Έβγαλαν τα δίχτυα και είδαν ότι είχαν πιάσει εκατόν πενήντα τρία μεγάλα ψάρια.

— Ελάτε να φάτε, είπε τότε ο ξένος.

Ανάσταση, Ιερά Μονή Δαφνίου ■

Τους μοίρασε το ψωμί, τους μοίρασε και το ψάρι. Αλλά κανείς δεν τολμούσε να τον ρωτήσει «ποιος είσαι», γιατί το ένιωθαν μέσα τους πως ήταν πραγματικά ο Κύριος και η χαρά τους ήταν μεγάλη μπροστά σ' αυτό το θαύμα. Η ίδια χαρά που νιώθουμε όλοι οι χριστιανοί τη νύχτα της Ανάστασης, όταν ψέλνουμε το «Χριστός Ανέστη» και οι καμπάνες χτυπούν χαρμόсуνα.

Πάσχα σημαίνει πέρασμα

Η λέξη Πάσχα σημαίνει πέρασμα. Για τους Ισραηλίτες σήμαινε το πέρασμά τους, με τη βοήθεια του Θεού, μέσα από την Ερυθρά Θάλασσα. Έτσι γλίτωσαν από τους Αιγυπτίους, στους οποίους ήταν δούλοι, και ελεύθεροι πια γύρισαν στην πατρίδα τους.

Για τους χριστιανούς Πάσχα σημαίνει το πέρασμα από το θάνατο στη ζωή, τη χαρά και την ελπίδα. Γιατί ο Χριστός δέχτηκε να σταυρωθεί, για να νικήσει το θάνατο με την Ανάστασή του. Αυτό γιορτάζουμε την ημέρα του Πάσχα, που είναι η πιο λαμπρή γιορτή της Ορθοδοξίας.

Ύμνοι για την Ανάσταση

Χριστός ανέστη ἐκ νεκρῶν, θανάτῳ θάνατον πατήσας καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζωὴν χαρισάμενος.

Ἀναστάς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ τάφου, καθὼς προεῖπεν, ἔδωκεν ἡμῖν τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ τό μέγα ἔλεος.

Ανάσταση

Ανάσταση. Και γέμισε χαρά,
λουλούδισε η ψυχή μου σαν τον κρίνο.
Κι ανοίγω της λαχτάρας τα φτερά
ψηλά, μες στης αυγής τα φωτερά,
γαλάζιο ένα αστροφώς κι εγώ να γίνω.

Ανάσταση. Τα σήμαντρα χτυπούν
κι όλα τα δέντρα ανθίζουν πέρα ως πέρα.
Στον κόσμο αυτόν ας μάθουν ν' αγαπούν
όσοι το μίσος έσπειραν, κι ας πουν
«Χριστός Ανέστη» ετούτη την ημέρα.

Στέλιος Σπεράντσας

1. Βρίσκω τι σημαίνει καθεμιά από τις λέξεις της πρώτης σειράς και σημειώνω με Χ το αντίστοιχο τετραγωνάκι.

	Πάσχα	Βαϊφόρος	Μάγοι	Επιτάφιος	Ναζωραίος	Πρωτόκλητος
Η Κυριακή που ο λαός κρατά κλαδιά (βάγια).						
Ο πρώτος που έγινε μαθητής του Χριστού.						
Το χρυσοκέντητο ύφασμα με το Χριστό νεκρό.						
Όνομα που πήρε ο Χριστός από το μέρος που έζησε.						
Σοφοί της Ανατολής.						
Πέρασμα.						

2. Απαντώ με λίγα λόγια στ'α παρακάτω:

- Η είσοδος του Χριστού στα Ιεροσόλυμα.
- Εμφανίσεις του Χριστού μετά την Ανάσταση.
- Ο Επιτάφιος της ενορίας μου.

3. Από το βιβλίο *Η γλώσσα μου να διαβάσουμε το ποίημα: "Η ημέρα της Λαμπρής"* του Διονυσίου Σολωμού.

ΠΗΓΕΣ ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΚΑΤΑ ΜΑΘΗΜΑ

- *Μηναίον Ιουνίου*, εκδόσεις «Φως». 9.
- Κωστή Μπασιτά, *Νέον Κυριακοδρόμιον*, εκδόσεις «Αστήρ». 11.
- Λέοντος Τολστόϊ, *Η ιστορία του μπαρμπα-Πανώφ*, εκδόσεις «Αποστολική Διακονία». 13.
- 'Αγγελου Σικελιανού, *Λυρικός βίος*, εκδόσεις «'Ικαρος». 14.
- Τάσου Αθανασιάδη, *Τέσσερα παιδιά του αιώνα τους*, εκδόσεις «Βιβλιοπωλείον της Εστίας». 14.
- Κωστή Παλαμά, *Τα μάτια της ψυχής μου*, εκδόσεις «Ίδρυμα Παλαμά». 14.
- Ιάκωβου Πολυλά, *Άπαντα*, έκδοση Γ. Βαλέτα. 16.
- Θεοκλή Κουγιάλη, *Ανθολογία ποίησης για παιδιά*, Συλλογή Στ. Σ. Φωτίου, Λάρνακα 1990, 17.
- *Μηναίον Ιουνίου*. 18, 20.
- *Ευχολόγιον*, εκδόσεις «Φως», 23, 27.
- Βιργκίλ Γκεωργκίου, *Από την εικοστή πέμπτη ώρα στην αιωνιότητα*, εκδόσεις «'Ελαφος». 26.
- Ζαχαρία Παπαντωνίου, *Τα ψηλά βουνά*, εκδόσεις «Βιβλιοπωλείον της Εστίας». 29.
- Μέλπω Αξιώτη, *Άπαντα*, εκδόσεις Κέδρος.
- Περιοδικό «Πάντα τα έθνη». 38.
- *Παρακλητική*, εκδόσεις «Φως». 40.
- *Μηναίον Νοεμβρίου*, εκδόσεις «Φως». 41.
- Αρχιμανδρίτου Ιωάννου Αλεξίου, *Ο φλογερός μαχητής*, εκδόσεις «Ζωή». 43.
- *Μηναίον Φεβρουαρίου*, εκδόσεις «Φως». 44.
- *Ευχολόγιον*, εκδόσεις «Φως». 44.
- *Τριώδιον*, εκδόσεις «Φως». 45.
- *Ρωμέικα τραγούδια*, συλλογή PASSOW. 46.
- *Νεοελληνικά αναγνώσματα*, Γυμνασίου, ΟΕΔΒ. 46.

Το εικονογραφικό και φωτογραφικό υλικό ευγενικά παραχώρησαν:

Το Υπουργείο Πολιτισμού.
Ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού.
Η Εκδοτική Αθηνών.
Η Αποστολική Διακονία.
Η UNICEF.
Το περιοδικό Λυδία.
Ο Οργανισμός Ευρωπαϊκών Εκδόσεων.
Το Υπουργείο Παιδείας Κύπρου.
Η κ. Ελένη Πρωτοπαπαδάκη - Παπακωνσταντίνου.
Οι Εκδόσεις Μαργαρίτα Ανδρ. Απέργη και Υιοί Ο.Ε.

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ

αβαγιανός, κλαδί φοινικιάς με το οποίο στολίζουμε διάφορους χώρους στις θρησκευτικές και εθνικές γιορτές.

αγάπες, συναθροίσεις των χριστιανών κατά τους πρώτους χριστιανικούς χρόνους. Σε αυτές άκουγαν όσους είχαν γνωρίσει το Χριστό, προσεύχονταν κοινωνούσαν και έτρωγαν σε κοινά τραπέζια.

άγνωστος Θεός, οι αρχαίοι Αθηναίοι πίστευαν ότι υπήρχε ένας άλλος Θεός που δεν τον γνώριζαν. Σ' αυτόν το Θεό είχαν αφιερώσει έναν βωμό με την επιγραφή: «Στον άγνωστο Θεό». Με αυτή την αφορμή ο απόστολος Παύλος κήρυξε στους Αθηναίους το λόγο του Χριστού.

Αιδέσιος, Αιγύπτιος ιεραπόστολος, που δίδαξε το Ευαγγέλιο στο λαό της Αιθιοπίας μαζί με το συμπατριώτη του Φρουμέντιο.

αλιείς, ψαράδες. Επάγγελμα πολλών από τους μαθητές του Χριστού.

αμπέλι (κλήμα), ο Χριστός παρομοιάζει τον εαυτό του με το κλήμα, τους μαθητές και πιστούς με τις κληματοβέργες και τον πατέρα Θεό με τον αμπελουργό.

Ανανίας, άνθρωπος πιστός στο Χριστό που έμενε στη Δαμασκό. Με εντολή του Θεού ακούμπησε τα χέρια του πάνω στον Παύλο κι αυτός ξαναβρήκε το φως του και γέμισε από Πνεύμα Άγιο.

Ανδρέας ο Πρωτόκλητος, είναι ο πρώτος από τους 12 μαθητές που κάλεσε ο Χριστός να τον ακολουθήσει, γι' αυτό ονομάζεται Πρωτόκλητος.

Αντιόχεια, όνομα έξι πόλεων που έκτισαν οι Αντίοχοι, διάδοχοι του Μ. Αλεξάνδρου. Στην Καινή Διαθήκη αναφέρονται δύο, η Αντιόχεια της Μικράς Ασίας και η Αντιόχεια της Συρίας. Η Αντιόχεια της Συρίας είναι έδρα Πατριαρχείου.

Αξώμη, πόλη της Αιθιοπίας, όπου είχε τα ανάκτορά του ο βασιλιάς της κατά τους πρώτους χρόνους μετά Χριστό. Σήμερα είναι η ιερή πόλη της Αιθιοπίας.

Απόδειπνο, ακολουθία της Εκκλησίας που τελείται μετά το βραδινό φαγητό (δείπνο).

Αρσένιος άγιος, καταγόταν από την Καππαδοκία και ήρθε στην Ελλάδα μετά τη μικρασιατική καταστροφή το 1922. Πέθανε στην Κέρκυρα.

αρχονταρίκι, αίθουσα υποδοχής των επισκεπτών στα μοναστήρια.

αφοσίωση, η ολόψυχη προσήλωση και αγάπη σε κάτι.

αχαριστία, η έλλειψη ευγνωμοσύνης στον ευεργέτη, αγνωμοσύνη.

Βαβυλώνιοι, κάτοικοι της αρχαίας Βαβυλωνίας, χώρας της Μεσοποταμίας (Ιράκ), με πρωτεύουσα τη Βαβυλώνα.

βάγια, τα κλαδιά του φοίνικα και της ευγενούς δάφνης που μοιράζονται στους εκκλησιαζόμενους την Κυριακή των Βαΐων.

Βαρνάβας, άγιος, απόστολος και συνεργάτης του αποστόλου Παύλου.

Βασιλεύουσα, η έδρα του βυζαντινού βασιλιά, η Κωνσταντινούπολη.

Βηθεςδά, εβραϊκή λέξη που σημαίνει οίκος ευσιλαχνίας. Όνομα της δεξαμενής - κολυμβήθρας που στα νερά της απέδιδαν θαυματουργική δύναμη.

Βλαδίμηρος, ηγεμόνας των Ρώσων, εγγονός της βασίλισσας Όλγας, που ασπάστηκε το χριστιανισμό.

βωμός, ειδικό κτίσμα για θυσίες στους θεούς των ειδωλολατρών.

Δάμαρις, η πρώτη Αθηναία που πίστεψε στο Χριστό ύστερα από το κήρυγμα του αποστόλου Παύλου στην Αθήνα.

Δαμασκός, ιστορική πόλη της Συρίας. Μια από τις αρχαιότερες και ωραιότερες πόλεις του κόσμου. Αναδείχτηκε σε σημαντικό κέντρο του χριστιανισμού.

Διονύσιος ο Αρεοπαγίτης, Αθηναίος που πίστεψε στο Χριστό μετά το κήρυγμα του αποστόλου Παύλου. Χειροτονήθηκε πρώτος επίσκοπος της Αθήνας και είναι ο πολιούχος της. Πέθανε με μαρτυρικό θάνατο.

Διονύσιος, άγιος, επίσκοπος Αίγινας και πολιούχος της Ζακύνθου όπου υπάρχει το άγιο λείψανό του.

διωγμός, καταδίωξη, κατατρεγμός, προσπάθεια εξόντωσης. Υπολογίζεται ότι μέχρι την παύση των διωγμών από το Μέγα Κωνσταντίνο (313 μ.Χ.) έντεκα εκατομμύρια (11.000.000) περίπου Χριστιανοί έχασαν τη ζωή τους.

εγκώμια, γενικά εγκώμια λέμε τους επαινετικούς λόγους, εγκώμια λέμε και τον επιτάφιο θρήνο, ύμνο της Εκκλησίας που εγκωμιάζει, επαινεί το πρόσωπο του Κυρίου.

έλεος, η ευσπλαχνία, η συμπόνια και η λύπηση, που αναβλύζει από την αγαθότητα και αγάπη του Θεού για τον άνθρωπο. Παραδείγματα χρήσης: Αδελφή του ελέους, η νοσοκόμα. Τα ελέη του Θεού, αγαθά σε αφθονία.

Ελισάβετ, σύζυγος του ιερέα Ζαχαρία και μητέρα του Ιωάννη του Προδρόμου.

Εμμαούς, χωριό που βρισκόταν δώδεκα (12) περίπου χιλιόμετρα βορειοδυτικά της Ιερουσαλήμ. Εκεί εμφανίστηκε ο Ιησούς μετά την ανάστασή του στους μαθητές του Λουκά και Κλεόπα.

εξορία, στην αρχαιότητα ήταν η απομάκρυνση και η υποχρεωτική παραμονή και διαβίωση κάποιου, έξω από τα όρια της πατρίδας. Εξορία είναι και η υποχρεωτική ή δια της βίας μετακίνηση κάποιου σε άλλον τόπο διαμονής, μέσα στα όρια του κράτους (εκτόπιση).

εξωκλήσι, εκκλησιάκι που είναι κτισμένο έξω από το χωριό ή την πόλη.

επίσκοπος, ο ανώτερος βαθμός κληρικού, αρχιερέας, δεσπότης.

επιστολή, το γράμμα. Το γραπτό μήνυμα σε κάποιον που βρίσκεται μακριά. Η γραπτή διδασκαλία με τις επιστολές των αποστόλων Παύλου, Πέτρου, Ιάκωβου, Ιωάννη και Ιούδα.

επιτάφιος, Το ειδικό ανθοστόλιστο κουβούκλιο όπου το μεσημέρι της Μ. Παρασκευής μετά την Αποκαθήλωση τοποθετείται η κεντημένη παράσταση του επιταφίου Θρήνου, μαζί με το Ευαγγέλιο για να τα προσκυνήσουν οι πιστοί. Το βράδυ της ίδιας μέρας γίνεται η περιφορά του Επιταφίου.

Επαβηματίζουσα, εικόνα που παρουσιάζει την Παναγία μικρή να κάνει τα πρώτα της βήματα.

ερημοκλήσι, δεσ εξωκλήσι.

Ερυθρά θάλασσα, πήρε το όνομά της από τα ερυθρά (κόκκινα) κοράλλια. Βρίσκεται μεταξύ βορειοανατολικής Αφρικής και Αραβικής χερσονήσου. Αναφέρεται ιδιαίτερα για τη θαυματουργική διάβαση των Ισραηλιτών.

Έφεσος, σπουδαία αρχαία ελληνική πόλη της Μ. Ασίας απέναντι από τη Σάμο. Σ' αυτήν κήρυξαν ο απόστολος Παύλος και ο Ιωάννης ο Θεολόγος όπου και ίδρυσαν μεγάλη Χριστιανική Εκκλησία.

Ζακχαίος, (καθαρός). Έντιμος αρχιτελώνης στην πόλη Ιεριχώ, μικρός στο ανάστημα γνωστός από τη συνάντησή του με το Χριστό.

Ζαχαρίας, πατέρας του Ιωάννη του βαπτιστή και σύζυγος της Ελισάβετ.

ζιζάνια, αγριόχορτα που φυτρώνουν στους αγρούς και εμποδίζουν την ανάπτυξη των σπαρτών.

ηγούμενος, ο προϊστάμενος του μοναστηριού.

Ηλίας, (εβραϊκή λέξη που σημαίνει: ο θεός μου Ιεχοβά). Μεγάλος προφήτης, ανέβηκε στους ουρανούς με το σώμα του και επανεμφανίζεται στη γη κατά τη μεταμόρφωση του Χριστού στο όρος Θαβώρ.

Ιγνάτιος ο Θεοφόρος, είναι το μικρό παιδί που πήρε στην αγκαλιά του ο Ιησούς, όταν σε μια δημόσια εμφάνισή του ευλόγησε τα παιδιά και μίλησε γι' αυτά. Επίσκοπος Αντιοχείας, μαρτύρησε στη Ρώμη σε μεγάλη ηλικία.

Ιεζάβελ, Σύζυγος του βασιλιά του Ισραήλ Αχαάβ, ειδωλολάτρης φοβερή διώκτης του προφήτη Ηλία και όλων εκείνων που λάτρευαν τον αληθινό Θεό.

ιεραποστολή, αποστολή ανθρώπων της Εκκλησίας, σε μη χριστιανικές χώρες με σκοπό να διαδώσουν το χριστιανισμό.

ιεραπόστολος, ο πιστός κληρικός ή λαϊκός που πηγαίνει, με τη θέλησή του σε ξένη χώρα για να διδάξει και να διαδώσει τη διδασκαλία του Χριστού.

Ιερεμίας, μεγάλος προφήτης των Ισραηλιτών που έζησε κατά τον 7ο π.Χ. αιώνα. Συγγραφέας των βιβλίων «ΙΕΡΕΜΙΑΣ» και «ΘΡΗΝΟΙ ΙΕΡΕΜΙΟΥ», της Παλαιάς Διαθήκης.

Ιεριχώ, αρχαία ιστορική πόλη της Ιουδαίας, 18 περίπου μίλια βορειοανατολικά της Ιερουσαλήμ. Η πρώτη πόλη που κυριεύτηκε από τον Ιησού του Ναυή. Στην Ιεριχώ κήρυξε ο Ιησούς και έκανε θαύματα.

Ιωάννης ο Θεολόγος, γιος του Ζεβεδαίου, ο αδελφός του Ιακώβου. Ο αγαπημένος μαθητής του Χριστού, ο μαθητής της αγάπης. Κήρυξε το λόγο του Χριστού και έγραψε το κατά Ιωάννη Ευαγγέλιο, τρεις επιστολές και την Αποκάλυψη. Πέθανε σε μεγάλη ηλικία στην Πάτμο, όπου υπάρχει μεγάλο μοναστήρι στο όνομά του.

Ιωάννης ο Χρυσόστομος, ένας από τους μεγάλους πατέρες της Εκκλησίας, Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. Γνωστός για τη ρητορική του δεινότητα διώχθηκε από τους αιρετικούς και πέθανε στην εξορία.

καθολικό, ο κεντρικός ναός του μοναστηριού. Ο κυρίως ναός, ο χώρος δηλαδή μεταξύ ιερού και νάρθηκα όπου εκκλησιάζονται οι πιστοί.

καλόγερος, (καλός γέροντας) ο μοναχός, ο ερημίτης.

καλός ποιμένας, ονομάζεται ο Χριστός.

καμπάνα, μεταλλικό όργανο, σε σχήμα κωνικό, που με το κτύπημα παράγει ήχο. Χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά στη Δύση τον 6ο αιώνα από μέταλλο της περιοχής «Καμπανία» από όπου πήρε και το όνομα καμπάνα. Χρησιμεύει για να προσκαλούνται οι πιστοί στην εκκλησία και να αναγγέλλονται χαρμόσυνα ή πένθιμα γεγονότα.

καντήλι, απλή συσκευή που δίνει φως καίγοντας λάδι.

κήρυκας, πρόσωπο, που αναγγέλλει κάτι στο πλήθος μεγαλόφωνα, που διδάσκει ιδέες με γραπτό ή προφορικό λόγο. Ο ιεροκήρυκας διδάσκει το θείο λόγο στην Εκκλησία.

κληρικός, ο ιερωμένος κάθε βαθμού, που ανήκει στον κλήρο, το αντίθετο του λαϊκός, κοσμικός.

κλοπή, αφαίρεση ξένου πράγματος (περιουσιακού στοιχείου), κλεψιά.

κοινότητα, πολλοί άνθρωποι που ζουν μαζί, έχουν καλές σχέσεις μεταξύ τους και συνδέονται με ορισμένους δεσμούς.

Κολοσσαίο, αμφιθέατρο της Ρώμης που κτίστηκε τον 1ο μ.Χ. αιώνα. Σ' αυτό βασανίστηκαν και μαρτύρησαν πολλοί χριστιανοί κατά την περίοδο των διωγμών.

κουβούκλιο, μικρός θόλος που στηρίζεται σε λεπτές κολόνες, παράδειγμα, το κουβούκλιο του επιταφίου.

Κυριακή, η πρώτη μέρα της εβδομάδας, αφιερωμένη στον Κύριο Ιησού Χριστό.

Κύριλλος, άγιος, κληρικός, λόγιος και ιεραπόστολος από τη Θεσσαλονίκη. Μαζί με τον αδελφό του Μεθόδιο εργάστηκε για τον εκχριστιανισμό και εκπολιτισμό των Σλάβων.

Λάζαρος, φίλος και μαθητής του Χριστού από τη Βηθανία, που είχε αδελφές τη Μάρθα και τη Μαρία.

λιθοβολισμός, ρίψη λίθου (πέτρας) εναντίον κάποιου, πετροβόλημα. Για τους ισραηλίτες ένας από τους πολλούς τρόπους εκτέλεσης της

θανατικής ποινής.

Λουκάς ο Ευαγγελιστής, έλληνας από την Αντιόχεια της Συρίας, γιατρός το επάγγελμα, ακολούθησε τον Παύλο στις περιοδείες του. Έγραψε το κατά Λουκάν Ευαγγέλιο, και τις Πράξεις των Αποστόλων.

Λύστρα, πόλη της Λυκαονίας (Μ. Ασία) κοντά στο Ικόνιο. Ο Παύλος και ο Βαρνάβας θεράπευσαν εκεί έναν χωλό (κουτσό), και τα πλήθη τους θεώρησαν θεούς.

Μάρκος ο Ευαγγελιστής, μαθητής και συνεργάτης των αποστόλων Πέτρου και Παύλου, έγραψε το κατά Μάρκον Ευαγγέλιο.

Ματθαίος ο ευαγγελιστής, ένας από τους δώδεκα μαθητές του Χριστού, τελώνης το επάγγελμα. Έγραψε το κατά Ματθαίον ευαγγέλιο.

Μεθόδιος, άγιος, κληρικός και ιεραπόστολος από τη Θεσσαλονίκη. Για την προσφορά του στον εκχριστιανισμό των Σλαύων ανακηρύχθηκε φωτιστής και προστάτης τους, μαζί με τον αδελφό του Κύριλλο.

Μετέωρα, μια συστάδα από ψηλούς και απότομους βράχους κοντά στην Καλαμπάκα. Στις κορυφές τους υπάρχουν αξιόλογα μοναστήρια κτισμένα από τον 14ον αιώνα.

Μιχαίας, ένας από τους προφήτες του Ισραήλ, σχεδόν σύγχρονος του Ησαΐα. Οι προφητείες του προλέγουν τον ερχομό του Μεσσία και αναφέρουν ως τόπον γέννησής του τη Βηθλεέμ.

μοιρολόι, λυπηρό τραγούδι για νεκρό, θρήνος, κλάμα.

μοναστήρι, τόπος όπου μονάζουν (καλογερεύουν) κάποιοι, το σύνολο των οικημάτων (ναοί, κελιά κτλ.) όπου ζουν οι μοναχοί, μονή.

Μωυσής, (αυτός που σώθηκε από το νερό). Ελευθερωτής του Ισραηλίτικου λαού από την Αιγυπτιακή δουλεία. Αρχηγός των Ισραηλιτών για σαράντα χρόνια, δημιουργός της ισραηλίτικης νομοθεσίας, συγγραφέας των βιβλίων της Παλαιάς Διαθήκης που αποτελούν την «Πεντάτευχο».

Ναζωραίος, κάτοικος της πόλης Ναζαρέτ. Έτσι ονομάστηκε και ο Ιησούς που έζησε σ' αυτήν την πόλη. Αργότερα και οι οπαδοί του Χριστού ονομάζονταν περιφρονητικά Ναζωραίοι.

Ναΐν, (κάλλος). Πόλη της Γαλιλαίας κοντά στο όρος Θαβώρ και την πόλη

Ναζαρέτ. Στην Ναϊν ο Ιησούς ανάστησε το νεκρό γιο μιας χήρας.

Νείλος, ένας από τους μεγαλύτερους σε μήκος ποταμούς της γης που διαρρέει την Αίγυπτο και σχετίζεται με την ιστορία των Ισραηλιτών και των αρχαίων Αιγυπτίων. Στην Αγία Γραφή αναφέρεται με τα ονόματα «Σιώρ», «Ποταμός», «Ποταμός της Αιγύπτου» κτλ.

Νικόπολη, αρχαία πόλη του νομού Πρέβεζας. Σ' αυτήν δίδαξε ο απόστολος Παύλος.

νυν και αεί, τώρα και πάντοτε.

οικουμένη, η υφήλιος, όλη η γη.

οινοχόος, ο κεραστής κρασιού (οίνου). Στην αρχαία εποχή ο υπηρέτης που έριχνε το κρασί στα κύπελλα των συνδαιτυμόνων (καλεσμένων στο τραπέζι).

όραμα, ό,τι βλέπει κανείς όταν είναι σε έκσταση ή στον ύπνο του. Στην Καινή Διαθήκη τα οράματα είναι μηνύματα από το Θεό.

ορθοδοξία, η ορθή γνώμη, η σωστή πίστη, το δόγμα της ανατολικής χριστιανικής Εκκλησίας και το σύνολο των πιστών που ανήκουν σ' αυτήν.

Παλαιστίνη, κατά την Παλαιά Διαθήκη είναι η αρχαία χώρα των Φιλισταίων. Οι Έλληνες και οι Ρωμαίοι ονόμαζαν έτσι τη χώρα των Ισραηλιτών. Η χώρα της Παλαιστίνης λεγόταν και «Χαναάν», «Γη της επαγγελίας», «Γη Ιούδα», «Ιουδαία», «Γη αγία».

πανηγυράς, αυτός που αναλαμβάνει την οργάνωση και εκτέλεση του εορταστικού μέρους ενός πανηγυριού. (Πανηγύρι της Σίφνου).

παραλυτικός, το άτομο που ύστερα από εγκεφαλικό επεισόδιο ή τραύμα στον εγκέφαλο παρουσιάζει παραλυσία μέρους ή και όλου του σώματος. Ο Ιησούς θεράπευσε πολλούς παραλυτικούς.

Πάσχα, (πασάχ) εβραϊκή λέξη που θα πει υπέρβαση, πέρασμα, διάβαση. Γιορτή σε ανάμνηση της απελευθέρωσης των Εβραίων από την Αιγυπτιακή δουλεία. Το Πάσχα των Χριστιανών (που είναι τα πάθη και η ανάσταση του Κυρίου) γιορτάζεται σε ανάμνηση της απελευθέρωσης της ανθρωπότητας από τη δουλεία του σατανά και τα δεσμά του θανάτου.

Παύλος, (Σαούλ, Σαύλος). Απόστολος από την Ταρσό της Κιλικίας, Ισραηλίτης με ρωμαϊκή υπηκοότητα, με εξέχουσα μόρφωση και σοφία. Περιόδευσε όλον τον τότε γνωστό κόσμο κηρύττοντας το Ευαγγέλιο και ιδρύο-

ντας παντού Εκκλησίες. Από το συγγραφικό του έργο σώζονται 14 επιστολές.

Πεντηκοστή, (ημέρα γιορτής). Για τους Ιουδαίους αρχικά γιορτή της συγκομιδής των δημητριακών και μετά ανάμνηση της παράδοσης του Νόμου στο Σινά, πενήντα μέρες μετά το Πάσχα. Οι χριστιανοί γιορτάζουν την Πεντηκοστή πενήντα μέρες μετά την Ανάσταση του Κυρίου, για να θυμούνται τη φώτιση των αποστόλων από το Άγιο Πνεύμα και την ίδρυση της πρώτης Εκκλησίας.

περιφορά, κυκλική γύρω από κάτι, π.χ. περιφορά εικόνας, περιφορά του επιταφίου, γύρω από το ναό ή γύρω από ένα τμήμα της ενορίας.

ποιμένας, βοσκός προβάτων. Μεταφορικά εκκλησιαστικός αξιωματούχος, επίσκοπος, ποιμενάρχης.

προφήτης, άνθρωπος εκλεγμένος και εμπνευσμένος από το Θεό, για να διδάξει στους ανθρώπους την αρετή, να τους οδηγήσει στο σωστό δρόμο, να προείπει τα όσα θα συμβούν στο μέλλον, να φανερώσει τις αποφάσεις και εντολές του Θεού.

πυξίδα, όργανο προσανατολισμού. Η λειτουργία του στηρίζεται στην ιδιότητα της μαγνητικής βελόνας να στρέφεται πάντοτε προς το βορρά, ο μπούσουλας.

σήμαντρο, σιδερένιο έλασμα ή ξύλινη σανίδα που χρησιμοποιείται ως καμπάνα στα μοναστήρια ή στα εξωκλήσια.

Σίλας, ένας από τους διακεκριμένους στα Ιεροσόλυμα μαθητές του Κυρίου. Συνεργάστηκε με τον απόστολο Παύλο και τον ακολούθησε στις περιοδείες του.

σιτάρι (σίτος), με τον καρπό αυτού του δημητριακού γίνεται το ψωμί (άρτος), βασική τροφή του ανθρώπου. Το ψωμί και το κρασί είναι τα τίμια δώρα στη Θεία Ευχαριστία.

Σιών, η κορυφή του λόφου πάνω στον οποίο έχει κτιστεί το μεγαλύτερο μέρος της πόλης των Ιεροσολύμων.

στασίδι, ξύλινο κάθισμα που ακουμπάει στον τοίχο του εσωτερικού της εκκλησίας και προορίζεται για τους ηλικιωμένους.

συνοδοιπόρος, αυτός που περπατάει παρέα με κάποιον μεταφορικά, αυτός που έχει τις ίδιες ιδέες με κάποιον άλλον.

τάμα, τάξιμο, αφιέρωμα, υπόσχεση αφιερώσεως στο Θεό ή σε άγιο, σε ανταπόδοση μιας χάρης που ζητάμε.

τελώνης, λεγόταν αυτός που αγόραζε από την Κυβέρνηση τους δημόσιους φόρους και τους εισέπραττε από το λαό. Πολλές φορές οι τελώνες ήταν άδικοι και καταπιεστικοί γι' αυτό η λέξη τελώνης ταυτίστηκε με την έννοια ληστής, κλέφτης.

τετραήμερος, λέγεται ο Λάζαρος γιατί έμεινε τέσσερις μέρες στον τάφο ώσπου να τον αναστήσει ο Ιησούς.

Τραϊανός, αυτοκράτορας της Ρώμης (98 117 μ.Χ.). Φοβερός διώκτης των χριστιανών.

Τρύφωνας, άγιος της Εκκλησίας μας, προστάτης των γεωργών.

Φαραώ, αιγυπτιακή λέξη που σημαίνει ηγεμόνας. Στην Αγία Γραφή αναφέρονται δεκαπέντε Φαραώ (Φαραώ του Αβραάμ, Ραμψής ο Β΄ κτλ.).

Φίλιππος, μαθητής του Χριστού από τη Βηθσαϊδά με αξιόλογη ιεραποστολική δράση. Φίλος του Ναθαναήλ.

φοίνικας, δέντρο χρησιμότετο για τους κατοίκους των ερήμων όπου ευδοκιμεί (ξύλο, φλοιός, καρπός). Τα κλαδιά του είναι σύμβολο τιμής, νικηφόρων αγώνων, θριάμβων κτλ.

Φρουμέντιος, άγιος, ιεραπόστολος που διέδωσε το χριστιανισμό στην Αιθιοπία μαζί με τον Αιδέσιο.

Φώτιος, πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως (858 - 867). Βοήθησε στον εκχριστιανισμό των Σλάβων. Συγγραφέας σπουδαίων εκκλησιαστικών και φιλολογικών έργων.

χειροτονία, εκκλησιαστική τελετή κατά την οποία λαϊκός γίνεται κληρικός ή κληρικός προάγεται σε ανώτερο βαθμό της ιεροσύνης.

Χριστόφορος, άγιος, Μαρτύρησε κατά την εποχή των διωγμών.

ψαράς, αυτός που ασχολείται με το ψάρεμα (αλιέας).

ωσαννά, (σώσον, νυν). Δόξα σε κάποιον. Οι Ισραηλίτες χρησιμοποιούσαν πολλές φορές τη λέξη αυτή ως επιφώνημα και ιδιαίτερα κατά τη χαρμόσυνη γιορτή της Σκηνοπηγίας. Αυτή τη λέξη επανέλαβαν πολλές φορές όταν επευφημούσαν τον Ιησού κατά τη θριαμβευτική του είσοδο στα Ιεροσόλυμα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α' ΤΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ

1. Τα πρώτα βήματα	8
2. Χέρι - χέρι.....	11
3. Οδοδείχτες	15
4. Σήματα πορείας	15

Β' Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΕΙΝΑΙ Η ΟΔΟΣ

5. Εκείνοι που έδειξαν το δρόμο	22
6. Ιωάννης ο Πρόδρομος	26
7. Οι τόποι όπου περπάτησε ο Χριστός	30
8. «Εγώ είμαι η οδός».....	33
9. Ελάτε μαζί μου.....	36
10.Ο Χριστός συναντά τους ανθρώπους	40
11.Μια συνάντηση στο δρόμο	43
12.Ο Λάζαρος ο φίλος του Χριστού	47
13.Περπατώντας με το Χριστό.....	50
14.Πυξίδα στην πορεία	55

Γ' Ο ΛΑΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΣΕ ΠΟΡΕΙΑ

15.Πεντηκοστή, καινούριο ξεκίνημα	62
16.Χριστιανικές κοινότητες αγάπης.....	66
17.Η χαρά της συνάντησης	70
18.Η πορεία προς το φως	74
19.Ο ακούραστος οδοιπόρος.....	78
20.Ο απόστολος Παύλος στην Ευρώπη.....	81
21.Επιστολές στους αδελφούς.....	84
22.Δρόμος πίστης, δρόμος θυσίας	87
23.Ο άγιος Χριστόφορος	91

Δ' ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ ΣΤΟΝ ΚΑΙΝΟΥΡΙΟ ΔΡΟΜΟ

24.Η καμπάνα και η χαρά της Κυριακής	96
25.Με τους αδελφούς	100
26.Ανεφοδιασμός στο δρόμο	104
27.Το μικρό παιδί στην Εκκλησία	108
28.Στο εξωκλήσι.....	112
29.Στο μοναστήρι.....	116

Ε' ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΚΑΙ ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ

30.Το χαμένο πρόβατο.....	122
31.Μια δύσκολη απόφαση	125
32.Η παραβολή των ζιζανίων	128
33.Από το λίγο στο πολύ	132

ΣΤ' ΣΕ ΟΛΗ ΤΗ ΓΗ

34. Η Εκκλησία αναζητεί τα παιδιά της	136
35. Φρουμέντιος και Αιδέσιος	139
36. Η Ορθοδοξία στη Βόρεια Ευρώπη	141
37. Η Ορθοδοξία στην Ανατολή.....	145
38. Η Ορθοδοξία στην αμερικανική ήπειρο.....	148
39. Η Ορθοδοξία στην Αφρική	152
40. Να γίνουμε όλοι ένα	155

Ζ' ΕΠΙΚΑΙΡΑ

41. Ανδρέας ο Πρωτόκλητος.....	162
42. Η φυγή στην Αίγυπτο	166
43. Πορεία γεμάτη αγώνες.....	171
44. Ο άγιος Τρύφωνας, προστάτης των γεωργών	174
45. «Ευλογημένος ο ερχόμενος».....	178
46. Ώρες λύπης και χαράς.....	183
47. Πάσχα, η χαρά της Ανάστασης	188

